

BOSNA I HERCEGOVINA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

SUD BOSNE I HERCEGOVINE
СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Predmet broj: S1 1 K 017133 14 Kri

Datum: objavljivanja: 03.07.2015. godine
pismenog otpravka : 11.09.2015. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: Zoran Božić, predsjednik vijeća
Mira Smajlović, član vijeća
Mediha Pašić, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
Protiv optuženog

SREĆKA BOŠKOVIĆA

PRVOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Predrag Tomić

Branilac optuženog Srećka Boškovića:

Advokat Petko Pavlović

Zapisničar:

Sanja Salčić-Sabljica, pravni savjetnik-asistent

SADRŽAJ

I. UVOD I HRONOLOGIJA POSTUPKA	5
II. ZAVRŠNE RIJEČI STRANAKA I BRANIOCA OPTUŽENOG	6
A. ZAVRŠNE RIJEČI TUŽILAŠTVA	6
B. ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG	8
III. PROCESNE ODLUKE	10
A. ISKLJUČENJE JAVNOSTI	10
B. UDALJAVANJE OPTUŽENOG IZ SUDNICE	11
C. ODREĐIVANJE MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKA U FAZI ISTRAGE	11
D. ODREĐIVANJE DODATNIH MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKE "SB-1" I "SB-4"	13
E. ODRŽAVANJE NA SNAZI MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKE "SB-5 I SB-6"	15
F. SASLUŠANJE SVJEDOKA M.K.	19
G. PRIHVATANJE UTVRĐENIH ČINJENICA	20
H. ODBIJANJE DOKAZNOG PRIJEDLOGA TUŽILAŠTVA ZA SASLUŠANJE SVJEDOKA U FAZI IZVOĐENJA DOKAZA OPTUŽBE I DODATNOG DOKAZNOG PRIJEDLOGA TUŽILAŠTVA ZA SASLUŠANJE SVJEDOKA NAKON IZVOĐENJA DOKAZA DUPLIKE	23
I. UVRŠTAVANJE IZJAVA DATIH U POSTUPCIMA PRED MKSJ I ODBIJANJE PRIJEDLOGA ODBRANE ZA UNAKRSNO ISPITIVANJE SVJEDOKA/VJEŠTAKA ČIJE SU IZJAVE UVRŠTENE	25
J. USVAJANJE DODATNOG DOKAZNOG PRIJEDLOGA OPTUŽBE	29
K. IZMJENA MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKA "SB-1" NA PRETRESU OD 29.05.2015. GODINE	31
L. USVAJANJE DOKAZNOG PRIJEDLOGA DUPLIKE	32
M. PRIGOVORI NA DOKAZE	32
IV. OPĆA OCJENA DOKAZA	46
V. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA	49
VI. ODLUKA O KRIVICI OPTUŽENOG SREĆKA BOŠKOVIĆA	52
A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. KZ SFRJ	52
1. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava	54

2. Civilni status žrtve (status zaštićene kategorije stanovništva).....	56
3. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.....	57
4. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom ...	59
5. Pojedinačna inkriminacija u osnovi zločina	64
(a) Definicija i elementi ubistva kroz sudsku praksu i međunarodno običajno pravo-ispunjenost u konkretnom slučaju	65
(b) Zaključak Vijeća o krivici optuženog za ubistvo mladb. NN dječaka	71
(i) Pogubljenja u “novoju” školi u Petkovicima i dalja događanja	71
(i) Identifikacija optuženog kao izvršioca djela ubistva	104
(ii) Provedeni dokazi i teze odbrane, kao i rezultati provođenja radnje suočenja	107
VII. ZAKLJUČAK	117
VIII. ODLUKA O KAZNI.....	119
IX. ODLUKA O URAČUNAVANJU LIŠENJA SLOBODE	121
X. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA.....	121
XI. ANEKS.....	122
A. IZVEDENI DOKAZI	122
1. Saslušani svjedoci Tužilaštva	122
2. Saslušani vještaci Tužilaštva	123
3. Materijalni dokazi Tužilaštva	123
4. Saslušani svjedoci odbrane optuženog.....	129
5. Materijalni dokazi odbrane optuženog.....	129

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Zorana Božića, kao predsjednika vijeća, te sudije Mire Smajlović i Medihe Pašić, kao članova vijeća, uz učešće pravnog savjetnika - asistenta Sanje Salčić-Sabljica, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu koji se protiv optuženog Srećka Boškovića, vodi po optužnici Tužilaštva BiH broj: T20 0 KT RZ 0007773 13 od 02.10.2014. godine, potvrđenoj dana 08.10.2014. godine, a kojom se optuženi tereti za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona BiH (KZ BiH), u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona, nakon održanog javnog glavnog pretresa, na kojem je dijelom bila isključena javnost, održanom u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Predraga Tomića, optuženog Srećka Boškovića i branioca optuženog, advokata Petka Pavlovića, donio je, a dana 03.07.2015. godine, u prisustvu stranaka i branioca optuženog, javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

Optuženi :

Srećko Bošković, zvani „Srećo“, sin Sretka i majke Milanke, rođen 09.05.1975.. godine u Živinicama, nastanjen na adresi ..., opština..., JMBG:..., pismen, završio Vojnu akademiju u Beogradu 1999. godine, po zanimanju diplomirani oficir pješadije, ranije bio u aktivnoj vojnoj službi s činom kapetana, razveden, otac dvoje maloljetne djece iz dva braka, nezaposlen, povremeno radi u Republici Srbiji, lošeg imovnog stanja, po nacionalnosti..., državljanin ..., ranije neosuđivan,

K R I V J E

Što je:

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba između Vojske Republike Srpske (VRS) s jedne strane i Armije Bosne i Hercegovine (ABiH) s druge strane, kršeći pravila međunarodnog prava sadržana u odredbi člana 3. stav 1. tačke a) IV Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, koja zabranjuje

nasilje nad životom, zdravljem, ili fizičkim ili mentalnim blagostanjem ljudi, naročito ubistva, nečovječno postupanje, u toku mjeseca jula 1995. godine lišio života jedno civilno lice Bošnjachenacionalnosti, tako što je :

Dana 15.07.1995. godine u poslijepodnevnim satima, u mjestu Đulići, opština Zvornik, na platou Crvene brane, koja se nalazila u zoni odgovornosti 6. bataljona Zvorničke brigade, u vrijeme dok su pripadnici Vojske RS-a vršili masovna pogubljenja zatvorenih Bošnjaka iz Srebrenice, a potom ukopavali njihova tijela u iskopanu grobnicu na platou Crvene brane, kom prilikom su koristili rovokopač i drugu tešku mehanizaciju, kao i jedan traktor, kojim su prevozili tijela ubijenih Bošnjaka mjestu ispod brane do iskopane grobnice na platou, a koja su tijela na traktor utovarali, a potom istovarali i ubacivali u iskopanu grobnicu četiri do pet zatvorenih muškaraca Bošnjaka, među kojima je bio i mlđb. NN dječak u civilnoj odjeći, starosti oko 15 godina, optuženi Srećko Bošković obučen u sivo-maslinastu majicu i plave farmerke i držeći u ruci vojničku pušku, a koji se na platou brane nalazio sa još četiri do pet naoružanih pripadnika VRS, među kojima je bio i Jovo Lazić, komandir 1. čete 6. bataljona, u jednom trenutku prišao NN dječaku, koji se nalazio pored iskopane grobnice i istom se obratio govoreći mu „*slobodan si, možeš ići*“, nakon čega je dječak krenuo u pravcu obližnje šume, da bi potom Srećko Bošković u namjeri da ga liši života, odmah krenuo za njim, te kada su se udaljili na oko 20 metara od iskopane grobnice, idući iza NN dječaka pucanjem iz vojničke puške u pravcu dječakove glave istog lišio života, a potom se vratio do iskopane grobnice, kom prilikom, kada ga je Jovo Lazić pitao „*što ga ubi*“, rekao da je dječak htio da bježi, pa da je pucao, da bi jedan od NN pripadnika VRS-a odmah naredio dvojici zatvorenih Bošnjaka da tijelo dječaka koje je ležalo na zemlji donesu i ubace u iskopanu grobnicu, a što su oni i učinili, donijeli tijelo dječaka i ubacili ga u iskopanu grobnicu, zajedno sa tijelima strijeljanih Bošnjaka.

Čime je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije SFRJ¹ (KZ SFRJ).

---

¹Uredba sa zakonskom snagom od 11.04.1991. godine, o preuzimanju Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije kojom se Krivični Zakon SFRJ ("Službeni list SFRJ", br. 44/76, 36/77, 56/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90 i 45/90), preuzima kao republički zakon;

Pa ga Sud primjenom odredbe člana 142. stav 1. KZ SFRJ i člana 285. ZKP BiH, uz primjenu odredbi članova 33., 38. i 41. KZ SFRJ

O S U Ā U J E

Na kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina

II

Na osnovu člana 56. KZ BiH, vrijeme koje je optuženi bio lišen slobode u vezi sa ovim krivičnim djelom u periodu od 15.09.2014.-17.09.2014. godine ima se uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

III

Primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH, optuženi se oslobađa od dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

OBRAZLOŽENJE

I. UVOD I HRONOLOGIJA POSTUPKA

1. Optužnicom Tužilaštva BiH (Tužilaštva) broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od

02.10.2014. godine, potvrđenoj dana 08.10.2014. godine, Srećku Boškoviću je na teret stavljeno izvršenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH, a u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona.

2. Na ročištu radi izjašnjenja o krivnji, održanom dana 12.11.2014. godine, optuženi se izjasnio da nije kriv za djelo koje mu se potvrđenom optužnicom stavlja na teret, nakon čega je predmet upućen sudećem vijeću.

3. Glavni pretres u ovom krivičnom predmetu je započeo dana 09.01.2015. godine čitanjem optužnice Tužilaštva broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 02.10.2014. godine.

4. U toku glavnog pretresa izvođeni su kako dokazi optužbe, tako i dokazi odbrane, koji su navedeni u Aneksu uz ovu presudu, koji čini sastavni dio iste presude.

5. Glavni pretres u ovom krivičnom predmetu je okončan dana 12.06.2015. godine iznošenjem završnih riječi stranaka i branioca optuženog.

II. ZAVRŠNE RIJEČI STRANAKA I BRANIOCA OPTUŽENOG

A. ZAVRŠNE RIJEČI TUŽILAŠTVA

6. U završnoj riječi postupajući tužilac Tužilaštva, Predrag Tomić se osvrnuo, kako na tok ovog krivičnog postupka, tako i na provedene dokaze posmatrano pojedinačno i u međusobnoj vezi, te je zaključio da je u toku ovog postupka prezentirano dovoljno dokaza optužbe na osnovu kojih se može zaključiti da je optuženi počinio krivično djelo na način opisan u optužnici, čime je ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela koje mu se stavlja na teret.

7. Na prvom mjestu, tužilac je zaključio da su ispunjeni opšti elementi inkriminacije koja se optuženom stavlja na teret, odnosno da je u vrijeme događaja opisanih u optužnici, na području opštine Zvornik, odnosno na teritoriju BiH, trajalo ratno stanje, odnosno da je postojao oružani sukob između VRS s jedne strane i ABiH s druge

strane.

8. Pritom je tužilac isticao da, iako iz materijalnih dokaza optužbe proizilazi da optuženi u vrijeme izvršenja predmetnog krivičnog djela nije bio pripadnik niti jedne vojne ili policijske formacije, istovremeno iz stanja spisa proizilazi da je optuženi počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva pred sam kraj rata u BiH, u vrijeme kada je i sam zbog posljedica ratnih dešavanja izbjegao iz opštine Živinice i nastanio se u selu Đulići, odnosno u vrijeme dok su pripadnici VRS-a vršili masovna pogubljenja zatvorenih Bošnjaka iz Srebrenice, a potom ukopavali njihova tijela u iskopanu grobnicu na platou Crvene brane.

9. Nadalje, tužilac je zaključio da je navedeni zločin bio usko vezan sa neprijateljstvima koja su se u to vrijeme odvijala na ovom području, pri čemu je optuženi radnjama opisanim u potvrđenoj optužnici kršio pravila međunarodnog prava.

10. Kada je u pitanju pojedinačna inkriminacija koja se optuženom stavlja na teret, tužilac je ukazao na iskaze saslušanih svjedoka, među kojima je posebno akcentirao iskaze dva neposredna očevica inkriminisanog događaja koji se optuženom stavlja na teret, odnosno iskaze svjedoka „SB-1“ i M.K., kao i iskaze preživjelih svjedoka, koji su i sami bile žrtve, te koji su osjetili svu surovost pogubljenja, koje se odvijalo u kritičnom periodu na Crvenoj brani.

11. Vezano za izmjenu iskaza svjedoka optužbe M.K. na glavnom pretresu, tužilac je naveo da svjedok nije dao razumno obrazloženje za izmjenu iskaza iz istrage, a da pritom izjava ovog svjedoka iz istrage nadopunjuje u bitnim činjenicama izjavu svjedoka „SB-1.“ Takođe, tužilac je dodao da na glavnom pretresu nisu izvedeni nikakvi dokazi o bilo kakvom zdravstvenom problemu M.K., a koje je moglo ili je negativno uticalo na preciznost njegovih zapažanja u istrazi, kao i njegovo uporno i kategorično „nesjećanje“ na glavnom pretresu.

12. Pored toga, tužilac je apostrofirao da na glavnom pretresu odbrana nije izvela nijedan dokaz, kojim bi pobijala dokaze Tužilaštva da optuženi kritične prilike nije bio na Crvenoj brani, a gdje ga je lično vidio svjedok „SB-1“, koji je optuženog odranije poznavao i koji je svjedok jasno i nedvosmisleno opisao kako se desilo ubistvo mladb. NN

dječaka.

13. Oспорavajući iskaz svjedoka odbrane Radovana Đokića, tužilac je naveo da iz provedenih dokaza, suprotno navodima ovog svjedoka, proizilazi da je isti u kritično vrijeme bio prisutan na platou Crvene brane, kako je to tvrdio svjedok „SB-1“, a što proizilazi i iz knjige dežurstva iz fabrike Glinica, evidencije za mjesec juli 1995. godine.

14. Oспорavajući kredibilitet svjedoka odbrane, tužilac je istakao da je svjedok Radovan Đokić tetak svjedoku Dušku Nikoliću, te je očito da su ovi svjedoci nastojali da prvenstveno sebe zaštite od odgovornosti, te da pomognu optuženom i umanje njegovu krivičnu odgovornost, kao i ospore kredibilitet svjedoka „SB-1“, koji je u svom kazivanju ostao dosljedan, kako prilikom svjedočenja, tako i prilikom suočenja.

15. Stoga, tužilac je zaključio da se iz izjava svjedoka „SB-1“ i M.K., dovodeći ih u međusobnu vezu, nesporno može zaključiti da su detalji i opisi sadržani u iskazima ovih svjedoka tačni u pogledu bitnih činjenica, da su jasni i nedvosmisleni i da su samo mogli biti poznati njima kao očevicima kritičnog događaja.

16. Slijedom navedenog, tužilac je predložio da Sud optuženog oglasi krivim i kazni po zakonu, pri čemu je apostrofirao otežavajuće okolnosti na strani optuženog (iskazanu upornost i bezobzirnost u činjenju krivičnog djela, nemilosrdnost prema osobama zaštićenim međunarodnim humanitarnim pravom za vrijeme rata, istovremeno onesposobljenim da pruže bilo kakav otpor, kao i količinu počinjenog zločina). Na kraju, tužilac je predložio da Sud obaveže optuženog na plaćanje troškova sudskog postupka.

B. ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG

17. U završnoj riječi branilac optuženog Srećka Boškovića, advokat Petko Pavlović je na prvom mjestu zaključio da Tužilaštvo tokom ovog krivičnog postupka nije van razumne sumnje dokazalo činjenične navode iz optužnice, kao što nije uspjelo dokazati ni pravnu kvalifikaciju djela koje se optuženom stavlja na teret. S tim u vezi, branilac je istakao da Tužilaštvo nije dokazalo sljedeće navode iz optužnice: činjenicu da li je optuženi uopće kritičnog perioda bio na brani Crvenog mulja u mjestu Đulići; da li je bio pripadnik VRS-a u julu 1995. godine; identitet navodno ubijenog NN lica; da li je optuženi kritične prilike bio obučen u uniformu VRS-a; koje je naoružanje

optuženi posjedovao u kritičnom trenutku; da li se optuženi na platou brane Crvenog mulja nalazio sa još 4-5 naoružanih pripadnika VRS-a; vrijeme navodnog izvršenja predmetnog krivičnog djela; da je ubijeni NN dječak bio starosti ne više od 15 godina; da je navodno ubistvo dječaka izvršio upravo optuženi.

18. U tom kontekstu, branilac se prvo osvrnuo na pitanje vremenskog važenja zakona, odnosno primjene blažeg zakona, te iznio zaključak da se, imajući u vidu princip zakonitosti i zabrane retroaktivnosti, blaži zakon, i to KZ SFRJ treba primijeniti na njegovog branjenika.

19. Analizirajući provedene dokaze u toku postupka, branilac je posebno ukazao da je iskaz svjedoka "SB-1" kontradiktoran iskazu svjedoka "SB-4", koji je bio prisutan te prilike na brani, te koji je svjedok izjavio da nije vidio nijedno ubistvo. Oспорavajući iskaz svjedoka "SB-1", branilac je naveo da ovaj svjedok nije vidio momenat ubistva dječaka, niti je vidio ko je pucao, odnosno iz kog oružja je pucano, te je prilikom saslušanja na glavnom pretresu ostavio mogućnost da je dječaka ubio neko od vojnika koji su bili u šumi. S tim u vezi, branilac je iznio zaključak da, sve i da je svjedok "SB-1" svjedočio istinito (što nije), u konkretnom slučaju Sud ne može donijeti osuđujuću presudu samo na izjavi tog nekonzistentnog, zaštićenog svjedoka, imajući u vidu odredbu člana 23. Zakona o zaštiti svjedoka.

20. Kada je u pitanju iskaz svjedoka M.K., branilac je iznio da je prilikom ispitivanja ovog svjedoka u fazi istrage zloupotrebljen Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka (Zakon o zaštiti svjedoka)². Takođe, branilac je ukazao da je ovaj svjedok prvu izjavu dao Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA-i) dana 09.07. 2014. godine, dakle nakon što je svjedok "SB-1" dao izjavu, zbog čega je svjedok M.K., nakon što već data izjava nije odgovarala Tužilaštvu, doveden u prostorije Tužilaštva.

21. Nadalje, branilac je isticao da nijedan od preostalih svjedoka optužbe nije imao saznanja o činjenicama iz predmetne optužnice, niti o učešću optuženog u

---

² Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka ("Službeni glasnik BiH", br. 03/03, 21/03, 61/04, 55/05)

inkriminisanom događaju, te je istakao prigovor relevantnosti na uložene materijalne dokaze optužbe.

22. Prema stavu branioca, dokazi odbrane su osporili kredibilitet svjedoka "SB-1", pri čemu su materijalni dokazi odbrane potvrdili da optuženi u inkriminirano vrijeme nije bio pripadnik VRS-a ili MUP-a, nego učenik Srednje škole u Karakaju, te da je tek kasnije bio student Vojne akademije.

23. Stoga, branilac je predložio da se primjenom principa *in dubio pro reo* optuženi, u skladu sa odredbom člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH, oslobodi od optužbe.

24. Optuženi Srećko Bošković se pridružio završnoj riječi svog branioca.

III. PROCESNE ODLUKE

A. ISKLUČENJE JAVNOSTI

25. Na pretresima održanim na dane 09.01.2015., 23.01.2015., te 06.02.2015. godine, tokom dijela saslušanja svjedoka "SB-1" (na dan 09.01.2015. godine) I M.K.(na dane 23.01. i 06.02.2015. godine), a nakon saslušanja stranaka i branioca optuženog, isključena je javnost, a u cilju zaštite interesa navedenih svjedoka, u smislu odredbe člana 235. ZKP BiH.

26. Javnost je isključena i prilikom dijela saslušanja svjedoka odbrane Radovana Đokića na pretresu održanom dana 22.05.2015. godine, a sve u cilju zaštite interesa svjedoka „SB-1“, odnosno zaštite njegovih ličnih podataka, nakon saslušanja stranaka i branioca optuženog. Naime, svjedok Radovan Đokić je lice starije životne dobi (79 godina života u vrijeme saslušanja), te prema vlastitom kazivanju ne vidi dobro, zbog čega svjedok prilikom saslušanja nije mogao pročitati ime svjedoka "SB-1" kome su dodijeljene mjere zaštite, pri čemu Vijeće nije steklo uvjerenje da će ovaj svjedok, imajući u vidu činjenicu da je starije životne dobi, kontinuirano tokom svjedočenja svjedoka "SB-1" oslovljavati sa pseudonimom, koji je ovom svjedoku dodijeljen u fazi istrage.

27. Dodatno, javnost je isključena, a nakon saslušanja stranaka i branioca

optuženog, prilikom provođenja radnje suočenja svjedoka "SB-1" i Dušana Nikolića, te svjedoka "SB-1" i Radovana Đokića na pretresu održanom dana 29.05.2015. godine. Naime, imajući u vidu da su svjedoku "SB-1" u toku pretresa rješenjem ovog Vijeća određene dodatne mjere zaštite, na način da je svjedok na pretresu od 09.01.2015. godine saslušan iz druge prostorije, uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka (distorzija lika i glasa), Vijeće je, radi zaštite ličnog života, te interesa svjedoka "SB-1", tokom provođenja radnje suočenja isključilo javnost.

B. UDALJAVANJE OPTUŽENOG IZ SUDNICE

28. Na dijelu pretresa održanom dana 09.01.2015. godine, Sud je, na kratko, udaljio optuženog iz sudnice, a u cilju saslušanja svjedoka "SB-1", kao i stranaka i branioca optuženog na okolnost predloženih dodatnih mjera zaštite za navedenog svjedoka (saslušanje iz druge prostorije, uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka), pri čemu je optuženi odmah poslije saslušanja ovog svjedoka na navedenu okolnost vraćen u sudnicu, te je u cjelosti prisustvovao saslušanju navedenog svjedoka u ovom krivičnom predmetu.

C. ODREĐIVANJE MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKA U FAZI ISTRAGE

29. Rješenjem ovog Suda broj: S1 1 K 017133 14 Krn 3 od 30.09.2014. godine, primjenom članova 91. ZKP-a BiH i 3. i 12. Zakona o zaštiti svjedoka, svi lični podaci svjedoka „SB-1“, „SB-2“, „SB-3“, „SB-4“ i „SB-7“, za koje su tražene zaštitne mjere prijedlogom Tužilaštva broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 26.09.2014. godine, a čiji su lični podaci navedeni u *ex parte*- povjerljivom prilogu navedenog prijedloga, proglašeni su povjerljivim u istrazi i nakon podizanja optužnice, a najduže trideset godina.

30. Istovremeno je ovim rješenjem određeno da će u ovom postupku pred Sudom BiH predloženi svjedoci imati i koristiti pseudonime: „SB-1“, „SB-2“, „SB-3“, „SB-4“ i „SB-7“. Povjerljivi podaci o ovim svjedocima su tajni, u skladu sa članom 24. Zakona o zaštiti svjedoka i osobe na službenoj dužnosti ili osobe koji na bilo koji način saznaju ili dođu u posjed povjerljivih informacija o njima, dužne su čuvati i smatrati te informacije povjerljivim. Neovlašteno korištenje, otkrivanje ili drugo postupanje sa ciljem

otkrivanja identiteta predstavlja krivično djelo u skladu sa članom 240. KZ BiH.

31. Takođe, ovim rješenjem je određeno da će nakon potvrđivanja optužnice, odbrani biti dostupne redigovane verzije izjava ovih svjedoka radi pripremanja odbrane, međutim neće sadržavati ni jednu informaciju na temelju koje bi se ovi svjedoci mogli identifikovati. Povjerljivi podaci o svjedocima će u skladu sa članom 12. stav 8. Zakona o zaštiti svjedoka biti objelodanjeni odbrani od strane Tužilaštva deset dana prije nego svjedoci daju svoj iskaz na glavnom pretresu, te će se odbrani dostaviti potpune verzije izjava tih svjedoka, ali neće sadržavati bilo kakvu informaciju u vezi sa trenutnim mjestom boravka svjedoka, brojem telefona ili mjestom na kojem rade. O sprovođenju ovog rješenja će se starati Sud BiH, koji je dužan da preduzme sve mjere da svi navedeni lični podaci svedoka ostanu povjerljivi. Na kraju, ovim rješenjem je odbijen prijedlog Tužilaštva da se odrede proceduralne mjere zaštite za svjedoke „SB-5“ i „SB-6“, kao preuranjen.

32. Naime, Tužilaštvo je dana 26.09.2014. godine, ovom Sudu podnijelo zahtjev za određivanje zaštitnih mjera za četiri naprijed navedena svjedoka. U obrazloženju istog prijedloga je navedeno da se radi o ugroženim svjedocima, od kojih su neki i svjedoci pod prijetnjom, te su za svakog svjedoka navedene okolnosti koje potkrepljuju ove navode, a koje proizilaze iz izjava ovih svjedoka, dostavljenih u povjerljivom prilogu prijedloga. U skladu sa odredbom člana 12. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka, branilac tada osumnjičenog Srećka Boškovića je blagovremeno obaviješten o zahtjevu za određivanje zaštitnih mjera.

33. Nakon izvršenog uvida u izjave svjedoka, Sud je našao da je prijedlog Tužilaštva osnovan. Osnovanost određivanja mjera potkrepljena je razlozima navedenim u zahtjevu, kao i u prilogu istog. Naime, činjenice navedene u *ex parte* povjerljivom prilogu ukazuju da su svjedoci „SB-1“, „SB-2“, „SB-3“, „SB-4“ i „SB-7“ svjedoci pod prijetnjom, s obzirom da zbog specifičnih okolnosti slučaja vjeruju da postoji razumna osnova za bojazan da bi otkrivanjem njihovog identiteta ozbiljno bila ugrožena njihova sigurnost, kao i sigurnost njihovih porodica. Nadalje, tražene mjere se odnose na zaštitu identiteta i svih ličnih podataka svjedoka, a što je predviđeno članom 12. Zakona o zaštiti svjedoka, pa je Sud u skladu s tim i razmatrao opravdanost izricanja traženih mjera.

34. Istovremeno, u ovom rješenju je određeno da će se o ostalim mjerama zaštite koje su predviđene ovim zakonom, kao i o konačnom trajanju mjera određenih ovim rješenjem, u skladu sa odredbom člana 13. Zakona o zaštiti svjedoka, odlučivati po prijedlogu Tužioca vijeće na glavnom pretresu, ukoliko se postupak nađe u toj fazi.

35. Nadalje, Sud je u toj fazi postupka našao da je prijedlog Tužilaštva u odnosu na svjedoke „SB-5“ i „SB-6“ preuranjen, s obzirom da se radi o svjedocima koji su uživali mjere zaštite u postupcima pred Međunarodnim krivičnim sudom za bišu Jugoslaviju (MKSJ), te da u skladu sa obavezom propisanom pravilom 75. (F) (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ *“mjere zaštite određene od strane MKSJ ostaju na snazi mutatis mutandis u svakom drugom postupku pred MKSJ ili nekaj drugoj jurisdikciji, sve dok ne budu ukinute, izmjerjene ili pcjačane, u skladu sa procedurom propisanom tim pravilom”*, a dovodeći u vezu isto sa činjenicom da, kako je to navedeno u prijedlogu, da Tužilaštvo kao strana u postupku u drugoj jurisdikciji još uvijek u tom trenutku nije uputilo zahtjev prema predsjedniku MKSJ, za izmjenu, poništenje ili dopunu mjera zaštite.

D. ODREĐIVANJE DODATNIH MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKE “SB-1” I “SB-4”

36. Dana 15.12.2014. godine Tužilaštvo se pisanim putem obratilo Sudu sa prijedlogom za dodjeljivanje dodatnih mjera zaštite za svjedoka “SB-1”, te se dana 24.02.2015. godine pisanim putem obratilo Sudu sa prijedlogom za dodjeljivanje dodatnih mjera zaštite za svjedoka „SB-4“.

37. Imajući u vidu da je predsjednik vijeća tokom statusne konferencije održane 19.12.2014. godine, obavijestio Tužilaštvo da će se pitanje dodatnih mjera zaštite i njihove osnovanosti rješavati od slučaja do slučaja, odnosno netom prije svjedočenja svjedoka na glavnom pretresu, to je tužilac, neposredno prije svjedočenja svjedoka „SB-1“ dana 09.01.2015. godine, dodatno usmeno obrazložio podneseni prijedlog za dodatne mjere zaštite u odnosu na svjedoka “SB-1”, te je dana 27.02.2015. godine tužilac, neposredno prije saslušanja svjedoka „SB-4“, dodatno usmeno obrazložio podneseni prijedlog za dodatne mjere zaštite u odnosu na ovog svjedoka.

38. Tim prilikama postupajući tužilac je u svojim izjašnjenjima naveo da se svjedoci „SB-1“ i “SB-4” plaše za vlastitu sigurnost i sigurnost svojih porodica, kao i da su

u predmetu ovog Suda protiv optuženog Stanišić Ostoje i dr. svjedočili pod istovjetnim (predloženim) mjerama. Svjedoci su se saglasili sa navedenim mjerama. Odbrana optuženog se nije protivila predmetnim prijedlozima Tužilaštva.

39. Vijeće je našlo da su prijedlozi Tužilaštva osnovani, nakon čega je donijelo rješenje broj: S1 1 K 017133 14 Krl od 09.01.2015. godine, kojim se u postupku pred Sudom BiH protiv optuženog Srećka Boškovića, svjedoku „SB-1“ (kome su rješenjem ovog Suda broj S1 1 K 017133 14 km3 od 30.9.2014. godine dodijeljene mjere zaštite ličnih podataka na period od 30 (trideset) godina), dodijeljene dodatne mjere zaštite, na način da će svjedok na pretresu 09.01.2015. godine, svjedočiti uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu slike i glasa, koristeći se tehničkim uređajima za prijenos slike i zvuka. Nadalje, Vijeće je dana 27.02.2015. godine donijelo rješenje broj: S1 1 K 017133 14 Krl, kojim se u predmetnom postupku, svjedoku „SB-4“ (kome su rješenjem ovog Suda broj S1 1 K 017133 14 km3 od 30.9.2014. godine dodijeljene mjere zaštite ličnih podataka na period od 30 (trideset) godina), dodijeljene dodatne mjere zaštite, na način da će svjedok na pretresu dana 27.02.2015. godine, svjedočiti uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu slike i glasa koristeći se tehničkim uređajima za prijenos slike i zvuka.

40. Prilikom donošenja odluka, Vijeće je cijenilo, s jedne strane proceduralne garancije na koje optuženi ima pravo, ali s druge strane i potrebu da se svjedocima odrede dodatne mjere zaštite, budući da je slijedom rješenja ovog Suda broj S1 1 K 017133 14 Km3 od 30.09.2014. godine, a na osnovu odredbe članova 3. stav 1. i 12. stav 1. Zakona o zaštiti svjedoka, utvrđeno da postoji razumna osnova za bojazan da bi opasnost po sigurnost svjedoka ili članova njihovih porodica vjerovatno proistekla kao posljedica njihovog svjedočenja, slijedom čega su svjedocima i određene mjere zaštite ličnih podataka, u vidu dodjeljivanja odgovarajućih pseudonima („SB-1“ i „SB-4“). Isto tako, Vijeće je imalo u vidu da su, uz ispunjenje uslova iz člana 13. stav 1. Zakona o zaštiti svjedoka, lični podaci svjedoka ograšeni povjerljivim na period od 30 (trideset) godina.

41. Imajući u vidu procesnu situaciju u kojoj se postupak protiv optuženog nalazio u vrijeme odlučivanja, nadležnost za odlučivanje o dodatnim mjerama zaštite koje se tiču načina svjedočenja svjedoka tokom glavnog pretresa, tiče se sudećeg

vijeća. Stoga je Vijeće primjenom odredbe člana 13. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka, koja u relevantnom dijelu glasi da Sud može nakon saslušanja stranaka i branitelja odlučiti da identitet svjedoka ne bude otkriven, tako što će se dozvoliti svjedoku da koristi elektronski uređaj za promjenu slike i glasa, koristeći se tehničkim uređajima za prijenos slike i zvuka, uz uvažavanje razloga koje je tužilac iznio, a što su potvrdili i svjedoci, odlučilo da će svjedoci „SB-1“ i „SB-4“, tokom svjedočenja, svjedočiti uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka (distorzija lika i glasa).

42. Zaključno, kada su u pitanju proceduralne garancije optuženog Srećka Boškovića, u vezi ostvarivanja njegovog prava na odbranu, Vijeće je imalo u vidu da se odbrana optuženog nije protivila predmetnim prijedlozima Tužilaštva, kao i da su optuženi i njegov branilac, slijedom obaveze u skladu sa rješenjem ovog Suda broj: S1 1 K 017133 14 Km3 od 30.09.2014. godine, najkasnije 10 (deset) dana prije svjedočenja svjedoka „SB-1“ i „SB-4“, upoznati sa podacima svjedoka radi pripreme za unaksno ispitivanje svjedoka (član 12. stav 8. Zakona o zaštiti svjedoka).

E. ODRŽAVANJE NA SNAZI MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKE „SB-5 I SB-6”

43. Dana 13.02.2015. godine Sud je zaprimio prijedlog Tužilaštva, kojim je traženo određivanje mjera zaštite za svjedoke „SB-5“ i „SB-6“.

44. U obrazloženju prijedloga, u dijelu koji se tiče svjedoka „SB-5“, je navedeno da se radi o svjedoku koji je svjedočio u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Vujadina Popovića* (IT-05-08), pod pseudonimom „PW-113“, uz sljedeće mjere zaštite: njegov identitet i lični podaci nisu bili objavljeni javnosti, svjedočio je pod pseudonimom uz izmjenu slike i glasa, te su navedene mjere još uvijek na snazi. Pored toga, tužilac je naglasio da je pomenuti svjedok saslušan pred ovim Sudom u predmetu protiv Staniše Ostojić pod pseudonimom „SM-100“, uz sve mjere zaštite koje mu je prethodno odredio MKSJ. Nadalje, tužilac je u prijedlogu istakao da je po prijedlogu Tužilaštva MKSJ dana 19.12.2014. godine donesena odluka u predmetu protiv Vujadina Popovića, te da je ovom odlukom svjedoku pod pseudonimom „PW-113“ omogućeno da svjedoči u ovom krivičnom postupku, te je dozvoljeno objelodanjivanje identiteta svjedoka Sudu i odbranama, a uz obavezu osiguranja istog nivoa zaštite, kao što je to bilo pred MKSJ.

45. Kada je u pitanju svjedok „SB-6“, tužilac je naveo da je isti svjedok saslušan u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Radovana Karadžića* (IT-05-88), pod pseudonimom „KDZ-045“, uz sljedeće mjere zaštite: njegov identitet i lični podaci nisu bili objavljeni javnosti, svjedočio je pod pseudonimom uz izmjenu slike i glasa, te su navedene mjere još uvijek na snazi. Nadalje, tužilac je naveo da je po prijedlogu Tužilaštva MKSJ dana 17.12.2014. godine donesena odluka u predmetu protiv Radovana Karadžića, kojom je odlukom svjedoku pod pseudonimom „KDZ-045“ omogućeno da svjedoči u ovom krivičnom postupku, te je dozvoljeno objelodanjivanje identiteta svjedoka Sudu i odbranama, a uz obavezu osiguranja istog nivoa zaštite, kao što je to bilo pred MKSJ.

46. U odnosu na oba svjedoka, tužilac je u prijedlogu naveo da se radi o licima koja su preživjela jako traumatičan događaj sa masovnog pogubljenja na određenim lokacijama, zbog čega je tužilac zaključio da se radi o ugroženim svjedocima, te da su ispunjeni uslovi da Sud odredi nastavak mjera zaštite, prvobitno određenih od strane MKSJ. Pritom je tužilac naglasio da su svjedoci „SB-5“ i „SB-6“ saglasni da svjedoče u ovom krivičnom predmetu uz iste mjere zaštite koje su im bile određene pred MKSJ, zbog čega je konačno predložio određivanje sljedećih zaštitnih mjera: da se svjedocima dodijele pseudonimi „SB-5“ i „SB-6“, da svjedoče putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka (iz druge prostorije), uz izmjenu lika i glasa svjedoka, na način da samo pretresno vijeće može direktno pratiti video prenos bez izmjene slike, da se lični podaci ovih svjedoka proglase povjerljivim i ostanu povjerljivim narednih 15 (petnaest) godina od dana pravomoćnosti presude u ovom predmetu, te da povjerljivi podaci o ovim svjedocima predstavljaju službenu tajnu.

47. Dana 10.03.2015. godine Tužilac je podnio dopunu tog prijedloga, sadržinski iznoseći iste činjenice i okolnosti kao u prvobitnom prijedlogu, pritom navodeći da će obavijestiti odbranu o podnošenju predmetnog prijedloga. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 27.03.2015. godine pred ovim Sudom, tužilac je ostao pri navedenom prijedlogu (u dijelu koji se tiče svjedoka „SB-6“), dok je na nastavku glavnog pretresa održanog dana 17.04.2015. godine pred ovim Sudom, tužilac ostao pri navedenom prijedlogu (u dijelu koji se tiče svjedoka „SB-5“). Odbrana se nije protivila predmetnim prijedlozima.

48. Nakon što je razmotrilo predmetne prijedloge, Vijeće je donijelo

rješenje broj: S1 1 K 017133 14 Krl od 27.3.2015. godine, kojim se prihvata prijedlog Tužilaštva broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 13.02.2015. godine, pa se mjere zaštite određene svjedoku „KDZ-045“ od strane MKSJ u predmetu *Tužilac protiv Radovana Karadžića (IT-05-88)*, temeljem odredbi pravila 75. stav (F) tačka (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, ostaju na snazi u krivičnom predmetu protiv optuženog Srećka Boškovića, na način da svi lični podaci svjedoka za kojeg su tražene mjere zaštite predmetnim prijedlogom, a koji su poznati Sudu, ostaju povjerljivi i neće se objavljivati u javnosti. Istovremeno je ovim rješenjem određeno da se u postupku pred Sudom BiH u ovom krivičnom predmetu, pomenutom svjedoku za kojeg su tražene mjere zaštite određuje pseudonim: „SB-6“. Takođe, ovim rješenjem je određeno da mjere određene ovom svjedoku pred *MKSJ u predmetu Tužilac protiv Radovana Karadžića (IT-05-88)*, ostaju na snazi dok se ne izmijene, pojačaju ili ukinu od strane MKSJ. Nadalje, ovim rješenjem je određeno da će u postupku pred Sudom BiH, na pretresu od 27.03.2015. godine, ovaj svjedok svjedočiti uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu slike i glasa, uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka.

49. U daljem toku postupka, Vijeće je donijelo rješenje broj: S1 1 K 017133 14 Krl od 17.04.2015. godine, kojim se prihvata prijedlog Tužilaštva broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 13.02.2015. godine (dopunjen dana 10.03.2015. godine), pa se mjere zaštite određene svjedoku „PW-113“ od strane MKSJ u predmetu *Tužilac protiv Vujadina Popovića (IT-05-08)*, temeljem odredbi pravila 75. stav (F) tačka (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, ostaju na snazi u krivičnom predmetu protiv optuženog Srećka Boškovića, i to na način da svi lični podaci pomenutog svjedoka ostaju povjerljivi i neće se objavljivati u javnosti. U postupku pred Sudom BiH u predmetu protiv optuženog Srećka Boškovića, ovom svjedoku za kojeg su tražene mjere zaštite se određuje pseudonim „SB-5“. Nadalje, ovim rješenjem je određeno da mjere određene svjedoku pred *MKSJ u predmetu Tužilac protiv Vujadina Popovića (IT-05-08)*, ostaju na snazi dok se ne izmijene, pojačaju ili ukinu od strane MKSJ. Na kraju, ovim rješenjem je određeno da će u postupku pred Sudom BiH, na pretresu od 17.4.2015. godine, pomenuti svjedok svjedočiti uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu slike i glasa, uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka.

50. Prilikom donošenja odluka, Vijeće se rukovalo imperativnom odredbom

Pravila 75 (F) (i) Pravilnika o postupanju i dokazima MKSJ, kojim je određeno da „kad su u nekom postupku pred Međunarodnim sudom (u da.jem tekstu: prvi postupak) za neku žrtvu ili svjedoka određene zaštitne mjere, te zaštitne mjere ostaju na snazi, mutatis mutandis, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom (u da.jem tekstu: drugi postupak) ili nekaj drugcj jurisdikciji, dok god ne budu ukinute, izmjerjene ili pcjačane u skladu s procedurom predviđenom ovim Pravilnikom“.

51. Tumačenjem navedene odredbe, jasno je da Sud BiH, kao „druga jurisdikcija“, podliježe obavezi poštivanja i održavanja na snazi svih zaštitnih mjera, koje su u postupcima pred MKSJ već dodijeljene svjedocima. Stoga je Vijeće postupajući u skladu sa navedenim, odlučilo da će, mjere zaštite koje je svjedok „PW-113“ (svjedok „SB-5“ u ovom krivičnom postupku) uživao u postupku pred MKSJ, *mutatis mutandis* ostati na snazi i u predmetu protiv Srećka Boškovića.

52. Pri navedenom, Vijeće se rukovalo i Odlukom MKSJ o zahtjevu Tužilaštva BiH za izmjenu zaštitnih mjera prema Pravilu 75 (H) br. IT-05-88-R75H.14 od 19.12.2014. godine, slijedom koje se djelimično odobrava predmetni zahtjev Tužilaštva, pa se tako u svrhu postupka u predmetu Bošković, omogućava objelodanjivanje informacija o svjedoku „PW-113“ (svjedoku „SB-5“ u ovom predmetu) i to optuženom u ovom predmetu, njegovom braniocu i članovima njegovog tima odbrane, kao i Sudu BiH radi korištenja u ovom predmetu, te obavezuje Tužilaštvo BiH da se svjedoku „PW-113“ osigura isti nivo zaštite kao što mu je dao MKSJ.

53. Pritom, Vijeće je cijeno da su pomenutom svjedoku u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Vujadina Popovića*, dodijeljene mjere zaštite: pseudonim („PW-113“) i izobličenje (distorziju) slike lica, kako to stoji u gore navedenoj odluci, ali je pomenuti svjedok upitan od strane Suda, na nastavku glavnog pretresa održanog 17.04.2015. godine pred ovim Sudom, naznačio da je prilikom saslušanja pred MKSJ imao i izobličenje (distorziju) glasa, a sa kojom mjerom je odbrana optuženog takođe bila saglasna. U navedenom predmetu MKSJ, svjedoku je bio dodjeljen pseudonim P-106 i izmjena slike, pa je u tom pravcu išla i odluka ovog Vijeća.

54. Takođe, vezano za svjedoka „SB-6“, Vijeće se rukovalo i Odlukom MKSJ o zahtjevu Tužilaštva BiH za izmjenu zaštitnih mjera prema Pravilu 75 (H) br. IT-95-5/18-

R75H.8 od 29.12.2014. godine, kojom je odobrena molba Tužilaštva, te je u svrhu provođenja krivične istrage protiv Srećka Boškovića, odobrena izmjena zaštitnih mjera dodijeljenih svjedoku pod pseudonimom „KDZ-045“ u predmetu *Tužilac protiv Radovana Karadžića*. Pritom, Vijeće je cijeno da su pomenutom svjedoku, u predmetu MKSJ Tužilac protiv Radovana Karadžića, dodijeljene mjere zaštite: pseudonim („KDZ-045“), uz distorziju zvuka i slike, uz svjedočenje iz druge prostorije.

55. Vijeće na kraju ističe da je ovim svjedocima dodijelilo nove pseudonime isključivo u svrhu razlikovanja u predmetnom postupku, pa se navedeno neće smatrati izmjenom ranije izrečenih mjera zaštite. Dakle, novi pseudonimi suštinski ne predstavljaju izmjenu ili pojačanje ranije određenih zaštitnih mjera, nego samo drugačije označavanje svjedoka pod mjerama zaštite za potrebe predmetnog postupka, u svrhu njihovog lakšeg razlikovanja.

56. Zaključno, kada su u pitanju proceduralne garancije optuženog Srećka Boškovića, u vezi njegovog prava na odbranu, Vijeće je imalo u vidu da se odbrana optuženog nije protivila predmetnim prijedlozima Tužilaštva, kao i da je evidentno da su optuženi i njegov branilac, upoznati sa dovoljno podataka o svjedocima radi pripreme za unaksno ispitivanje svjedoka (član 12. stav 8. Zakona o zaštiti svjedoka).

F. SASLUŠANJE SVJEDOKA M.K.

57. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 23.01.2015. godine prije saslušanja predloženog svjedoka optužbe (kome su u fazi istrage određene mjere zaštite u vidu pseudonima „SB-2“ i zaštite ličnih podataka ovog svjedoka), postupajući tužilac Tužilaštva je naveo da je u razgovoru sa ovim svjedokom saznao da on odustaje od ranije određenih mjera zaštite, odnosno da ne želi da bude saslušan kao svjedok pod mjerama zaštite. Na ovu okolnost je potom saslušan i navedeni svjedok, koji je na održanom ročištu naveo da nije pristao da bude zaštićeni svjedok, te da može javno svjedočiti (pod imenom i prezimenom), s obzirom da se, kako je to svjedok naveo, „*nema čega, ni koga kriti*“.

58. Imajući u vidu navedeno izjašnjenje svjedoka, odnosno da se u skladu sa odredbom člana 5a) Zakona o zaštiti svjedoka mjere zaštite primjenjuju samo uz saglasnost svjedoka, Sud je na ročištu održanom dana 23.01.2015. godine, te na ročištu koje je potom uslijedilo dana 06.02.2015. godine, saslušao svjedoka M.C. u redovnoj proceduri predviđenoj odredbama ZKP-a BiH, odnosno bez primjene Zakona o zaštiti svjedoka, kada je u pitanju zaštita ličnih podataka.

G. PRIHVATANJE UTVRĐENIH ČINJENICA

59. Primjenom odredbe člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od MKSJ-a u postupcima pred sudovima u BiH (Zakon o ustupanju³), Vijeće je rješenjem broj: S1 1 K 017133 14 Krl od 05.03.2015. godine, djelimično prihvatilo prijedlog Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica broj T20 0 KTRZ 0007773 13 od 15.12.2014. godine, uređen dana 05.01.2015. godine, na način da se činjenica utvrđena od strane Pretresnog vijeća MKSJ u predmetu „Blagcjević“ (IT-02-60), a kcja glasi: „...od 11. jula do 1. novembra 1995. godine u istočncj Bosni je postcjao oružani sukob“, prihvata kao dokazana.

60. Naime, Tužilaštvo je dana 15.12.2014. godine podnijelo prijedlog za prihvatanje utvrđenih činjenica na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju. Na statusnoj konferenciji održanoj dana 19.12.2014. godine, predsjednik vijeća je naložio Tužilaštvu da je, imajući u vidu činjenične osnove predmeta, potrebno reducirati prijedlog za prihvatanje utvrđenih činjenica, slijedom čega je 05.01.2015. godine, Tužilaštvo dostavilo reduciranu listu činjenica utvrđenih u presudama Pretresnog vijeća MKSJ u predmetima „Krstić“ (IT-98-33-T) i „Blagojević“ (IT-02-60), te je predložilo da se iste prihvate kao utvrđene. Reducirana lista predloženih činjenica sadrži ukupno 21 (dvadesetjednu) predloženu činjenicu.

61. Branilac optuženog, advokat Petko Pavlović je dana 30.12.2014. godine dostavio izjašnjenje na prvobitni prijedlog Tužilaštva za prihvatanje predloženih utvrđenih

---

³ Zakon o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od strane MKSJ-a u postupcima pred sudovima u BiH (“ Službeni glasnik BiH”, br. 61/04, .46/06, 53/06, 76/06)

činjenica dokazanim. Branilac je nakon detaljnog osvrta na predložene činjenice iz predmetnog prijedloga, izuzev za činjenice pod rednim brojevima 1 i 2, predložio da se prijedlog Tužilaštva odbije kao neosnovan.

62. Nakon što je razmotrilo podneseni prijedlog tužioca, kao i izjašnjenje branioca optuženog, Vijeće je donijelo odluku kako je naprijed navedeno, iz razloga koji slijede:

63. Članom 15. ZKP BiH propisano je da pravo Suda (...) da ocjenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima (slobodna ocjena dokaza). Prihvatanje utvrđene činjenice kao dokazane u sebi sadrži pretpostavku pravne valjanosti takve činjenice. Ona, naime, pretstavlja dokaz u postupku, čime je podložna diskvalifikaciji od suprotne strane, dok će se po provedenom dokaznom postupku, a slijedom slobodne ocjene dokaza u smislu citirane odredbe iz člana 15. ZKP BiH i vrednovati.

64. Međutim, Zakon o ustupanju je u konkretnom slučaju *lex specialis*, i to član 4. Zakona o ustupanju *in concreto*, koji propisuje da Sud može, nakon saslušanja stranaka, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, što je u konkretnoj situaciji i slučaj, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pisani dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om, ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

65. Glavni cilj prihvatanja utvrđenih činjenica dokazanim je osiguranje efikasnosti i ekonomičnost postupka s jedne strane, uz istovremenu zaštitu prava optuženog na pravično suđenje, s druge strane. Štaviše, time će se spriječiti ponovna traumatizacija svjedoka, budući da će se isti poštediti ponovnog svjedočenja o istim događajima. Na koncu, ovakvim postupanjem se također osigurava pravo optuženog na suđenje u razumnom roku, kako je to zagarantovano članom 13. ZKP BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP).

66. U smislu prava optuženog slijedom odredbe iz člana 6. stav 2. ZKP BiH, odbrana ima mogućnost da svojim dokazima konfrontira utvrđenu činjenicu koja je kao

dokazana prihvaćena u postupku pred ovim Sudom.

67. Nadalje, članom 3. Zakona o ustupanju predmeta, propisano je da dokazi pribavljeni u skladu sa Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima MKSJ, mogu se koristiti u postupcima pred sudovima u BiH, međutim, sudovi ne mogu zasnovati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na prethodnim iskazima svjedoka koji nisu dali usmeni iskaz na glavnom pretresu. Analognim tumačenjem navedene odredbe, a vezano za okolnosti u konkretnoj situaciji, Sud ne može zasnovati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na dokazima, u konkretnom slučaju činjenicama, koji nisu neposredno izvedeni na glavnom pretresu. Tako Sud ne krši presumpciju nevinosti optuženog po članu 3. stav 1. ZKP BiH i članu 6. stav 2. EKLJP.

68. Član 4. Zakona o ustupanju, kao ni ZKP BiH, ne daju smjernice na koji način Vijeće treba cijeliti takve činjenice. Međutim, u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*⁴, navedeni su kriteriji prihvatljivosti predloženih utvrđenih činjenica dokazanim, koji kriteriji su prihvaćeni praksom ovog Suda, a koje u konkretnom slučaju prihvata i ovo Vijeće.

69. Činjenica mora biti jasna, konkretna i može se identifikovati- činjenica mora biti uzeta iz jedne ili više određenih tačaka presude pretresnog ili žalbenog vijeća MKSJ i ne smije biti nejasno ili uopćeno vezana za presudu. Ona mora biti razumljiva sama po sebi, tj. i onda kada je izvučena iz konteksta. Formulacija činjenice mora biti slična izvornoj tački, ali da bi se osigurala razumljivost, ona može biti neznatno izmijenjena. Vijeće konstatuje da činjenica koju je prihvatilo, ispunjava ovaj kriterij, dok činjenica pod r.br. 1⁵, u odnosu na koju se odbrana ne protivi prihvatanju, ne ispunjava ovaj kriterij.

70. Činjenica mora biti relevantna za tekući postupak- imajući u vidu činjenični okvir predmetnog događaja, a kako to iz predmetne optužnice i proizilazi, Vijeće je utvrdilo da činjenice, koje je ovim rješenjem odbilo prihvatiti dokazanim, ne ispunjavaju ovaj kriterij. Naime, kako je to na nastavku pretresa održanom dana 27.02.2015. godine i

---

⁴ Predmet br. IR-00-39-T, Rješenje po prijedlozima optužbe za prihvatanje činjenica o kojima je presuđeno i za prihvatanje pisanih izjava svjedoka shodno Pravilu 92 bis, od 28.02.2003;

konstatovano od strane Vijeća, a sa čim se saglasila i odbrana optuženog, u predmetnom postupku, imajući u vidu činjenični okvir optužnice, u konkretnom postupku koji se vodi protiv optuženog u ovom predmetu, nije sporan objektivni učin događaja na lokalitetu Petkovaca u smislu da se predmetni događaj i desio, sporna je uloga i odgovornost optuženog u istom. Shodno navedenom, Vijeće je odbilo činjenice koje ne ispunjavaju ovaj kriterij.

71. Činjenica čini dio originalne presude na koju nije izjavljena žalba, koja je pravosnažno riješena po žalbi ili potpada pod pitanja koja nisu sporna u toku apelacije- sve činjenice koje je Tužilaštvo BiH predložilo, kao i činjenica koje je Sud i prihvatio, ispunjavaju ovaj kriterij. Međutim, imajući u vidu odluku koja je u konkretnom donesena, to se Sud neće naročito osvrutati na ovaj kriterij.

72. Činjenica se ne smije temeljiti na sporazumu između stranaka u izvornom postupku- Vijeće je utvrdilo da predložene, kao i prihvaćena činjenica, ne potječu iz presuda koje se zasnivaju na sporazumu o potvrdnom izjašnjavanju o krivnji.

73. Činjenica nije predmet razumnog spora između strana- Vijeće nije ustanovilo da je ijedna od predloženih, a zatim i prihvaćena činjenica, u suprotnosti sa ovim kriterijem.

74. Činjenice se ne smiju odnositi na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženog- Vijeće nije ustanovilo da je ijedna od predloženih, a zatim i prihvaćena činjenica, u suprotnosti sa ovim kriterijem.

75. Činjenica mora biti ograničena na zaključke o činjenicama i ne sadržavati pravne karakterizacije- Vijeće nije ustanovilo da je ijedna od predloženih, a zatim i prihvaćena činjenica, u suprotnosti sa ovim kriterijem.

76. Slijedom iznesenog, a temeljem citiranih propisa, Vijeće je odlučilo kako je naprijed navedeno.

H. ODBIJANJE DOKAZNOG PRIJEDLOGA TUŽILAŠTVA ZA SASLUŠANJE SVJEDOKA U FAZI IZVOĐENJA DOKAZA OPTUŽBE I DODATNOG DOKAZNOG PRIJEDLOGA TUŽILAŠTVA ZA SASLUŠANJE SVJEDOKA NAKON IZVOĐENJA DOKAZA DUPLIKE

77. Nakon što je na nastavku glavnog pretresa održanog dana 17.04.2015. godine okončano saslušanje svjedoka optužbe „SB-5“, tužilac je naveo da ostaje kod prijedloga dokaza sadržanog u potvrđenoj optužnici saslušanjem svjedoka Mileta Miloševića, Rajka Miloševića i Miloša Ivanovića, budući da se radi o svjedocima koji će svjedočiti na okolnosti prisustva, odnosno slanja ljudi sa linije i sa automatskim puškama u Petkovce i na branu, odnosno o svjedocima koji su stanovali u mjestu Đulići, te koji bi sigurno trebali imati saznanja u vezi optuženog. Potom je tužilac naveo da ovi svjedoci ne govore o optuženom, odnosno njegovom učešću u inkriminisanom događaju, nego o općem kontekstu ovog djela.

78. Nakon što je Vijeće razmotrilo navedeni prijedlog tužioca, Vijeće je odbilo isti, imajući u vidu da bi predloženi svjedoci bili saslušani na okolnosti, koje su već razjašnjene u prethodnom postupku kroz druge izvedene dokaze optužbe, te da je u konkretnom postupku potrebno kumulirati dokaze na sami inkriminirani događaj.

79. Pri donošenju odluke, Vijeće je imalo u vidu da je, shodno odredbi člana 239. stav 2. ZKP BiH, dužnost sudije, odnosno predsjednika vijeća da se stara za svestrano pretresanje predmeta i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari, što implicira da je dužnost predsjednika vijeća da se stara i o ekonomičnosti postupka. Osim toga, Vijeće je u konkretnom slučaju našlo primjenjivom i odredbu člana 263. stav 2. ZKP BiH, kojom je propisano da će u slučaju ako sudija, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka i branitelj želi da dokaže nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbiti izvođenje takvog dokaza.

80. Stoga, imajući u vidu naprijed navedene odredbe, kao i izjašnjenje tužioca na koje okolnosti će predloženi svjedoci biti saslušani, Vijeće našlo da je saslušanje ovih svjedoka na ove okolnosti nepotrebno, te da bi odugovlačilo postupak, a ne bi doprinosilo razjašnjenju stvari.

81. Takođe, tužilac je na nastavku glavnog pretresa održanog dana 29.05.2015. godine, nakon provođenja dokaza replike i dokaza duplike, predložio da se provedu dodatni dokazi subjektivne prirode, odnosno da se provede saslušanja predstavnika

„Birača“ na okolnost da su izdali dokumentaciju, koju je Tužilaštvo uložilo kao dokaz u prethodnom toku postupka.

82. Nakon što je razmotrilo navedeni dokazni prijedlog, Vijeće je odbilo isti, nalazeći, imajući u vidu naprijed navedene odredbe ZKP-a BiH, da je izvođenje ovih dokaza nepotrebno, te da bi odugovlačilo postupak, pri čemu će Vijeće ocjenu autentičnosti dokaza koji je odbrana osporavala (a zbog čega je tužilac i predlagao izvođenje dodatnih dokaza), izložiti u dijelu presude koji se odnosi na uložene prigovore na dokaze.

I. UVRŠTAVANJE IZJAVA DATIH U POSTUPCIMA PRED MKSJ I ODBIJANJE PRIJEDLOGA ODBRANE ZA UNAKRSNO ISPITIVANJE SVJEDOKA/VJEŠTAKA ČIJE SU IZJAVE UVRŠTENE

83. Vijeće je na nastavku glavnog pretresa održanog dana 22.05.2015. godine, na temelju odredbi članova 3., 5., 6., i 8. Zakona o ustupanju predmeta, prihvatilo i u sudski spis uvrstilo: Transkript suđenja pred MKSJ svjedoka Dean Manning u predmetu broj: IT-02-60-IT protiv Blagojević Vidoje i dr od 05.02.2004. godine (T-38), Transkript sa suđenja pred MKSJ svjedoka Dean Manning u predmetu broj: IT-02-60-IT protiv Blagojević Vidoje i dr. od 06.02.2004. godine (T-39), Rezime sudsko-medicinskog dokaznog materijala stratišta i masovne grobnice, Dean Menning-a, istražitelja MKSJ od 16.05.2000. godine (strane 38-45)- (T-40), Transkript sa suđenje pred MKSJ svjedoka Jean-Rene-Ruez u predmetu protiv Blagojević Vidoje i dr, broj: IT-02-60-T od 19.05.2003. godine sa prilogom 10 fotografija i transkriptom na engleskom jeziku (T-41), Izjavu Jean-Rene-Ruez od 22.02.2001. godine (T-42), Izvještaj o obdukciji ljudskih ostataka sa lokaliteta Brane, juni 1998. godine, dr.C.H. Lawrence, patolog specijalista sa prilogom istog na engleskom jeziku (T-43), Izvještaj o obdukciji ljudskih ostataka sa lokaliteta Liplje 2, oktobar 1998. godine, dr.C.H: Lawrence, patolog specijalista sa prilogom istog na engleskom jeziku (T-44), Izvještaj Richard Wright od 12.05.1999. godine, Ekshumacije provedene u Istočnoj Bosni tokom 1998. godine sa prilogom Izvještaja MKSJ za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriju bivše Jugoslavije (T-45), Izvještaj vještaka Richarda Butlera, Iskaz o vojnim događajima u Srebrenici (revizija), Operacija „Krivaja 95“ od 01.11.2002. godine (T-46).

84. Prije donošenja odluke Vijeća, izjašnjavajući se na navedeni dokazni prijedlog Tužilaštva, koji se tiče gore pobrojanih dokaza, sadržan u potvrđenoj optužnici Tužilaštva, branilac optuženog Srećka Boškovića, advokat Petko Pavlović je naveo da ostaje pri prigovorima iznesenim u podnesku od 09.01.2015. godine. Branilac je na održanom pretresu dodatno istakao da se u slučaju da se navedeni dokazi uvrste u dokazni materijal optužbe, radi o nezakonitom načinu uvođenja ovih transkripata, jer se radi o svjedocima i vještacima koji su svoje iskaze i nalaze davali pred MKSJ, te koliko je odbrani poznato ti svjedoci i vještaci su dostupni i u brojnim predmetima su pozivani za unakrsno ispitivanje.

85. S obzirom da se branilac na glavnom pretresu pozvao i na razloge sadržane u podnesku od 09.01.2015. godine, Vijeće smatra potrebnim sadržajno izložiti i navedeni podnesak, koji je Vijeće takođe razmatralo prilikom donošenja odluke.

86. U tom smislu, u podnesku od 09.01.2015. godine branilac optuženog je istakao, vezano za dokaze iz tačke d) optužnice Tužilaštva, da u slučaju da Sud prihvati navedene dokaze, odbrana zahtijeva pristup svih svjedoka i vještaka na glavni pretres (Deana Manninga, Jean Rene Ruez, dr. C.H. Lawrence, Richarda Butlera), kako bi neposredno pred pretresnim vijećem svjedočili uz direktno i unakrsno ispitivanje. S tim u vezi, branilac je u navedenom podnesku apostrofirao da je temeljno pravo odbrane da ispita svjedoke u vezi njihovih navoda. Osim toga, branilac je istakao da je član 5. Zakona o ustupanju predmeta očigledno u suprotno sa članom 6. stav 3. tačka d) EKLJP, gdje je određeno da optuženi ima pravo da ispituje svjedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbijedi prisustvo i saslušanje svjedoka u njegovu korist pod istim uslovima, koji važe za one koji svjedoče protiv njega. Stoga, branilac je u navedenom podnesku zaključio da, ukoliko bi optuženom bilo uskraćeno pravo da unakrsno ispita ove svjedoke ili vještake, to bi za posljedicu imalo kršenje prava zagarantovanog članom II stav 3. tačka e) Ustava BiH.

87. Vijeće je u skladu sa odredbom člana 3. Zakona o ustupanju odlučilo prihvatiti predložene dokaze, s obzirom da su isti pribavljeni u skladu sa Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima MKSJ, koji se temeljem ove odredbe mogu koristiti u postupcima pred sudovima u BiH. Dakle, sva materijalna dokumentacija, ovjereni i potpisani izvještaji i drugi dokazi pribavljeni na zakonit način i korišteni u postupcima

pred MKSJ mogu se podvesti pod citiranu odredbu, odnosno biti uvršteni u dokaznu građu u ovom predmetu, s tim da će konačnu ocjenu njihove dokazne snage dati Vijeće u kontekstu drugih provedenih dokaza.

88. U članu 5. stav 1. Zakona o ustupanju se razmatra prihvatanje dokaza iz MKSJ bez potrebe pozivanja svjedoka da daju usmeni iskaz. Međutim, Zakon o ustupanju ne isključuje mogućnost da odbrana zahtijeva unakrsno ispitivanje takvog svjedoka (član 5. stav 3. Zakona o ustupanju), s tim što Sud ima diskreciono pravo da prihvati ili odbije takav zahtjev.

89. Takođe, članom 6. stav 1. Zakona o ustupanju predmeta je regulisano da se iskaz vještaka koji je uvršten u dokazni materijal u postupku pred Raspravnim vijećem MKSJ-a može koristiti kao dokaz u domaćem krivičnom postupku, bez obzira da li davalac iskaza daje usmeni iskaz u tom postupku, pri čemu se, u skladu sa stavom 4. iste odredbe, odredbama ovog člana ne utiče na pravo optuženog da zahtijeva prisustvo vještaka iz stava 1. ovog člana u svrhu unakrsnog ispitivanja, ili da pozove svog vještaka kako bi osporio iskaz vještaka koji je dat pred MKSJ.

90. Prema ocjeni ovog Vijeća, neophodno je da odbrana traženje za unakrsnim ispitivanjem svjedoka/vještaka potkrijepi pismeno obrazloženim podneskom, u kome će navesti konkretne dijelove iskaza svjedoka/vještaka koji će biti predmetom unakrsnog ispitivanja, što branilac optuženog tokom cijelog ovog krivičnog postupka nije učinio, već je naprotiv na paušalan način predlagao unakrsno ispitivanje svjedoka/vještaka, pri čemu nije obrazlagao okolnosti na koje bi ovi svjedoci/vještaci bili saslušani.

91. Vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu da je pravo na unakrsno ispitivanje svjedoka propisano u članu 6. stav 1. i članu 6. stav 3. tačka d) EKLJP i u članu 262. stav 1. ZKP-a BiH. Međutim, u vezi sa dokazima prikupljenim i korišćenim pred MKSJ, prednost nad primjenom odredbi ZKP-a ima Zakon o ustupanju, koji se u tom kontekstu ima tretirati kao *lex specialis*.

92. U primjeni diskrecionog prava, ovaj Sud bi opravdano mogao odbiti podneske odbrane za unakrsnim ispitivanjem ukoliko nema značajnog neslaganja sa takvim dokazima ili kada bi unakrsno ispitivanje ovog svjedoka/vještaka „odugovlačilo postupak, a...ne bi doprinosilo razjašnjenju stvari” (član 239. stav 2. ZKP-a BiH). U

tom slučaju, izjave i izvještaji prihvaćeni u skladu sa Zakonom o ustupanju ne bi se mogli koristiti kao jedini ili odlučujući osnov za presudu.

93. Kako je vidljivo iz dostavljenog podneska branioca, kao i njegovog usmenog izjašnjenja, branilac smatra da se davanjem diskrecione ocjene Sudu u ovakvim slučajevima, krši pravo na pravično suđenje propisano u članu 6. EKLJP. Međutim, takav zaključak ovo Vijeće smatra neprihvatljivim, s obzirom na činjenicu da samo pravo na unakrsno ispitivanje propisano članom 6. stav 3. tačka d) EKLJP nije apsolutno, odnosno bezuslovno.

94. U tom smislu, Vijeće smatra neophodnim referisati se na stav Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), kao tumača EKLJP, koji je u predmetu *Perna protiv Italije*⁶ zaključio:

“Sud ponovo naglašava da je prihvatljivost dokaza prvenstveno pitanje koje regulira domaći zakon i u pravilu je na domaćim sudovima da ocjenjuju dokaze koji su pred njima. Zadatak ovog Suda, prema Konvenciji, nije da odluči o tome da li su izjave svjedoka ispravno dozvoljene kao dokazna građa, već da utvrdi da li je postupak u cjelini, uključujući i način na koji su dokazi prikupljeni, bio pravičan⁷. **Naročito, "kao generalno pravilo, na domaćim je sudovima da ocjenjuju dokaze koji su pred njima, kao i relevantnost dokaza koje branjenici žele izvesti [...]. Konkretnije, član 6, stav 3.d, njima prepušta, opet kao generalno pravilo, da ocijene da li je primjereno pozivati svjedoke⁸. Shodno tome, nije dovoljno da se optuženi žali da mu nije bilo dozvoljeno da ispita određene svjedoke; zahtjev da ispita svjedoke mora podržati i objašnjenjem važnosti toga, i mora biti neophodno i da sud uzme dokaze od datog svjedoka, da bi se ustanovile činjenice⁹”.**

95. Osim toga, u mjeri u kojoj član 3. stav 2. Zakona o ustupanju ozbiljno ograničava upotrebu dokaza koji nisu bili predmet unakrsnog ispitivanja, navedeno postupanje Suda jeste u skladu sa praksom EKLJP.

---

⁶ Presuda od 25.07.2001, Predstavka br. 48898/99, stav 26

⁷ Između mnogobrojnih izvora, vidi presudu Van Mechelen i ostali protiv Holandije od 23. aprila 1997, izvještaji o presudama i odlukama 1997-III, stav 50

⁸ Vidi presudu Vidal protiv Belgije od 22. aprila 1992, Serija A br. 235-B, stav 33

⁹ Vidi Engel i ostali protiv Holandije, 8. juni 1976, Serija A br. 22, stav 91, i Bricmont protiv Belgije, 7.07. 1989. godine, Serija A br. 158, stav 89, i Evropska komisija za ljudska prava, br. 29420/95, odluka od 13.01.1997. godine, Odluke i izvještaji 88-B, str. 148 i 158-159)

96. Pritom, Vijeće smatra da navodi branioca o suprotnosti Zakona o ustupanju sa članom II Ustava, predstavljaju proizvoljne zaključke, pri čemu nalazi da nije nadležno za ocjenu ustavnosti pojedinog zakona.

97. Stoga, primjenjujući svoje diskreciono pravo regulisano Zakonom o ustupanju, a imajući pritom u vidu i primjenjivu odredbu EKLJP, te praksu ESLJP, Vijeće je u konkretnom slučaju razmotrilo podnesak branioca od 09.01.2015. godine, kao i njegovo usmeno izjašnjenje na glavnom pretresu, te zaključilo da branilac nije argumentovano ukazao na potrebu unakrsnog ispitivanja svjedoka/vještaka. Takođe, prilikom odmjeravanja značaja potrebe za unakrsnim ispitivanjem, Vijeće je osim manjkavosti prijedloga branioca u tom pogledu vodilo računa i o troškovima takvog toka radnji i mogućeg odugovlačenja postupka, koje bi nastalo kao posljedica tih radnji, kao i o obavezi predsjednika vijeća da se stara za svestrano pretresanje predmeta i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari, što implicira da je, shodno odredbi člana 239. stav 2. ZKP BiH, predsjednik vijeća dužan da se stara i o ekonomičnosti postupka.

98. Imajući u vidu sve navedeno, Vijeće je na glavnom pretresu održanom dana 22.05.2015. godine odbilo prijedlog branioca za unakrsno saslušanje svjedoka/vještaka Deana Manninga, Jean Rene Ruez, dr. C.H. Lawrence i Richarda Butlera.

99. Na kraju, Vijeće napominje da je o kvaliteti iskaza ovih svjedoka/vještaka odlučio u skladu sa principom slobodne ocjene dokaza, dakle posmatrajući ih u kontekstu ostalih provedenih dokaza, pri čemu će iskazi svjedoka uvršteni na ovaj način u konačnoj ocjeni provedenih dokaza podlijegati članu 3. stav 2. Zakona o ustupanju, koji propisuje da Sudovi ne mogu zasnivati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na prethodnim iskazima svjedoka koji nisu dali usmeni iskaz na glavnom pretresu, što prema ocjeni ovog Vijeća predstavlja adekvatno ograničenje njihove dokazne snage.

J. USVAJANJE DODATNOG DOKAZNOG PRIJEDLOGA OPTUŽBE

100. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 22.05.2015. godine tužilac je predložio izvođenje dokaza replike i to suočenjem svjedoka optužbe "SB-1" i svjedoka odbrane Dušana Nikolića i Radovana Đokića. Izjašnjavajući se na navedeni

dokazni prijedlog tužioca, branilac optuženog je istakao da je svjedok "SB-1" stariji i bolestan čovjek, ali da odluku povodom ovog dokaznog prijedloga prepušta Vijeću.

101. Vijeće je našlo osnovanim navedeni prijedlog tužioca, te je, rukovodeći se odredbom člana 85. stav 2. ZKP BiH, isti prijedlog i usvojilo.

102. Naime, odredbom člana 85. stav 2. ZKP BiH je propisano da se u toku postupka svjedok može suočiti s drugim svjedocima i osumnjičenim, odnosno optuženim. Suočenje predstavlja samo procesnu mogućnost i obavlja se ukoliko u iskazu svjedoka u odnosu na iskaz drugog svjedoka i osumnjičenog, odnosno optuženog postoje protivrječnosti u pogledu važnih činjenica (odlučne činjenice, činjenice indicije i kontrolne činjenice). Ovo dalje znači, da suočenje ne treba vršiti zbog nevažnih činjenica ili nekih beznačajnih detalja u njihovim iskazima. Procesna radnja suočenja se može obaviti kao potpuno suočenje (kad se vrši u odnosu na cijeli iskaz) ili djelimično suočenje (kad se odnosi samo na one dijelove iskaza koje sadrže kontradiktorne informacije ili objašnjenja)¹⁰.

103. Imajući u vidu da su iskazi svjedoka optužbe "SB-1" i svjedoka odbrane Dušana Nikolića i Radovana Đokića međusobno protivrječni u pogledu važnih činjenica u konkretnom predmetu, Vijeće je u interesu pravde našlo opravdanim usvojiti navedeni dokazni prijedlog optužbe u fazi replike.

104. Prilikom provođenja radnje suočenja na pretresu održanom dana 29.05.2015. godine, Vijeće je vodilo računa o pravilnom načinu provođenja navedene radnje, odnosno pravilnoj primjeni odredbe člana 86. stav 9. ZKP BiH, koja u relevantnom dijelu propisuje da će se: *„...suočeni o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu ponaosob saslušati i njihov će se odgovor unijeti u zapisnik. Istodobno se mogu suočiti samo dva svjedoka“*. U tom smislu, Vijeće je na nastavku glavnog pretresa održanom dana 29.05.2015. godine, prvo na prijedlog tužioca, izvršilo suočenje svjedoka „SB-1“ i Dušana Nikolića, a potom i suočenje svjedoka „SB-1“ i Radovana Đokića.

---

¹⁰ Komentar zakona o krivičnom/kaznenom postupku u BiH, str.262

K. IZMJENA MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKA "SB-1" NA PRETRESU OD 29.05.2015. GODINE

105. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 29.05.2015. godine je, kako je već naprijed navedeno, provedena radnja suočenja svjedoka "SB-1" i svjedoka odbrane Dušana Nikolića i Radovana Đokića.

106. Međutim, imajući u vidu da su svjedoku "SB-1", kako je naprijed navedeno, u toku glavnog pretresa rješenjem ovog Vijeća određene dodatne mjere zaštite, na način da je svjedok saslušan iz druge prostorije, uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka (distorzija lika i glasa), pred ovim Vijećem se problematiziralo pitanje načina provođenja radnje suočenja, koja se po pravilu provodi u sudnici, uz učestvovanje optuženog.

107. U tom smislu, Vijeće je, radi zaštite ličnog života, te interesa svjedoka "SB-1" isključilo javnost, te saslušalo istog svjedoka na okolnost provođenja radnje suočenja. Svjedok "SB-1" je tom prilikom od strane Suda upoznat da je primjenom ranije određenih mjera zaštite svjedočio iz druge prostorije, ali da je sada u cilju provođenja radnje suočenja jedina tehnička mogućnost realizacije navedene radnje isključenje javnosti sa suđenja i eventualno udaljenje optuženog iz sudnice, a da se svjedoci odbrane pozovu i da se svjedok "SB-1" suoči sa tim svjedocima. Provođenja radnje suočenja bi na taj način, kako je predsjednik vijeća pojasnio svjedoku "SB-1" na tom ročištu, zahtijevalo izmjenu mjera zaštite prema svjedoku, sa čim je svjedok "SB-1" izrazio saglasnost.

108. Postupajući tužilac Tužilaštva je na ročištu istakao da se protivi takvom načinu provođenja radnje suočenja, dok je branilac optuženog istakao da od svega prigovara samo tome da se optuženi udalji iz sudnice.

109. Imajući u vidu navedeno izjašnjenje branioca, svjedoku „SB-1“ je na istom ročištu postavljen upit da li bi se suočio sa ovim svjedocima odbrane i da je optuženi prisutan u sudnici, nakon čega se svjedok „SB-1“ saglasio sa tim da optuženi bude prisutan u sudnici prilikom provođenja radnje suočenja.

110. Stoga, imajući u vidu sadržaj izjašnjenja svjedoka „SB-1“, te stranaka i branioca optuženog, rukovodeći se pritom interesima pravde, Vijeće je na pretresu od

29.05.2015. godine izmijenilo mjere zaštite prema svjedoku „SB-1“, na način da je saslušanje istog svjedoka obavljeno u sudnici, bez korištenja tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka (distorzija lika i glasa), a sve u cilju nesmetanog provođenja radnje suočenja sa svjedocima odbrane, pri čemu je prilikom provođenja radnje suočenja, kako je naprijed navedeno, bila isključena javnost.

111. Prilikom odlučivanja, Vijeće je imalo u vidu da je odredbom člana 4. Zakona o zaštiti svjedoka propisana primjena načela proporcionalnosti prilikom primjene mjera zaštite svjedoka, odnosno da Sud neće odrediti primjenu teže mjere zaštite svjedoka, ako se ista svrha može postići primjenom blaže mjere, što je ocijenjeno u konkretnom slučaju. Osim toga, Vijeće je imalo u vidu i saglasnost svjedoka „SB-1“ sa izmjenom mjera zaštite, iz čega slijedi da je u konkretnom slučaju u potpunosti ispoštovana odredba člana 5a. Zakona o zaštiti svjedoka, kojom je propisano da se mjere zaštite primjenjuju samo uz saglasnost svjedoka.

L. USVAJANJE DOKAZNOG PRIJEDLOGA DUPLIKE

112. Na glavnom pretresu održanom dana 29.05.2015. godine, nakon što je tužilac završio sa izvođenjem dokaza replike, branilac je predložio izvođenje dokaza duplike i to Rješenja o rasporedu na radnu obavezu Ministarstva odbrane, Odsjek Zvornik za Radovana Đokić broj 52-12/94, od 29.01.1994. godine, te Ugovor o privremenom obavljanju posla zaključen dana 22.03.1994. godine u Zvorniku između preduzaća „Birač“ – Holding d.d. Zvornik i Radovana Đokića, koji dokazni prijedlog je usvojen, te su navedeni dokazi izvedeni na istom pretresu.

M. PRIGOVORI NA DOKAZE

113. Branilac optuženog Srećka Boškovića, advokat Petko Pavlović je u završnoj riječi istakao prigovor relevantnosti na sve dokaze optužbe objektivne prirode, kao i na dokaze optužbe subjektivne prirode (osim svjedoka „SB-1“, M.K. i „SB-4“).

114. Razmatrajući navedeni prigovor relevantnosti, Sud je cijenio da je branilac dužan prilikom iznošenja prigovora precizirati, odnosno konkretizovati isti, zbog čega bi

se takvi prigovori trebali odbiti kao neosnovani. Međutim, imajući u vidu da je branilac donekle prethodno na pojedinim nastavcima glavnog pretresa izvršio konkretizaciju prigovora, Sud napominje da će u ovom dijelu presude razmatrati osnovanost istaknutih prigovora na dokaze koje je prigovore branilac konkretizovao na glavnom pretresu, dok će svakako u daljem obrazloženju presude biti istaknute činjenice i okolnosti zbog kojih je Vijeće našlo relevantnim određene dokaze optužbe.

115. Tako je branilac na glavnom pretresu održanom dana 16.01.2015. godine istakao prigovor relevantnosti na dokaze optužbe T-3¹¹ i T-4¹², međutim nije konkretizovao isti prigovor, zbog čega Vijeće, usljed manjkavosti navedenog prigovora, ne nalazi potrebnim razmotriti navedeni prigovor na ovom mjestu, imajući u vidu da će dokazi koji su bili relevantni za utvrđivanje odlučnih činjenica u ovom predmetu biti istaknuti u daljem obrazloženju presude.

116. Nadalje, branilac optuženog je istakao prigovor zakonitosti na dokaz optužbe T-5, u dijelu koji se odnosi na Zapisnik o saslušanju svjedoka M.K., Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 18.07.2014. godine, sa prilogom audio zapisa prilikom davanja navedenog iskaza u Tužilaštva BiH. Pritom je branilac istakao da se radi o dokazima koji su sačinjeni na nezakonit način. Branilac je dalje ukazao da je prilikom saslušanja navedenog svjedoka zloupotrebljen Zakon o zaštiti svjedoka. Pritom, branilac je istakao i da se protivi ulaganju crteža uz zapisnik o saslušanju ovog svjedoka, budući da je iz sadržaja audio zapisnika evidentno da je svjedok M.K. prilikom saslušanja dobijao nacrtane podatke, te da sam nije pisao brojeve na fotografijama. Osim toga, branilac se na ročištu održanom dana 06.02.2015. godine protivio i ulaganju službenih zabilješki¹³ uz navedeni zapisnik, navodeći da mu iste nisu ranije dostavljene.

117. Razmatrajući istaknuti prigovor nezakonitosti Zapisnika o saslušanju svjedoka M.K., Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 18.07.2014. godine,

---

¹¹ T-3 - set od 12 fotog. predočavane svjedoku Milošević Spomenku na pretresu dana 16.1.2015. godine

¹² T-4- evidencija prisustva ljudstva 1. čete na izvršavanju borbenih zadataka za juli 1995. godine, haška ovjera 00743658-00743663

¹³ Službene zabilješke Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 21.07.2014. godine i od 22.07.2014. godine, Službena zabilješka Odjela za istrage i podršku svjedocima Tužilaštva BiH od 23.07.2014. godine

kao i audio zapisa prilikom davanja navedenog iskaza u Tužilaštvu, Vijeće je našlo da je isti neosnovan.

118. Naime, nakon izvršenog sadržinskog uvida u zapisnik o saslušanju svjedoka M.K. broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 18.07.2014. godine, sastavljen u Tužilaštvu, Vijeće je utvrdilo da je saslušani svjedok prvo upoznat o svojim pravima i obavezama u skladu sa članom 86. ZKP BiH, te da ih je razumio, što je svjedok potvrdio vlastoručnim potpisom, pri čemu je postupljeno u skladu sa odredbama ZKP BiH, koje propisuju načine ispitivanja svjedoka.

119. Pritom je iz sadržaja zapisnika evidentno da isti, u skladu sa odredbom člana 152. stav 1. ZKP BiH, sadrži: naziv organa pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem svojstvu radnji prisustvuju, kao i naznačenje krivičnog predmeta po kojem se preduzima radnja, kao i bitne podatke o toku i sadržaju poduzete radnje (stav 2. istog člana) .

120. Iako predmetni zapisnik ne sadrži doslovno pitanja ispitivača (tužioca) i odgovore saslušanog svjedoka, Vijeće podsjeća da je doslovno unošenje pitanja i odgovara faktičko pitanje koje se procjenjuje u svakom konkretnom slučaju, te da se takav način sastavljanja zapisnika najčešće primjenjuje u slučaju kada se ispitana osoba treba izjasniti o nekim stručnim pitanjima (npr. kada se kao svjedok saslušava vještak određene struke), međutim takav način ispitivanja nije obavezan i odstupanje od istog ne predstavlja kršenje odredbi ZKP BiH. Nadalje, Vijeće cijeni da je odredbom člana 151. stav 3. ZKP BiH propisano da se u slučaju kad zapisnik piše zapisničar, zapisnik sastavlja na taj način što osoba koja preduzima radnju kazuje glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik.

121. Nakon izvršenog uvida u sadržaj audio zapisnika, koji je sačinjen u skladu sa odredbom člana 90. ZKP BiH i priključen pismenom zapisniku, Vijeće nalazi da je u konkretnom slučaju postupljeno u skladu sa naprijed navedenim odredbama, pri čemu naglašava da je audio zapisnik o saslušanju navedenog svjedoka predstavljao kontrolno sredstvo za provjeravanje zakonitosti saslušanja svjedoka M.K..

122. U konkretnom slučaju, kako to proizilazi iz sadržaja audio zapisnika o

saslušanju svjedoka M.K., nakon što bi tužilac postavio pitanje svjedoku, te sačekao odgovor svjedoka, tužilac bi zapisničaru glasno diktirao, odnosno kazivao šta će unijeti u zapisnik, pri čemu takvo diktiranje nije odstupalo od kazivanja svjedoka, te tužilac nije stoga zloupotrebjavao pravo da kazuje šta će se unijeti u zapisnik. Pritom, svjedok je prilikom saslušanja, kako to proizilazi iz sadržaja audio zapisnika, bio upoznat sa pravom da na ekranu kompjutera na kojem je sastavljen zapisnik prati šta zapisničar unosi u zapisnik, tako da može eventualno ispraviti navode, tokom samog čina sastavljanja zapisnika, odnosno kontrolisati tačnost unosa njegovog iskaza.

123. Osim toga, kako to proizilazi iz sadržaja audio zapisnika o saslušanju svjedoka M.K., nakon što je svjedok saslušan, isti je upoznat sa mogućnošću da pročita zapisnik i da eventualno ispravi određene navode, ukoliko ih smatra neispravnim. Iako je sam svjedok naveo da "*nema šta čitati*", od strane stručne saradnice Tužilaštva Vande Šenderović, koja je pristupila u toku saslušanja mu je pročitana zapisnik paragraf po paragraf, kako bi se utvrdilo da li svjedok ima primjedbi na sadržaj navedenog zapisnika, pri čemu je svjedok jedino iznio primjedbu da je došao dobrovoljno na saslušanje, navodeći da je „*došao što mora*“, nakon čega ga je tužilac ispravno poučio da po zakonu svjedok ima obavezu svjedočenja. Nakon toga, svjedok je opet upitan ima li primjedbi na zapisnik, te je odgovorio da nema primjedbi, kao i da nema potrebe da se reproducira audio zapisnik.

124. Iz naprijed navedenog evidentno je da je prilikom saslušanja navedenog svjedoka postupljeno i u skladu sa odredbom člana 154. ZKP-a BiH, kojom je u relevantnim dijelima (stavom 1.) propisano da osobe koje se saslušavaju, i imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to je dužna da ih upozori osoba koja preduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti da li je upozorenje učinjeno i da li je zapisnik pročitano. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku. Ovo upozorenje je, kako to proizilazi i iz sadržaja zapisnika, uneseno u isti, pri čemu je svjedok, s obzirom da se zapisnik sastoji od više listova, potpisao svaki list (stav 2. iste odredbe).

125. Neosnovani su prigovori branioca da je prilikom saslušanja ovog svjedoka došlo do zloupotrebe Zakona o zaštiti svjedoka. Naime, iz sadržaja audio zapisnika proizilazi da je postupajući tužilac, nakon što je svjedok M.K. iznio sadržaj

navedenog iskaza, svjedoku postavio pitanje da li se sjeća upozorenja i obavještenja na početku saslušanja¹⁴. Potom je postupajući tužilac konstatovao da je svjedok oženjen, te da ima ženu i porodicu, nakon čega je postavio upit svjedoku *„ukoliko ste vi ili vaša porodica suočeni sa ozbiljnim rizikom prjetnjom možete da zatražite da budete saslušani u svojstvu zaštićenog svjedoka pred Sudom u skladu sa Zakonom o zaštiti svjedoka pod prjetnjom i ugroženih svjedoka.. Je li se slažete sa ovim“*, nakon čega je svjedok odgovorio: *„pa, kako mi je bolje“*, iz čega proizilazi da samom svjedoku nije bilo jasno šta znači biti zaštićeni svjedok, što je razumljivo, imajući u vidu da isti svjedok nema posebno pravno predznanje. Potom je na pitanje tužioca: *„tražite li da budete zaštićeni svjedok, recite slobodno?“*, svjedok odgovorio: *„Otkud znam“*, da bi mu tužilac pojasnio: *„znači da se Vaše ime ne zna kad budete svjedočili, jer ćete biti pozivani na Sud radi ovoga i svjedočiti, jeli se bojite prjetnji nekih, opet maloprije ste rekli da niste pričali iz straha, sutra ćete se morati pojaviti pred Sudom, ako Vas je bojazan za Vašu sigurnost i porodicu?“*, nakon čega je svjedok odgovorio: *„Normalno iz straha, bolje mi je (nejasno)“*.

126. Dakle nakon što je svjedok upoznat sa mogućnošću da zatraži da bude saslušan u svojstvu zaštićenog svjedoka pred Sudom u skladu sa Zakonom o zaštiti svjedoka, isti svjedok je naveo da mu je to „bolje“, što prema ocjeni ovog Vijeća znači da je svjedok bio saglasan sa eventualnim određivanjem mjera zaštiti. Tek nakon toga, tužilac je izdiktirao zapisničaru da: *„svjedok predlaže da se prema njemu primijeni zakon o zaštiti svjedoka....te sutra ako budem svjedočio pred Sudom zbog svoje lične sigurnosti i svoje porodice da budem saslušan kao zaštićeni svjedok“*. Dakle, iz sadržaja kazivanja ovog svjedoka evidentno je da je na strani istog postojao strah, zbog čega je svjedok, nakon što je upoznat sa Zakonom o zaštiti svjedoka, našao da mu je „bolje“ da bude saslušan, na način na koji je tužilac pojasnio, zbog čega Vijeće ne nalazi da se radi o nezakonitom postupanju tužioca, kako to branilac neosnovano potencira.

---

¹⁴ Svjedok je prije početka davanja iskaza upoznat, što proizilazi iz sadržaja zapisnika o saslušanju svjedoka broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 18.07.2014. godine u Tužilaštvu, da ukoliko su on ili njegova porodica suočeni sa ozbiljnom prijetnjom ili rizikom, može zatražiti da bude saslušan u svojstvu zaštićenog svjedoka.

127. Međutim, Vijeće nalazi da tužilac pogrešno tumači institut zaštićenog svjedoka, s obzirom da svjedok M.K nije saslušan kao zaštićeni svjedok u toku ovog krivičnog postupka (koji se saslušava u skladu sa odredbama 14.-23. Zakona o zaštiti svjedoka), što bi impliciralo da se isti saslušava na posebnom ročištu, nego se radilo o svjedoku pod prijetnjom, koju smatra da bi njegova lična sigurnost ili sigurnost njegove porodice bila dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, odnosno koji smatra da postoji razumna osnova za bojazan da bi takva opasnost vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja, zbog čega su mu u fazi istrage i određene mjere zaštite u vidu dodjele pseudonima i zaštite ličnih podataka.

128. Suprotno navodima branioca, nakon što je Vijeće izvršilo uvid u audio zapisnik o saslušanju svjedoka M.K., našlo je da fotografije, koje čine sastavni dio zapisnika, nisu nezakonito sačinjene. Naime, same fotografije su predočavane svjedoku, nakon čega je od njega traženo da ucrta određena relevantna mjesta za predmet, koja su proizašla iz njegovog kazivanja, te je nakon toga tužilac naložio svjedoku da ta mjesta označi brojevima i potpiše. Naprijed navedene radnje su ispravno konstatovane u zapisniku, nakon čega su priključene istom, što znači da je u potpunosti postupljeno u skladu sa primjenjivom odredbom ZKP-a BiH.

129. Iako je branilac optuženog prigovora ulaganju službenih zabilješki, koje se odnose na telefonski kontakt sa svjedokom M.K.(od 21.07.2014. godine), te pristupanju svjedoka M.K. u Tužilaštvo dana 22.07.2014. godine, radi „demantovanja izjave“, Vijeće nalazi da je isti prigovor suštinski uložen radi toga što tužilac nije ranije dostavio odbrani predmetne zabilješke. Imajući u vidu navedeno, Vijeće je naložilo tužiocu da braniocu optuženog dostavi predmetne zabilješke, u cilju ostvarivanja jednakosti u postupanju, te prava na odbranu, te su tek nakon njihovog dostavljanja braniocu, iste zabilješke uložene u spis ovog predmeta.

130. Takođe, branilac je u završnoj riječi akcentirao da je svjedok M.K.„privođen“ sa svojom suprugom na saslušanja u SIPA-i i Tužilaštvu, što bi, prema odbrani, značilo da su predmetni iskazi sačinjeni pod prijetnjom, odnosno prisilom.

131. Razmatrajući navedeni prigovor, a pritom imajući u vidu odredbu člana 10. ZKP-a BiH, kojom je propisano da je zabranjeno od osumnjičenog, optuženog ili bilo

koje druge osobe koja učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu, Vijeće nalazi da iz sadržaja audio zapisnika proizilazi da se do iskaza ovog svjedoka nije došlo upotrebom sile, prijetnjom, prevarom, prinudom, obećanjem, varkom ili primjenom nekog drugog zabranjenog postupka prema osobi koja učestvuje u postupku, već naprotiv isti iskaz svjedoka predstavlja rezultat zakonito provedene radnje.

132. Pri donošenju odluke, Vijeće je imalo u vidu i navode svjedoka M.K., koji je na pretresu tvrdio da su prije davanja iskaza u SIPA-i i Tužilaštvu „doveli“ njega i njegovu suprugu, te da je „bio u strahu“, da su njegovu suprugu „odveli na jednu stranu“. Vijeće ocjenom navedenih navoda svjedoka ne nalazi da se radi o primjeni prisile prema svjedoku od strane državnih organa.

133. Naime, pomenuti svjedok je takođe naveo da su automobilom „pokupili“ njega i njegovu suprugu, te da je dobio poziv za saslušanje, pa da su mu „prevoz obezbijedili“. Iz naprijed navedenog jasno proizilazi da svjedok nije prisiljen na davanje iskaza, nego je isti svjedok, budući da njegovo mjesto prebivališta nije u Sarajevu (gdje je sjedište Suda i Tužilaštva), niti je prema vlastitom kazivanju svjedok ikad prije bio u Sarajevu, prevezen do Sarajeva, pri čemu je prilikom jednog saslušanja i njegova supruga davala iskaz, pa su dovezeni istim automobilom.

134. Ovakav zaključak Vijeća proizilazi kako iz kazivanja svjedoka M.K., koji je na glavnom pretresu održanom 23.01.2015. godine nakon što je usmeno obaviješten od strane predsjednika vijeća o narednom pretresu zakazanom za dan 06.02.2015. godine, naveo : „*nemam ja „sućim doći, ja nemam para ni ništa...Ja nemam, 'sućim ću ja znati Sarajevo, ja ne mogu doći sam. Nema šanse. Nit' ja poznam Sarajevo*¹⁵“, tako i iz sadržaja Izvještaja SIPA-e o postupanju po naredbama Tužilaštva BiH, broj: P-16-04-04-2-466-9/14 od 31.07.2014. godine¹⁶, u kome je navedeno da su istražitelji ove agencije postupili po naredbama Tužilaštva od 18.07. i 21.07.2014. godine, te obezbijedili prevoz za bračni par K.s mjesta prebivališta do Sarajeva, o čemu je sačinjena službena zabilješka, koja se nalazi u prilogu ovog akta.

---

¹⁵ Transkript sa nastavka pretresa od 23.01.2015. godine, str.60

¹⁶ Integralni dio dokaza T-5

135. Iako je Vijeće imalo u vidu prigovor branioca optuženog koji se odnosi na činjenicu da prilikom trećeg dolaska svjedoka M.K. u Sarajevo radi "demantovanja izjave" nije sastavljen zapisnik, Vijeće ne nalazi da isti prigovor ni na koji način ne govori o nezakornosti postupanja Tužilaštva, kako to odbrana implicira.

136. Naime, kako to proizilazi iz sadržaja službene zabilješke Tužilaštva od 22.07.2014. godine¹⁷, pomenuti svjedok je dana 21.07.2014. godine telefonskim putem kontaktirao Tužilaštvo i tražio da razgovora sa postupajućim tužiocem. Pritom je svjedok objasnio da želi da dođe u Sarajevo i razgovora sa tužiocem, kako bi "proširio" svoju izjavu datu Tužilaštvu, te "otvorio" neka pitanja, te je tražio da mu se obezbijedi prevoz, jer nema sredstva za plaćanja karte. Nakon toga, Tužilaštvo je izdalo pismenu naredbu SIPA-i da obezbijede prevoz.

137. Nadalje, iz sadržaja službene zabilješke od 22.07.2014. godine¹⁸ sačinjene u prostorijama Tužilaštva proizilazi da je svjedok M.K. u razgovoru s tužiocem rekao da *"želi da povuče izjavu Tužilaštva BiH od 18.07.2014. godine i da ne želi uopšte da svjedoči pred sudom jer kad je došao kući razgovarao je sa porodicom, te mu je supruga pod stresom kao i on sam"*, te je tom prilikom poučen od strane postupajućeg tužioca da izjava koja je sačinjena dana 18.07.2014. godine predstavlja zakonito pribavljen zapisnik, shodno odredbama ZKP-a BiH i da *"istu ne može povući iz razloga što ne želi da svjedoči i što neće da se pcjavi sutra po potrebi pred sudom"*.

138. Iz naprijed navedenog jasno proizilazi da činjenica da nije sačinjen zapisnik povodom dolaska svjedoka M.K. u prostorije Tužilaštva dana 22.07.2014. godine ne govori o tome, kako to branilac tvrdi u završnoj riječi, da svjedoku nije dato *"da se ponovo izjasni o svojim saznanjima"*. Naime, kako je to naprijed obrazloženo, svjedok je već prethodno saslušan u zakonom propisanom postupku i proceduri, te činjenica da je isti nakon toga (3 dana nakon davanja iskaza) želio da opovrgne svoj iskaz ne govori o tome da se povodom navedenog mora sačiniti zapisnik, s obzirom da je svjedok neposredno saslušan na glavnom pretresu, uz sve procesne garancije, te mu je tada data prilika da ospori tačnost navoda iz istrage. Pritom Vijeće cijeni da su o navedenim

---

¹⁷ Ibid

¹⁸ Integralni dio dokaza T-5

kontaktima sa svjedokom sastavljene službene zabilješke, koje su dostavljene u spis ovog predmeta. U ovom kontekstu, Vijeće naglašava da će motivi za reteriranje od ranijeg iskaza svjedoka, kao i razlozi zbog čega nije našlo relevantnim iskaz svjedoka M.K. na pretresu, već onaj u istrazi u Tužilaštvu, obrazložiti u daljem dijelu ove presude.

139. Nadalje, branilac optuženog je istakao prigovor na dokaz optužbe T-8– Fotografije prezentirane svjedoka SB – 4, s obzirom da se ne radi o identičnom setu fotografija iz zapisnika koji su svjedoku predočavani ranije.

140. Nakon sadržinske ocjene navedenog prigovora, Vijeće je isti našlo neosnovanim. Naime, kao dokaz optužbe T-8 su na glavnom pretresu održanom dana 27.02.2012. godine uložene fotografije koje su svjedoku "SB -4", prilikom direktnog ispitivanja od strane tužioca, neposredno prezentovane na glavnom pretresu (fotografija lokaliteta brane- na kojima je svjedok rednim brojevima označio određene lokacije i fotografije određenih lica, među kojima je svjedok prepoznao optuženog), pri čemu je svjedok ranije davao objašnjenja o pojedinim lokacijama koje je potom prepoznao na fotografijama. Dakle, radi se o okolnostima na koje je svjedok neposredno saslušan na glavnom pretresu, pri čemu je odbrana u unakrsnom ispitivanju imala mogućnost da osporava tačnost navoda iz iskaza svjedoka. Pritom, s obzirom da u spis ovog predmeta nije uložena zapisnik svjedoka iz istrage, Vijeće nije u mogućnosti provjeriti tvrdnje branioca da li su u fazi istrage ove iste fotografije ranije prezentovane ovom svjedoku, ali i činjenica da eventualno iste fotografije nisu prezentovane svjedoku u fazi istrage ne bi činile ovaj dokaz nezakonitim, imajući u vidu da se radi o materijalnom dokazu, koji je proizašao iz rezultata neposrednog saslušanja svjedoka, kako je to naprijed obrazloženo.

141. Osim toga, branilac optuženog je istakao prigovor relevantnosti i na dokaz optužbe T-9 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Milisava Mirkovića, SIPA, broj: 17-04/2-6-04-2-629/09 od 08.07.2009. godine, sa prilogom Nalaza i mišljenja specijaliste i Uputnice Specijalisti, kao i fotografije koja je na glavnom pretresu 06.03.2015. godine prezentirana svjedoku, pri čemu je istakao da se naročito protivi ulaganju dokaza koji nisu prezentovani svjedoku.

142. Imajući u vidu da branilac izjavljeni prigovor relevantnosti nije konkretizovao

ni u najmanjoj mogućoj mjeri, Vijeće napominje, kao što je naprijed navedeno da će relevantni dokazi za utvrđivanje odlučnih činjenica biti navedeni u daljem obrazloženju presude koji se tiče dijela odluke o krivici optuženog za inkriminisano krivično djelo. Što se tiče prezentovanih fotografija, Vijeće podsjeća da činjenica da eventualno iste fotografije nisu prezentovane svjedoku u fazi istrage ne bi činile ovaj dokaz nezakonitim, imajući u vidu da se radi o materijalnom dokazu, koji je proizašao iz rezultata neposrednog saslušanja svjedoka, kako je to naprijed obrazloženo.

143. Takođe, branilac optuženog je istakao prigovor na dokaz optužbe T-14, u dijelu koji se odnosi na Izvještaj vještaka medicinske struke dr.med.sci Rifata Kešetovića od 22.10.2014. godine. U tom smislu, branilac je apostrofirao datum sačinjavanja navedenog izvještaja, odnosno činjenicu da je isti sačinjen dana 22.10.2014. godine, a da je optužnica podignuta prije toga.

144. Razmatrajući navedeni prigovor, Vijeće je utvrdilo da osnovano branilac prigovara da je u dokumentu naslovljenom kao izvještaj o identifikaciji posmrtnih ostataka, sačinjen od strane dr. med.sci.dr. Rifat Kešetović, navedeno da je isti sastavljen u Tuzli, dana 22.10.2014. godine, što znači da je isti sastavljen, te dostavljen postupajućem tužiocu, nakon potvrđivanja predmetne optužnice (optužnica zaprimljena u ovaj Sud dana 03.10.2014. godine, potvrđena dana 08.10.2014. godine).

145. Međutim, Vijeće nalazi da su u samoj optužnici kao prijedlog dokaza objektivne prirode naznačeni i dokazi pod rednim brojevima: 56. - Naredba za izradu Izvještaja vještaka, vještaku dr. Rifatu Kešetoviću, broj: T20 0 KTRZ0007773 13 od 22.09.2014. godine, 57.-Dopunski izvještaj vještaka dr. Rifata Kešetovića (sadržana napomena da će se isti naknadno dostaviti), 58.- Izvještaj dr. Rifata Kešetovića o identifikaciji posmrtnih ostataka ekshumiranih iz primarne masovne grobnice Crvena brana u Petkovicima i povezanih sekundarnih masovnih grobnica u Liplju od 29.12.2012. godine, broj: T20 0 KTRZ 0003329 12 i T20 0 KTRZ 0001920 11, a koji su dokazi i uloženi na pretresu kao dio dokaza optužbe T-11.

146. Kada se uporede sadržaj izvještaja o identifikaciji posmrtnih ostataka, sačinjen od strane dr. med.sci.dr. Rifat Kešetović dana 22.10.2014. godine i Izvještaj dr. Rifata Kešetovića o identifikaciji posmrtnih ostataka ekshumiranih iz primarne masovne

grobnice Crvena brana u Petkovicima i povezanih sekundarnih masovnih grobnica u Liplju od 29.12.2012. godine (koji je naveden u optužnici), evidentno je da su isti sačinjeni po naredbama tužioca Tužilaštva, dakle sačinjeni su u skladu sa odredbom člana 96. ZKP BiH. Iz uvoda istih izvještaja proizilazi da su isti trebali obuhvatati iste podatke, koji su naznačeni u tačkama I-V izvještaja.

147. Takođe, imajući u vidu prirodu procesa identifikacije ekshumiranih posmrtnih ostataka, koji predstavlja kontinuiran proces, s obzirom da se protekom vremena u određenim slučajevima otkriva više podataka o ekshumiranim licima, te da su stoga podaci podložni stalnim izmjenama u smislu dodavanja pojedinih oznaka, kako pristižu rezultati DNK analize¹⁹, to je bila jasna potreba da se sačini novi izvještaj vještaka, što je postupajući tužilac i naložio.

148. Činjenica da navedeni dokaz nije bio dostavljen prilikom odlučivanja o optužnici ne čini isti dokaz nezakonitim, s obzirom da je isti sačinjen po naredbi tužioca, a da je prilikom odlučivanja o optužnici u tom kontekstu bio dostupan Izvještaj dr. Rifata Kešetovića o identifikaciji posmrtnih ostataka ekshumiranih iz primarne masovne grobnice Crvena brana u Petkovicima i povezanih sekundarnih masovnih grobnica u Liplju od 29.12.2012. godine, koji je nakon potvrđivanja optužnice i dostavljen odbrani optuženog. Osim toga, ne radi se o dokazu koji nije predviđen optužnicom, kako je to neosnovano istakao branilac na glavnom pretresu, s obzirom da sama optužnica, kako je naprijed navedeno, sadrži napomenu da će se dopunski izvještaj naknadno dostaviti.

149. Dodatno, imajući u vidu da je vještak dr. Rifat Kešetović na glavnom pretresu i unakrsno ispitan, čime je data mogućnost odbrani da ospori navode iz njegovih nalaza, proizilazi da se radi o zakonitom dokazu, koji je izveden usmeno, neposredno, kontradiktorno, te uz poštovanje prava odbrane optuženog, s obzirom da je evidentno da je dopunski nalaz od 22.10.2014. godine odbrani dostavljen prije saslušanja navedenog vještaka na glavnom pretresu.

---

¹⁹ Kako je to navedeno u nalazu dr. Rifata Kešetovića od 29.10.2012. godine

150. Branilac optuženog je prigovorio i ulaganju materijalnog dokaza Tužilaštva T-48²⁰. Prilikom obrazlaganja navedenog prigovora, branilac je naveo da je predložio identičan transkript o saslušanja svjedoka Radovana Đokića u Tužilaštvu dana 20.08.2009. godine, zbog čega ulaganje navedenog dokaza predstavlja bespotrebno kumuliranje dokaza. Pritom, branilac je prigovorio i autentičnosti šihne knjige, te iznio zaključak da Radovan Đokić nije ta ličnost koja se tamo vodi, te da su u šihnoj listi očigledno izvršene prepravke, čime je implicite osporavao tačnost iste. Osim toga, branilac je prigovarao i relevantnosti ovog dokaza u određenom dijelu, odnosno rješenjima za Savu Ivanovića i Živana Boškovića, kao i spisku vojnih obveznika koji su upućeni na radnu obavezu.

151. Tužilac je na glavnom pretresu održanom dana 29.05.2015. godine usmeno obrazložio da je dokumentaciju dostavila firma Birač, Fabrika Glinice, te da su oni u dopisu obrazložili da se radi o ogromnoj dokumentaciji, čije bi ovjeravanje po primjerku plaćali 2-3 KM, što bi za njih bili ogromni troškovi, zbog čega su tu dokumentaciju dostavili u kopiji.

152. Kada je u pitanu prigovor odbrane koji se odnosi na činjenicu da je i kao dokaz optužbe i kao dokaz odbrane uložen Transkript o saslušanja svjedoka Radovana Đokića, sačinjen u Tužilaštvu dana 20.08.2009. godine²¹, Vijeće nalazi da stranke i branilac odlučuju, odnosno disponiraju pravom kojim će se materijalom koristiti u svrhu

---

²⁰ T-48 Zapisnik o saslušanju svjedoka Radovana Đokić, Tužilaštva, broj: KTN-RZ-19/08 od 20.08.2009. godine sa prilogom šihne liste i Transkripta o saslušanja svjedoka Radovana Đokića u Tužilaštvu dana 20.08.2009. godine i Odgovora po dopisu Tužilaštva Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik, Sektor OI K poslova od 09.07.2009. godine sa prilogom Rješenja o rasporedu na poslove Save Ivanovića, "Energoinvesta"-Holidng, Fabrike "Birač" Zvornik, broj: 654/95 od 10.05.1995. godine, Uvjerenja na ime Savo Jovanović Ministarstva odbrane Republike Srpske, Odsjek Zvornik, broj: 2165 od 05.08.1996. godine Rješenje za Živana Boškovića Društvenog preduzeća za proizvodnju I preradu glinice i alumosilikata "Birač" Zvornik, Uvjerenja na ime Živan Bošković Ministarstva odbrane Republike Srpske, broj: 04-831-2150/96 od 02.08.1996. godine, Spisak radnik koji su bili radon angažovani u periodu od 01.07.1995. godine do 31.12.1995. godine nab rani Crvenog Mulja, Informacija Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik od 09.07.2009. godine, Dostava podataka po Dopisu TBiH broj: KTN-RZ 19/08 od 02.07.2009. godine Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik i šihtnom listom, Podneska TBiH, broj: KTN-RZ 19/08 od 02.07.2009. godine, Dostava podataka Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik, broj: 02-090709/09 od 09.07.2009. godine, Odsjeka Ministarstva odbrane Zvornik od 15.06.1995. godine sa Spiskom radnika v/o u stalnom random odnosu, Spiskom radnika ograničeno sposobnih u stalnom radnom odnosu, Spiskom ostalih radnika u stalnom random odnosu i Spiskom ostalih radnika angažovanih po Ugovoru, te Podnesak Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik, broj: 08-240409/02 od 24.04.2009. godine i Podneska Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik, broj: 08-030409/04 od 03.04.2009. godine

²¹ Dokaz T-48 i dokaz 0-4

potkrepljivanja vlastitih navoda, zbog čega je navedeni prigovor neosnovan za donošenje drugačije odluke.

153. Razmatrajući navedeni prigovor autentičnosti, Vijeće je imalo u vidu odredbu člana 274. stav 2. ZKP BiH, u skladu s kojom su za provjeru vjerodostojnosti pismena, zapisa ili fotografije, potrebni originalno pismo, zapis ili fotografija, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom. U skladu sa stavom 3. istog člana, izuzetno od stava 2. ovog člana, može se koristiti kao dokaz i ovjerena kopija originala, kao i kopija koja je potvrđena kao neizmjenjena u odnosu na original.

154. Uvažavajući izjašnjenje tužioca u pogledu vjerodostojnosti pismena, odnosno objektivnu otežanost pribavljanja originalnih pismena koji čine dokazni materijal optužbe (kada je u pitanju dokumentacija Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik, koja čini dio dokaza T-48), a koja se ogleda u činjenici da ista firma nije u finansijskoj mogućnosti da podnese troškove ovjere navedenih pismena, Vijeće je odbilo navedeni prigovor odbrane.

155. Naime, u dopisu Fabrike glinice "Birač" AD Zvornik, broj: 08-030409/04 od 03.04.2009. godine (koji čini dio dokaza T-48) je konstatovano, kada su u pitanju razlozi nedostavljanja originalne dokumentacije, već kopija, da je to: *"posebno iz razloga što se traže ovjerene fotokopije originalnih unosa gdje bi sama ovjera kod nadležnog organa trajala više dana, a po cijenama ovjere dokumenata od 2.00 KM po jednoj strani za očekivati bi bilo da platio nekoliko desetina hiljada KM, pa i više. Fabrika u sadašnjim uslovima otežanog poslovanja, opseg pada tražnje i cijena naših proizvoda nije u mogućnosti da obezbijedi sredstva za ove naružene."* Pritom je u popratnom dopisu od 24.04.2009. godine konstatovano, što je potvrdio potpisom v.d. generalni direktor, da potvrđuju tačnost kopija, što znači da se radi o kopiji koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original od strane odgovornog lica navedene firme, zbog čega su prigovori o autentičnosti navedene dokumentacije neosnovani.

156. Razmatrajući prigovore branioca koji se odnose na činjenicu da šihne liste, koje čine dio dokaza T-48, nisu tačne, odnosno da su prepravljane, Vijeće nalazi da su navedene šihne liste relevantne zbog utvrđivanja činjenice da li je svjedok Radovan Đokić u inkriminisano vrijeme radio u Fabrici glinice "Birač" A.D., zbog čega je pomenute

šihne liste Vijeće razmatralo samo u tom dijelu i samo za to lice u period juli 1995. godine, pri čemu *prima facie* provjerom Vijeće nalazi da šihne liste nisu prepravljane u tim kolonama, za to lice, dok nije razmatralo šihne liste u ostalom dijelu.

157. Slijedom prigovora o relevantnosti dokaza T-48, kada su u pitanju rješenja za Savu Ivanovića i Živana Boškovića, kao i spisak vojnih obveznika koji su upućeni na radnu obavezu, Vijeće naglašava da je dokaz T-48 našlo relevantnim u dijelu u kojem je to izloženo u daljem obrazloženju presude, dok je u ostalom dijelu taj dokaz našao irelevantnim.

158. Tužilac je na glavnom pretresu uložio prigovor autentičnosti na dokaze duplike- O-5- Rješenje o rasporedu na radnu obavezu Ministarstva odbrane, Odsjek odbrane Zvornik, broj: 52-12/94 od 29.01.1994. godine i O-6- Ugovor o privremenom obavljanju posla zaključen dana 22.03.1994. godine u Zvorniku između preduzaća „Birač“ – Holding d.d. Zvornik i Radovana Đokića.

159. Prilikom obrazlaganja navedenog prigovora, tužilac je naveo da je nečitko ime načelnika koji je potpisao, te da ovo rješenje o rasporedu na radnu obavezu u Birač Holding predstavlja istu firmu u Glinici. Takođe, tužilac je istakao, vezano za dokaz O-5, da je datum prepravljan, retuširan Izjašnjavajući se na navedeni prigovor, branilac je naveo da je ovo dokumente dobio od svjedoka Radovana Đokića, koji želi da ih čuva, zbog čega je predložio Sudu da neposredno izvrši uvid u originalne dokumente, kako bi ove akte vratio svjedoku.

160. Nakon što je Sud, odnosno predsjednik vijeća neposredno na glavnom pretresu održanom dana 29.05.2015. godine, uvažavajući razloge iznesene od strane branioca, izvršio uvid u autentičnost navedene dokumentacije, odnosno činjenicu da li su fotokopija dokaza koje su potom uloženi kao O-5 i O-6 vjerne originalu, konstatovano je da su kopije vjerne originalu, zbog čega se prigovor tužioca o autentičnosti odbija kao neosnovan.

161. Na kraju, Vijeće naglašava da je ovakvo postupanje, kako u pogledu ulaganja dokaza T-48, tako i u pogledu dokaza duplike O-5 i O-6, nesumnjivo u cilju ostvarenja ekonomičnosti postupka, tako i jednakosti u postupanju.

162. Slijedom prigovora tužioca da je datum na dokazu 0-5 retuširan, Vijeće je izvršilo uvid u isti, te našlo da je na pomenutom dokazu-rješenje o rasporedu u radnu obavezu Radovana Đokića kao datum donošenja naznačen 29.01.1994. godine, pri čemu je broj 4. podebljan hemijskom olovkom, a ispod toga se nazire broj 3. Vijeće primjećuje da je s istom hemijskom olovkom potpisan i načelnik koji je potpisao navedeno rješenje. Imajući u vidu navedeni nedostatak ovog dokaza, Vijeće je istom pridalo ograničenu dokaznu snagu.

IV. OPĆA OCJENA DOKAZA

163. Nakon što je Vijeće u smislu člana 281. ZKP BiH savjesno i sadržajno ocijenilo svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, koji su izvedeni na glavnom pretresu, te prethodno analizirajući navode optužbe i odbrane, utvrđeno je činjenično stanje kao u izreci iz sljedećih razloga.

164. Član 3. stav 1. ZKP BiH propisuje da se optuženi smatra nevinim za krivično djelo dok se ne dokaže njegova krivnja. Tužilac stoga nosi teret utvrđivanja krivice optuženog, i u skladu sa članom 3. stav 2. ZKP BiH optužba to mora uraditi izvan razumne sumnje.

165. Činjenica da odbrana nije osporavala određene činjenične navode sadržane u optužnici ne znači da je Vijeće prihvatilo te činjenice kao dokazane. Teret dokazivanja ostaje na tužiocu za svaku optužbu tokom cijelog suđenja. Shodno tome, u utvrđivanju da li je tužilac dokazao predmet izvan svake razumne sumnje, Vijeće je pažljivo razmotrilo da li postoji bilo kakva druga razložna interpretacija uvrštenih dokaza, osim one koju je prihvatilo, kada je odlučilo da su ispunjena obilježja krivičnog djela za koje se optuženi tereti.

166. Ne postoji zakonska obaveza da se u presudi izlože svi pojedini dokazi. Zakonska obaveza je razmatranje svih iznesenih dokaza prilikom donošenja odluke. Bilo bi nesvršishodno nametati bilo kojem sudećem Vijeću obavezu da svaki pojedinačni dokaz, dakle, svako svjedočenje i svaki materijalni dokaz koji su izneseni tokom glavnog

pretresa, pojedinačno obrazlaže u presudi.

167. Ovo stajalište je potvrđeno i detaljno obrazloženo i u praksi Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ-a): „*Žalbeno Vijeće podsjeća da svaki optuženi na osnovu člana 23. Statuta i pravila 98 ter (C) Pravidnika, ima pravo da mu se predoči obrazloženo mišljenje. Međutim ovaj uslov se odnosi na presudu pretresnog Vijeća. Pretresno Vijeće nije obavezno da obrazlaže svjedočanstva u vezi sa svim argumentima iznesenim na glavnom pretresu*“, „*Žalbeno Vijeće podsjeća na to da je stvar diskrecione ocjene pretresnog Vijeća koje će pravne argumente razmotriti. Što se tiče svjedočanstva o činjenicama, pretresno Vijeće je dužno da izvede samo one svjedočanstva o činjenicama koje su od suštinske važnosti za utvrdjivanje krivice po optužnici. Nije nužno osvrnuti se na svaki iskaz svjedoka ili svaki uloženi dokaz u sudskom spisu*“.

168. Istovremeno, Vijeće je vodilo računa da u ovoj presudi navede jasne i razumljive razloge na kojima zasniva svoju odluku, a da pri tome nije u obavezi da daje detaljne odgovore na svako pitanje, ali ako je činjenica ili dokaz od suštinske važnosti za ishod predmeta, Vijeće se u tom slučaju mora pozabaviti sa njim u svojoj presudi. Osim toga, pri odlučivanju Vijeće je imao u vidu da saglasno praksi ESLJP, Sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora se detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku, iz čega proizilazi da se Sud nije dužan baviti svakim dokazom, već je u smislu odredaba članova 15. i 281. ZKP BiH dužan da se bavi u prvom redu onim dokazima koji su nužni za ostvarenje svrhe ove presude, iz čega proizilazi da nije nužno raspravljati baš o svakom dokazu.

169. Dakle, iz naprijed navedenih standarda uspostavljenih judikaturom ESLJP i MKSJ, proizilazi da je obaveza Suda da, iako presudu donosi na temelju savjesne ocjene svih izvedenih dokaza, u obrazloženju izloži samo one dokaze koji su bili od značaja za njeno donošenje.

170. U skladu sa članom 15. ZKP BiH, Vijeće ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze. Pritom je slobodna ocjena dokaza oslobođena pravnih pravila, koja bi *a priori* određivala vrijednost pojedinih dokaza. Vrijednost dokaza nije unaprijed određena, ni kvalitativno, ni kvantitativno. Ocjena dokaza obuhvata logičku i psihološku ocjenu, te iako ne postoje pravna, ni formalna pravila ocjene, ista je vezana za pravila ljudskog mišljenja

i iskustva.

171. Ponekad se usmeno svjedočenje svjedoka razlikovalo od izjave koju su isti dali u istražnoj fazi. Međutim, treba imati u vidu da je prošlo 20 (dvadeset) godina od događaja navedenih u optužnici, te je opravdano očekivati da je protek vremena uticao na tačnost i vjerodostojnost sjećanja svjedoka. Ipak, i u takvoj situaciji, Vijeće je vodilo računa o kakvim se razlikama iskaza radi, te kakvo je objašnjenje svjedoka u tom pravcu, budući da sve razlike nemaju jednaku dokaznu vrijednost.

172. Takođe, činjenica je da se zbog prirode krivičnog postupka, svjedoku na glavnom pretresu mogu postaviti drugačija pitanja od onih koja su postavljena u prethodnim razgovorima, pa je nakon konkretizacije pojedinih pitanja opravdano očekivati da se sjeti dodatnih detalja. Naravno, ovakve situacije je Vijeće pažljivo razmatralo prilikom utvrđivanja težine koja se treba dati takvim dokazima.

173. Prilikom ocjene iskaza svjedoka koji su svjedočili u ovom postupku, Vijeće je cijeno njihovo držanje i ponašanje tokom davanja iskaza, ispitao konzistentnost njihovih iskaza datih u sudnici, uporedio činjenice o kojima je određeni svjedok svjedočio sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te činjenicama utvrđenim materijalnim dokazima, a sve kako bi se utvrdilo da li su potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

174. Pored toga, pri ocjeni iskaza svjedoka, Vijeće je imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi od njegovog poznavanja činjenica, ali na pouzdanost iskaza u velikoj mjeri može uticati protek vremena, nestalnost ljudske percepcije, kao i traumatičnost samog događaja o kome svjedoči. Nedosljednosti u iskazu svjedoka ne znače same po sebi da sudsko vijeće koje postupa razložno to svjedočenje mora odbaciti kao nepouzdanost²². Slično tome, faktori kao što su vremenski razmak između događaja i svjedočenja, mogući uticaj trećih lica, nepodudarnosti, ili stresne okolnosti u vrijeme događaja ne isključuju automatski mogućnost da se Vijeće osloni na takav iskaz, pri čemu je Vijeće dužno uporediti, kako je naprijed navedeno, činjenice o kojima određeni svjedok svjedoči sa drugim provedenim dokazima.

---

²² MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Čelebić*, paragraf 485 i 496 – 498.

175. Dakle, Vijeće pri odlučivanju ima diskreciono pravo da evaluira nepodudarnosti koje su istaknute i da razmotri da li je svjedok, uzevši iskaz u cjelini, pouzdan, te da li je njegovo svjedočenje vjerodostojno. Sitne nepodudarnosti ne mogu biti dovoljne da cijelo svjedočenje učine nepouzdanim²³.

176. Dakle, ako je svjedok decidno ispričao suštinu događaja o kojima se radi, periferne devijacije neće nužno dovesti u pitanje istinitost takvog iskaza. U svakom slučaju, razlozi prihvatljivosti pojedinih iskaza, te ocjena njihovog kredibiliteta, detaljno su obrazloženi u odnosu na inkriminaciju za koju je ustanovljena krivica optuženog.

V. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

177. Nakon ocjene provedenih dokaza u toku glavnog pretresa, Vijeće je zaključilo da je Tužilaštvo u konkretnom slučaju van svake razumne sumnje dokazalo da je optuženi Srećko Bošković, na način opisan u izreci ove presude, ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

178. S tim u vezi, Vijeće će u ovom dijelu iznijeti razloge kojima se rukovalo u pogledu primjene materijalnog prava na konkretne radnje optuženog, odnosno na njihovo pravno kvalificiranje, odnosno razloge zbog kojih nije prihvatilo pravnu ocjenu djela optuženog sadržanu u potvrđenoj optužnici Tužilaštva.

179. U tom smislu, Vijeće je u pogledu primjene materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, *a priori* pri odlučivanju imalo u vidu načela zakonitosti i princip vremenskog važenja krivičnog zakona.

180. Naime, član 3. KZ BiH propisuje načelo zakonitosti, kao jedno od osnovnih načela krivičnog postupka, koje glasi:

“1. Krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju se samo zakonom.

---

²³ Ibid, paragraf 498

2. Nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.“

181. Dalje, članom 4. KZ BiH propisan je princip vremenskog važenja krivičnog zakona, koji glasi:

„1. Na učinitelja krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela.

2. Ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmjeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioaca.“

182. Dakle, iz navedenih odredbi proizilazi da se, po pravilu, na učinioaca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja djela (*tempus regit actum*).

183. Imajući u vidu da iz provedenih dokaza proizilazi da je inkriminisano djelo počinjeno u julu 1995. godine, Vijeće nalazi da je u tom periodu na snazi bio KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike BiH i Krivičnog zakona SFRJ²⁴.

184. Međutim, od principa *tempus regit actum* je moguće odstupiti u interesu optuženog, ukoliko se nakon izvršenja djela zakon izmijenio na način da je izmijenjeni zakon blaži za učinitelja. Navedeno je propisano i odredbom člana 4. stav 2. KZ BiH, koji propisuje da, ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmjeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinitelja.

185. Pitanje koji je zakon blaži za učinioaca rješava se *in concreto*, odnosno upoređivanjem starog i novog ili novih zakona u odnosu na svaki konkretni slučaj, jer isti zakon može biti povoljniji u jednom slučaju, a teži u drugom, u zavisnosti od toga za koje

---

²⁴ Skupština SFRJ je Krivični zakon BiH usvojila na sjednici Saveznog vijeća održanoj dana 28. septembra 1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44 od 08. oktobra 1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05. 1992. godine preuzet kao zakon Republike BiH (uz manje izmjene), a stupio je na snagu danom objavljivanja.

djelo se optuženi tereti, te kakve su odredbe o krivici ili kažnjavanju za to djelo. Pri tome je potrebno utvrditi sve okolnosti koje mogu biti relevantne za navedenu ocjenu, pa shodno tome izvršiti procjenu, primjena kojeg zakona bi predstavljala istinski povoljniji ishod za učinioca, koji zakon daje veću mogućnost za povoljniju odluku u konkretnom slučaju (načelo konkretnosti)²⁵.

186. Budući da i KZ SFRJ koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike BiH i Krivičnog zakona SFRJ (Preuzeti KZ SFRJ) kao zakon koji je bio na snazi u vrijeme obuhvaćeno optužnicom i KZ BiH, propisuje isto krivično djelo sa istim zakonskim obilježjima (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), Sud je bio u obavezi cijeliti koji od navedenih zakona je blaži po učinioca.

187. Pored navedenog, Vijeće se u konkretnom slučaju prvenstveno rukovodilo stavom ESLJP u predmetu *Maktouf i Darjanović protiv Bosne i Hercegovine*, na čijim zaključcima je kasnije Ustavni sud BiH utemeljio svoja utvrđenja u pogledu retroaktivne primjene KZ-a BiH na predmete ratnih zločina.

188. Za razliku od ESLJP, Ustavni sud BiH je u brojnim predmetima ratnog zločina, kod utvrđivanja koji je zakon blaži za počinioca, rukovodio isključivo kriterijem upoređivanja opšteg zakonskog minimuma i maksimuma zapriječene kazne, ne uzimajući u obzir konkretne okolnosti svakog predmeta pojedinačno, čime je napušten ranije izneseni stav Ustavnog suda u predmetu *Abduladhim Maktouf*²⁶.

189. Tako prilikom ocjene blažeg zakona po učinioca, Ustavni sud kao argumentaciju navodi da je smrtna kazna eliminisana iz sistema krivičnopravnih sankcija, i da je stoga, u smislu odredbe člana 38. stav 2. KZ SFRJ ("za krivična cjela za kcja je

---

²⁵ Komentari krivičnih zakona BiH, Vijeće Europe 2003. godina, stranica 66.

²⁶ Predmet *Abduladhim Maktouf*, Odluka Ustavnog suda BiH o dopustivosti i meritumu, broj AP 1785/06 od 30.03.2007. godine, paragraf 68. „U praksi, ni u jedncj državi bivše Jugoslavje u zakonodavstvu nje postcjala mogućnost izricarja doživotnog zatvora niti dugotrajnih zatvorskih kazni, a što je Međunarodni krivični sud za zločine na području bivše Jugoslavje često činio (slučaj Krstić, Galić itd.). Istovremeno, koncept KZ SFRJ je bio takav da nje predviđao postcjajarje dugotrajnog niti doživotnog zatvora nego je za najteža krivična cjela propisivao smrtnu kaznu, a za lakše oblike maksimalne zatvorske kazne do 15 godina zatvora. Dakle, jasno je da se ne može odvcjiti jedna sankc.ja od cjelokupnosti ci.ja kcji se želio postiči kaznenom politikom u vrijeme važer.ja tog zakona“. i 69. „U vezi s tim, Ustavni sud smatra da nje moguće jednostavno «odstraniti» jednu sankc.ju i primjeniti druge, blaže sankc.je i time praktično ostaviti neadekvatno sankcionirana najteža krivična cjela“.

propisana smrtna kazna sud može izreći i zatvor od 20 godina”), u situaciji kada više nije moguće izreći istu, moguće da se „...izrekne maksimalna zatvorska kazna u trajanju od 20 godina (kcja se prema odredbama tog zakona dosuđivala kao zadržana za smrtnu kaznu) ili zatvorska kazna u trajanju od 15 godina (kcju taj zakon predviđa kao maksimalnu zatvorsku kaznu)“.

190. Dakle, stav Ustavnog suda BiH predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca neće preispitivati za svaki slučaj pojedinačno, već će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju ista obilježja krivičnog djela ratnog zločina, na učinioca biti primijenjen KZ SFRJ.

191. Budući da je krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH, za koje se tereti optuženi Srećko Bošković, bilo propisano i članom 142. stav 1. KZ SFRJ, to je slijedom navedenog, te u skladu sa praksom Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava bilo nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela i kao zakon koji je prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom.

VI. ODLUKA O KRIVICI OPTUŽENOG SREĆKA BOŠKOVIĆA

192. Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza, njihovom pojedinačnom ocjenom, te posmatranjem u međusobnoj vezi, došlo do nesumnjivog zaključka, da je optuženi Srećko Bošković, radnjama pobliže opisanim u izreci presude, ostvario sva bitna obilježja bića krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, pri čemu će se u daljem obrazloženju presude analizirati ispunjenost opštih elemenata krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, kao i pojedinačne inkriminacije koja se u osnovi optuženom stavlja na teret.

A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. KZ SFRJ

193. Imajući u vidu pravnu kvalifikaciju djela za koje je optuženi oglašen krivim, Vijeće će u daljem izlaganju iznijeti razloge na osnovu kojih nalazi ispunjenim opće i posebne elemente inkriminacije, sadržane u odredbu člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

194. U tom smislu, Vijeće je analiziralo da li su radnjama optuženog ostvarena sva bitna obilježja bića krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ koje glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, nasele, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, kojim je imao za posledicu smrt, tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi; napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo; da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biloški, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda telesnog integriteta ili zdravlja...kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

195. Iz citirane zakonske odredbe proizilaze sljedeći opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva:

a. *Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osoba koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu, odnosno osoba koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. augusta 1949. godine;*

b. *Kršerje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;*

c. *Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;*

d. *Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.*

196. Imajući u vidu da Sud nije vezan pravnom kvalifikacijom iz optužnice, shodno odredbi člana 280. stav 2. ZKP BiH, to je u konačnoj pravnoj ocjeni, izostavljena kvalifikacija optužnice iz člana 180. stav 1. KZ BiH, odnosno Vijeće nije tražilo odgovarajuću odredbu KZ-a SFRJ, koja bi bila pandan citiranoj odredbi KZ-a BiH, a koja bi eksplicitno propisivala oblike individualne odgovornosti, s obzirom da je krivično

zakonodavstvo SFRJ, kao uostalom i pozitivno krivično zakonodavstvo BiH, uopćeno organizirano i postulirano na principima individualizacije krivične odgovornosti/ krivice, te u tom pravcu nema potrebe za posebnim pravnim kvalificiranjem.

197. Dakle, u konkretnom slučaju je krivica optuženog Srećka Boškovića kvalifikovana kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

1. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava

198. Za postojanje navedenog krivičnog djela nužno je i da radnje izvršenja djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter ovog krivičnog djela.

199. Stoga, za utvrđivanje ovog elementa krivičnog djela, neophodno je bilo konsultovati odgovarajuće međunarodne konvencije, u konkretnom slučaju odredbe Ženevske konvencije za zaštitu civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine.

200. Pritom Vijeće naglašava da, shodno odredbi iz člana 142. KZ SFRJ, nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinitelj zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu, dakle nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno svijješću učinioca, već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeliti subjektivni odnos počinioca prema djelu, što će detaljno biti elaborisano u daljem obrazloženju ove presude.

201. Da bi se utvrdilo kršenje odredbi zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, potrebno je analizirati njen sadržaj, te domen primjene na konkretan predmet.

202. Naime, odredbom člana 3. stav 1. tačka a) Ženevskih konvencija iz 1949. godine, koja se temeljem Anexa 6. Daytonskog mirovnog sporazuma primjenjuje i u Bosni i Hercegovini predviđeno je da:

„U slučaju oružanog sukoba kcji nema karakter međunarodnog sukoba i kcji izb.je na teritor.ji jedne od viskoh strana ugovornica, svaka od strana u sukobu bit će dužna da

primjenjuje bar sjedeće odredbe:

- *prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koja su položili oružje i lica onesposobljena za brobu usljed bolesti, rana, lišenja slobode, ili iz kojeg bilo drugog uzroka, postupat će se u svakoj prilici, čovječno bez ikakve nepovojne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili uvjerenju, polu, rođenju, ili imovnom stanju, ili bilo kome drugom sličnom mjerilu.*

U tom cilju zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima sjedeći postupci:

a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja.“

.....

203. Dakle, svrha zajedničkog člana 3. svih Ženevskih konvencija, jeste propisivanje minimuma prisilnih normi, kao i ukazivanje na općeprihvaćene humanitarne principe na kojima se u potpunosti zasnivaju sve konvencije, te je primjenjiv i u sukobima koji nemaju međunarodni karakter.

204. Osim toga, široko je prihvaćeno stanovište, da zajednički član 3. predstavlja dio običajnog međunarodnog prava, na način da sva djela pobrojana u ovom članu Ženevskih konvencija, predstavljaju ozbiljno kršenje međunarodnog humanitarnog prava, te kao takva povlače individualnu krivičnu odgovornost, i neovisno od karaktera samog sukoba. Ovo posebno imajući u vidu da je član 3. „zajednički“ u sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine, koje tretiraju pitanje i međunarodnog i nemeđunarodnog oružanog sukoba.

205. S obzirom da je u predmetnom postupku, zaključeno, što će dalje biti obrazloženo, da je u periodu obuhvaćenom optužnicom, na teritoriji BiH bilo ratno stanje, odnosno da je postojao oružani sukob između VRS, s jedne strane i ABiH, s druge strane, to je opravdano zaključiti, da je zajednički član 3. Konvencija imao biti primjenjivan sve vrijeme trajanja tog oružanog sukoba.

206. Prema ocjeni ovog Vijeća, optuženi je u periodu koji navodi optužnica, činjenjem krivičnog djela za koja je oglašen krivim, povrijedio osnovne garancije koje zaštićena kategorija stanovništva uživa u skladu sa odredbama Ženevske konvencije, odnosno, svojim postupanjem optuženi je prekršio odredbu člana 3. Ženevskih konvencija iz 1949. godine, i to preciznije stav 1. tačka a) („**povreda nanesena životu i telesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva**, osakaćenja, svireposti i mučenja“).

2. Civilni status žrtve (status zaštićene kategorije stanovništva)

207. Radi utvrđenja kršenja pravila međunarodnog prava, neophodno je utvrditi da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije stanovništva zaštićene članom 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine.

208. Status zaštićenih lica u skladu sa članom 3. stav 1. Konvencije, uživaju sve osobe koje za vrijeme trajanja oružanog sukoba ne poduzimaju nikakvo učešće u neprijateljstvima, uključujući čak i pripadnike vojnih ili policijskih formacija, koji su položili oružje ili lica koja su onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga.

209. Kada je u pitanju ovaj element, odnosno civilni status žrtve, Vijeće konstatuje da su svjedoci optužbe - „SB-1“ i M.K.(u iskazu iz Tužilaštva u fazi istrage, kome je ovo Vijeće poklonilo vjeru, iz razloga koji će biti navedeni u daljem obrazloženju ove presude) saglasno potvrdili da je mladb. NN dječak, koji je inkriminisane prilike lišen života, imao status civila.

210. U tom smislu, svjedok „SB-1“ je naveo da je mladb. dječak, koji se inkriminisane prilike nalazio na platou Crvene brane, te je kasnije lišen života, na nogama imao adidas patike, a da je gore imao neku majicu. Osim toga, iako se svjedok M.K.prilikom saslušanja u Tužilaštvu BiH nije mogao prisjetiti kako je tačno dječak bio obučen, potvrdio je da je dječak bio u civilnoj odjeći.

211. Pritom, Vijeće primjećuje da iz iskaza svjedoka „SB-1“ i M.K., kada se dovedu u međusobnu vezu, nesporno proizilazi da je NN dječak bio maloljetan, što znači da vjerovatno nije mogao ni uzeti učešće u ratnim dejstvima, te da je bio Bošnjak, a pri

čemu iz provedenih dokaza dalje proizilazi da su u danima koji su prethodili inkriminisanom događaju Bošnjaci bili lišavani slobode, da je određeni broj Bošnjaka zatvoren u školi u Petkovicima, te da su potom ubijani.

212. U tom smislu, svjedok „SB-1“ je opisao kako mu je dječak djelovao mlađe od njegovog sina (njegov sin je rođen 1980. godine), pri čemu je na upit svjedoka dječaku, neposredno prije nego što se desio inkriminisanog događaj, dječak odgovorio da je rođen 1980. godine, te da je iz Srebrenice. Nadalje, i svjedok M.K. je prilikom saslušanja u istrazi u Tužilaštvu naveo da je dječak, po njegovoj procjeni, imao 16-17 godina života.

213. Osim toga, iako u predmetnom postupku nije utvrđivano da li je mlđb. NN lice bilo prethodno zatočeno u „novoj“ školi u Petkovicima, Vijeće primjećuje da iz iskaza svjedoka „SB-6“ , koji je bio zatočen u toj školi, te je preživio strijeljanje, proizilazi da je u učinioci gdje je bio zatočen sa njim bilo smješteno i 3-4 mlađa momka, koji su prema kazivanju svjedoka bili djeca, od otprilike 14-15 godina života, te su bili u civilnom odijelu, što ostavlja mogućnost da je NN mlđb. lice prethodno bilo zatočeno u „novoj“ školi u Petkovicima, koju mogućnost Vijeće za potrebe ove presude ne nalazi potrebnom dalje elaborirati.

214. Slijedom navedenog, jasno proizilazi da je oštećeni NN dječak, bio maloljetan u vrijeme kada je lišen života, te da je imao status civila, odnosno da nije neposredno učestvovao u neprijateljstvima, niti je bio pripadnik oružanih snaga jedne strane u sukobu, te da je stoga uživao zaštitu u skladu sa odredbama zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija.

3. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

215. Odredba člana 142. stav 1. KZSFRJ, kao opšti uslov postojanja djela propisuje i postojanje oružanog sukoba ili okupacije, pri čemu se ne insistira na karakteru samog sukoba, odnosno ne pravi se distinkcija između internih i međunarodnih sukoba.

216. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da oružani sukob postoji *“svuda gdje se pribjeglo oružancj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne*

države.²⁷”

217. Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem oružanog sukoba, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje “na čitavcj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavcj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom rjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje²⁸”.

218. Dakle, evidentno je da se poštivanje opće prihvaćenih principa pravila i običaja ratovanja, te garancija datih u zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija odnosi kako na sukobe koji se smatraju sukobima međunarodnog karaktera, tako i na one koji su po svom karakteru interni sukobi unutar jedne države.

219. Stoga kada se optuženi teretio za kršenje člana 173. KZ BiH (odnosno kada se utvrđuje postojanje elemenata djela iz člana 142. KZSFRJ), a na osnovu kršenja zajedničkog člana 3. Konvencija, kao u ovom slučaju, nebitno je, da li je oružani sukob po svom karakteru bio međunarodni ili unutrašnji sukob²⁹.

220. U konkretnom slučaju, Vijeće je prevashodno na temelju dokaza Tužilaštva (kako objektivne, tako i subjektivne prirode) ustanovilo, da je u inkriminisanom periodu na području BiH bilo ratno stanje, a što ni odbrana optuženog nije osporavala.

221. U tom smislu, u Odluci Predsjedništva RBiH od 20.06.1992. godine³⁰ je *explicite* navedeno da se na teritoriji RBiH proglašava ratno stanje, a koja odluka stupa

---

²⁷ Tužilac protiv Dragoljuba Kunaraca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića, predmet br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda od 12.6. 2002. godine Kunarac i drugi. Presuda po žalbi, odjeljak 56

²⁸ Kunarac et al. presuda žalbenog Vijeća, odjeljci 57 i 64. U odjeljku 64. Žalbeno Vijeće smatra: “da dužnost tužioca nje bila da postcjarje oružanog sukoba dokazuje za svaki kvadratni centimeter tog područja. Postcjarje oružanog sukoba nje ograničeno samo na dijelove teritorije na kcjima se konkretno odvjjaju borbe, već postcji na čitavcj teritoriji pod kontrolom zaraćenih strana.”

²⁹ Tužilac protiv Duška Tadića, predmet br. IT-94-1-AR-72, Rješenje o interlokutornom prigovoru odbrane na nadležnost od 2.10. 1995. (Rješenje o nadležnosti u predmetu Tadić), odjeljak 137; Presuda žalbenog Vijeća u predmetu Čelebići odjeljak 140. i 150

³⁰ **T-12**- Odluka o proglašenju stanja R BiH, Službeni list R BiH, broj 7, strana 234 od 20.06.1992. godine

na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu RBiH“, a koje ratno stanje je trajalo do donošenja Odluke o ukidanju ratnog stanja od 22.12.1995. godine³¹.

222. Osim toga, svjedoci optužbe i svjedoci odbrane su saglasno u iskazima naveli da je u inkriminisano vrijeme bilo ratno stanje na teritoriji BiH.

223. Takođe, Vijeće nalazi da se u inkriminisanom periodu odvijao oružani sukob između snaga VRS sa jedne strane i pripadnika ABiH na drugoj strani, a što proizilazi iz dokaza optužbe objektivne prirode³², pri čemu ni odbrana nije osporavala takvo stanje stvari.

224. Pored toga, u skladu sa prihvaćenom činjenicom, utvrđenom od strane Pretresnog vijeća MKSJ u predmetu „Blagcjević“ (IT-02-60),: „...od 11. jula do 1. novembra 1995. godine u istočnj Bosni je postojao oružani sukob“.

225. S obzirom da za primjenu normi međunarodnog humanitarnog prava nije neophodno, da su se stvarna borbena dejstva odigrala na tačno određenoj lokaciji, Vijeće se nije ograničavalo na ustanovljavanje postojanja oružanog sukoba u opštini Zvornik, već i na njegovo postojanje na široj teritoriji, čiji sastavni dio je i ova opština.

226. Slijedom navedenog, Vijeće je zaključilo da je tokom 1995. godine, odnosno u inkriminisanom periodu bilo ratno stanje u BiH, te da je postojao oružani sukob između pripadnika VRS i ARBiH.

4. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

227. Sljedeći opšti element postojanja predmetnog krivičnog djela zahtijeva postojanje *nexusa* radnji optuženog sa ratom, oružanim sukobom, odnosno da djelo počinioca mora biti u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom. Da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je bilo sagledati status optuženog u

---

³¹ T-13- Odluka o ukidanju ratnog stanja Predsjedništva R BiH, Službeni list RBiH, godina IV, broj 50 od 28.12.1995. godine

³² Dokaz T-15, T-5, T-7

inkriminisanom periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog oružanog sukoba, na širem području opštine Zvornik.

228. U konkretnom slučaju Vijeće je ispitalo „*da li je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinioca da počinii zločin, njegovu odluku da ga počinii, način počinjenja zločina ili cij sa kojim je počinjen*“³³. Ovaj uslov je ispunjen ako je „zločin počinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije koja je proistekla iz oružanog sukoba“³⁴.

229. U tom smislu, u predmetu *Dragojub Kunarac i dr.*, je po ovom pitanju zauzet sljedeći stav:

„...Humanitarno pravo primjenjuje se i daje na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se konkretne borbe vode na mjestu na kojem su se odigrali dotični događaji. Stoga je dovoljno to što su zločini bili u tjesnoj vezi s neprijateljstvima koja su trajala na drugim djelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu. Uslov da dato cjelo bude u tjesnoj vezi sa oružanim sukobom zadovoljen je ukoliko su, kao u ovom slučaju, zločini počinjeni kao posljedica borbi, a prije prekida oružanih aktivnosti na određenom području, te ako su počinjeni radi postizanja nekog cilja ili iskorištavanja situacije nastale usljed borbi“³⁵...

230. Iako iz provedenih dokaza objektivne prirode na ovu okolnost proizilazi da optuženi u inkriminisano vrijeme nije imao svojstvo pripadnika VRS-a, odnosno nije pripadao vojsci, niti oružanim snagama³⁶, što saglasno navode i svjedoci optužbe i odbrane (kojima je poznat optuženi), sama ta činjenica ne znači da optuženi nije mogao počinii ratni zločin.

231. Naime, za element *neksusa*, shodno praksi MKSJ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSJ) nije potrebno: da je djelo izvršeno u toku samih borbi ili neprijateljstava, da je djelo dio politike ili prakse koju zvanično odobrava ili toleriše jedna od strana u sukobu (iako dokaz ovoga može biti korišten za utvrđivanje potrebne

---

³³ Tužilac protiv Kunarca i drugih, predmet broj: IT-96-23 & IT-96-23/1-A presuda 12.06.2002. godine, stav 58

³⁴ MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Dragojub Kunarac i dr.*, paragraf 58-59

³⁵ MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Dragojub Kunarac i dr.*, paragraf 568

³⁶ Dokazi optužbe: **T-31**- Dopis Ministarstva odbrane BiH, broj: 13-04-1-112-4/13 od 20.08.2014. godine, **T-28**- Dopis Opštine Zvornik, Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu, broj: 06-052-42/14 od 20.02.2014. godine, iskazi svjedoka optužbe: "SB-1", Spomenka Miloševića i Ratka Josipovića

veze (neksusa)), da se djelom sprovodi određena politika koja je povezana sa vođenjem rata ili je u interesu strane u sukobu³⁷ i da je neki borac počinio to krivično djelo, budući da krivično djelo ratni zločin može počiniti osoba koja nije borac³⁸.

232. Određivanje bliske veze između određenog krivičnog djela i oružanog sukoba obično zahtijeva razmatranje nekoliko faktora, ne samo jednog, i kada optuženi nije borac, potrebna je naročita pažnja, s kojom pažnjom je ovo Vijeće i postupalo u konkretnom slučaju.

233. S tim u vezi, žalbeno vijeće MKSJ-a u predmetima *Kordić i Naletilić* navodi da je dovoljno da je optuženi svjestan činjenice da postoji oružani sukob³⁹. Pred Međunarodnim krivičnim sudom (MKS-om), optuženi mora biti svjestan činjenica i okolnosti na osnovu kojih se utvrđuje postojanje oružanog sukoba⁴⁰. Takođe, za krivična djela prema zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija, Tužilaštvo takođe mora pokazati da je počinitelj znao ili trebao da zna da žrtva nije aktivno učestvovala u neprijateljstvima kada je djelo počinjeno⁴¹.

234. Nadalje, Vijeće se pri odlučivanju rukovodilo i standardima uspostavljenim sudskom praksom, pa je tako cijeno da „...zajednički član 3. iziskuje tjesnu vezu između kršenja i oružanog sukoba. Ova veza između kršenja i oružanog sukoba implicira da će u većini slučajeva počinitelj krivičnog djela vjerovatno imati poseban odnos sa jednom od strana u sukobu. Ovaj posebni odnos međutim nije preduslov za primjenu zajedničkog člana 3.⁴²“, te bi „međunarodno humanitarno pravo bilo narušeno i dovedeno u pitanje ako bi se prihvatilo da se neka lica oslobode individualne krivične odgovornosti za kršenje odredaba zajedničkog člana 3., pod izgovorom da ne spadaju u neku konkretnu kategoriju⁴³“.

---

³⁷ Vidi, npr. Tadić, presuda Pretresnog vijeća ¶¶ 573, 575; Čelebići, presuda Pretresnog vijeća ¶¶ 193-7.

³⁸ Akayesu, presuda Žalbenog vijeća, paragrafi 430-446.

³⁹ *Kordić*, presuda Žalbenog vijeća, paragraf 311; *Naletilić*, presuda Žalbenog vijeća, paragrafi 116 – 20.

⁴⁰ Vidi, npr., MKS Elementi krivičnog djela, 8(2)(a)(i)-5; vidi Jean-Pierre Bemba Gombo, predmet br. ICC-01/05-01/08-424, Odluka u skladu sa članom 61(7)(a) i (b) Rimskog statuta, predpretresno vijeće od 15.06.2009. godine, paragraf 238

⁴¹ *Bošković i drugi*, presuda Žalbenog vijeća

⁴² Akayesu, drugostepena presuda od 01.06.2001. godine, paragraf 444.

⁴³ Ibid, paragraf 443.

235. Stoga, imajući u vidu naprijed izložene standarde uspostavljene sudskom praksom, a pri čemu Vijeće primjećuje da ni odredba člana 142. stav 1. KZ SFRJ posebno ne propisuje svojstvo učinioca ovog krivičnog djela, već mogućeg učinioca krivičnog djela označava sa riječu „ko“, što znači da ovo djelo može izvršiti neodređeni krug lica, Vijeće zaključuje da činjenica da optuženi nije bio vojnik u inkriminisano vrijeme ne znači da nije mogao počinuti ratni zločin.

236. Primjenom naprijed navedenih standarda uspostavljenih sudskom praksom, kao i imajući u vidu primjenjivu odredbu člana 142. stav 1. KZ SFRJ, Vijeće je pri odlučivanju cijenilo da je u vrijeme kad se desio inkriminisani događaj opisan u izreci ove presude (1995. godine), ratno stanje u BiH trajalo već nekoliko godina, čega je optuženi nesumnjivo morao biti svjestan, imajući u vidu da je u vrijeme ratnog stanja bio punoljetan. Pritom je optuženi u vrijeme izvršenja inkriminisanog djela imao 20 godina života, što znači da je imao i određeno životno iskustvo, na osnovu kojeg bi mogao procijeniti da se odvija ratno stanje. Osim toga, kako to proizilazi iz iskaza svjedoka „SB-1“ i Spomenka Miloševića, optuženi je bio izbjeglica u ratu, odnosno napustio je svoje predratno mjesto stanovanja, što implicira da je itekako bio svjestan postojanja rata i oružanog sukoba.

237. Pored toga, Vijeće je imalo u vidu da iz provedenih dokaza odbrane ⁴⁴ proizilazi da je od 01.09.1995. godine optuženi bio polaznik Vojne akademije Vojske Jugoslavije u Beogradu (na kojoj je studije okončao dana 30.10.1999. godine), te da je stoga, posebno imajući u vidu ovu okolnost, znao šta je rat, te šta je dozvoljeno/odnosno nedozvoljeno u ratu.

238. Pritom, Vijeće napominje da za postojanje ovog djela učinilac i ne mora biti svjestan da svojim postupcima krši pravila međunarodnog prava, jer povreda međunarodnog prava u opisu ovog krivičnog djela predstavlja objektivni uslov kažnjivosti.

239. Dodatno, iz dokaza optužbe T-17⁴⁵ proizilazi da je prije izvršenja djela u Republici Srpskoj (naredba datira od 16.06.1995. godine) naređeno uvođenje posebnih-

---

⁴⁴ **0-2** Ovjerena kopija Diplome o stečenom visokom obrazovanju na ime Srećko Bošković, Vojen akademije Vojske Jugoslavije, redni broj iz evidencije o izdatim diplomama: 8447, Beograd, 30.10.1999. godine

⁴⁵ **T-17-** Naređenje Vlade Republike Srpske pov.broj: 01-1118/95 od 16.06.1995. godine

najviših mjera borbene gotovosti za oružane snage, sve državne organe i organizacije, sva preduzeća i ustanove i cjelokupno stanovništvo. Istovremeno ovom naredbom je stipulisano da će navedeni subjekti svoje aktivnosti i ponašanje u cjelini prilagoditi zakonima za vrijeme neposredne ratne opasnosti, ovom naređenju i drugim naređenjima koja će slijediti. Takođe, ovom naredbom je naložena obaveza organa ministarstva odbrane da uz pomoć MUP-a izvrše mobilizaciju cjelokupnog vojno – sposobnog stanovništva u Republici Srpskoj (RS), pri čemu mobilizacijom treba obavezno obuhvatiti sve muškarce, koji iz bilo kog razloga do sada nisu mobilisani, te da je u djelatnostima koje nisu od posebnog interesa za odbranu potrebno angažovati žene, penzionere, invalide i druge koji nisu vojni obveznici. Osim toga, naredbom je naloženo da je potrebno izvršiti mobilizaciju studenata i nastavnika poslije završetka školske godine, od 01.07.1995. godine.

240. Imajući u vidu sadržaj navedene naredbe, jasno je da je istom naložena mobilizacija cjelokupnog vojno-sposobnog stanovništva u RS-u, a kojem je stanovništvu pripadao i optuženi, iz čega proizilazi da je optuženi itekako bio svjestan postojanja rata i oružanog sukoba.

241. Osim toga, u obrascima Vob-2 i Vob-3 za optuženog⁴⁶ je konstatovano da je optuženi sposoban za vojnu službu, te da je regrutiran dana 21.06.1993. godine (kada je imao 18 godina života), te je kao rod-služba naznačeno „artiljerija“, sa brojem vojne knjižice VL 317594. Pritom u jediničnom kartonu za optuženog⁴⁷ u rubrici služenje vojnog roka nije naznačeno da li je optuženi bio raspoređen u vojnu poštu ili mjesto, odnosno kada je stupio ili bio otpušten.

242. Dakle, iako iz navedenih dokaza ne proizilazi da je optuženi u toku trajanja rata i oružanog sukoba bio angažovan u vojnoj pošti ili mjestu, istovremeno iz istih proizilazi da je utvrđeno da je optuženi sposoban za vojnu službu, što znači da je prethodno morala biti provedena procedura utvrđivanja sposobnosti optuženog da izvršava propisane obaveze i naređenja. Činjenica da je, kako to proizilazi iz sadržaja

---

⁴⁶ T-26- Matični karton na ime Srećko Bošković, T-27- Jedinični karton na ime Srećko Bošković

⁴⁷ T-27- Jedinični karton na ime Srećko Bošković

navedenih dokaza, optuženi regrutovan dvije godine prije izvršenja djela nesumnjivo govori o tome da je optuženi u vrijeme izvršenja djela, dvije godine poslije regrutovanja, bio svjestan postojanja rata i oružanog sukoba.

243. Nadalje, predmetno krivično djelo je izvršeno u toku rata i oružanog sukoba, nakon što su, kako svjedoci „SB-5“ i „SB-6“ u odlučnom dijelu opisuju (a što posredno potvrđuju i drugi izvedeni dokazi) vršena masovna pogubljenja zatvorenih Bošnjaka, čija su tijela potom ukopavana u masovne grobnice.

244. Dakle, imajući u vidu da se optuženi inkriminisane prilike, kako to proizilazi iz izvedenih dokaza, nalazi naoružan na brani, gdje može vidjeti ukopavanja leševa Bošnjaka, pri čemu je optuženom nesumnjivo jasno da su lica koja vrše ukopavanje tih leševa u jamu takođe Bošnjaci, koje nacionalnosti je bio i mlđb. dječak, kao što je optuženom moralo biti jasno (makar iz vanjskog izgleda dječaka) da je isti civil, jasno je da su radnje optuženog u tijesnoj vezi sa ratom, oružanim sukobom, kao i da je upravo oružani sukob uticao na sposobnost, tj. odluku optuženog da počini ovaj zločin.

245. Prema ocjeni ovog Vijeća, optuženi je u situaciji kada vidi da su već izvršena masovna pogubljenja Bošnjaka, svjestan da je i mlđb. dječak pripadnik tog naroda, pa stoga koristi činjenicu da je naoružan, kao i nemoć i nezaštićenost tog mlđb. dječaka, da bi izvršio predmetno krivično djelo.

246. Pritom, za ovo Vijeće je itekako indikativna činjenica, pri ocjeni postojanja *nexusa* radnji optuženog sa ratom, odnosno oružanim sukobom da je isti u vrijeme izvršenja djela, kako to navode svjedoci „SB-1“ i M.K.bio naoružan, odnosno da mu je bilo dostupno naoružanje.

247. Slijedom navedenog, Vijeće zaključuje da je djelo optuženog bilo u dovoljnoj mjeri povezano sa ratnim dešavanjem.

5. Pojedinačna inkriminacija u osnovi zločina

248. Posljednji uslov da bi optuženi bio oglašen krivim za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, jeste da postoji dovoljno dokaza da je počinio i

pojedinačne inkriminacije navedene u potvrđenoj optužnici Tužilaštva.

249. Imajući u vidu da se optuženi potvrđenom optužnicom tereti da je, kršeći pravila međunarodnog prava iz člana 3. stav 1. tačke a) IV Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, kojim se zabranjuje ubistvo, za vrijeme rata i oružanog sukoba lišio života jedno NN mlđb. civilno lice, Vijeće smatra neophodnim izložiti relevantne stavove sudske prakse, kao i odredbe međunarodnog prava koji se tiču inkriminacije ubistva.

(a) **Definicija i elementi ubistva kroz sudsku praksu i međunarodno običajno pravo-ispunjenost u konkretnom slučaju**

250. Budući da odredbama KZ SFRJ nisu propisani elementi djela ubistva u osnovi zločina, Vijeće se u tom pravcu rukovalo opšte prihvaćenom praksom, odnosno da navedena inkriminacija predviđa postojanje slijedećih elemenata:

- da je osoba lišena života
- da je lišenje izvršeno iz direktnog umišljaja, jer je optuženi bio svjestan svoje radnje izvršenja i htio je učinjenje te radnje.

251. Na gotovo identičan način ova pojedinačna inkriminacija propisana je i Statutom MKSJ, pa je Vijeće imalo u vidu i njihovu definiciju ubistva, kao "*protuzakonitog i namjernog lišavanja života ljudskog bića*".

252. Takođe, Vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu i relevantnu praksu MKSJ u tom pogledu.

253. *Mens rea* ili stanje svijesti kod počinioca, prema praksi MKSJ, podrazumijeva postojanje umišljaja da ubije, ili da nanese teške tjelesne povrede koje će vjerovatno rezultirati smrću, ali je bezobziran u pogledu toga da li će doći do smrtnog

ishoda ili ne.⁴⁸ Žalbeno vijeće zaključilo je da *mens rea* obuhvata i direktni i eventualni umišljaj⁴⁹.

254. Namjera izvršioca u vrijeme izvršenja radnje ili propusta mora biti lišavanje života žrtve ili u odsustvu tako specifične namjere, počinitelj mora djelovati ili propustiti da djeluje uz razumnu pretpostavku da je smrt vjerovatna posljedica. Za krivično gonjenje ubistva kao kršenja zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, Tužilaštvo treba dokazati da žrtva nije aktivno učestvovalo u neprijateljstvima, a što je ispunjeno u konkretnom slučaju.

255. Pritom, zaključak o postojanju *mens rea* može se izvesti iz dokaza predočenih u predmetu, neposredno ili na osnovu indicija⁵⁰.

256. U tom kontekstu, korisno je ukazati i na praksu pretresnog vijeća MKSJ u predmetu *Krnjelac* gdje je zaključeno da se: „*Čirjenica smrti žrtve može izvesti posrednim zaključivanjem na osnovu ukupnih dokaza kcji su predočeni (...) vijeću. Dovoljno je utvrditi da je jedini razuman zaključak kcji se može izvesti iz raspoloživih dokaza taj da je smrt žrtve nastupila kao posljedica djela ili propusta optuženog ili jedne ili više osoba za kcje je optuženi krivično odgovoran.*“⁵¹

257. Na ovom mjestu, imajući u vidu da je branilac optuženog u završnoj riječi osporavao ispunjenost elemenata ovog krivičnog djela, između ostalog i kroz tvrdnju da nije dokazan identitet navodno ubijenog NN lica, odnosno da se ne zna da li je to lice postojalo, tj. da li je i u odnosu na koga krivično djelo počinjeno, Vijeće smatra neophodnim ukratko izložiti razloge zbog kojih nije smatralo osnovanim ove prigovore branioca za donošenje drugačije odluke.

---

⁴⁸ *Zejnir Delalić i drugi* (predmet „Čelebići“), Predmet br. IT-96-21-T, Prvostepena presuda, 16.11. 1998, 439; *Akayesu*, Prvostepena presuda 589; *Dario Kordić i drugi*, Predmet br. IT-95-14/2-T, Prvostepena presuda, 26.02.2001., 236

⁴⁹ *Pavle Strugar* („Dubrovnik“), Predmet br. IT-01-42-A, Presuda Žalbenog vijeća, 17.7.2008., 270.

⁵⁰ *Brđanin*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf 387

⁵¹ Vidjeti i predmet *Tadić*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 240., predmet *Kvočka*, presuda Žalbenog vijeća MKSJ, paragraf 260. i predmet *Mrkšić i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 486.

258. Naime, saglasno standardima uspostavljenim sudskom praksom MKSJ i (MKSR), nije neophodno imati tijelo kao dokaz smrti, budući da se može izvesti zaključak da je žrtva mrtva na osnovu posrednih dokaza, odnosno indicija, pod uslovom da je to jedini razuman zaključak⁵².

259. Pred MKSJ-om, takvi dokazi uključuju: **svjedok očevidac ustanovio je da je žrtva ubijena (što je ispunjeno u konkretnom slučaju)**, svjedok je dao iskaz da je žrtva nestala ili da je mrtva, žrtva imenom navedena u smrtnici koju je izdao lokalni sud⁵³, dokaz o incidentima maltretiranja žrtve, **dosljednost maltretiranja i nestanka drugih pojedinaca**, opću atmosferu bezakonja, mjesto gdje su djela počinjena, dužinu vremena proteklog od nestanka osobe, činjenicu da između te osobe i osoba za koje bi se očekivalo da de im se ona javiti, npr. članova porodice, nije bilo nikakvog kontakta⁵⁴, izvještaji lokalne policije koji navode imena žrtava koje su ubijene ili povrijeđene, ili bolnički dokumenti koji pokazuju prijem pacijenata i njihovu kasniju smrt.

260. Primjenom navedenih standarda, a pritom imajući u vidu da dokazivanje smrti kod krivičnih djela počinjenih u toku rata, odnosno oružanog sukoba nesumnjivo može biti otežano, ovisno o raspoloživim dokazima, Vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu da svjedoci „SB-1“ i M.K.(u iskazu iz Tužilaštva) saglasno navode da je inkriminisane prilike lišeno života jedno mlđb. NN lice Bošnjake nacionalnosti.

261. U iskazu je svjedok „SB-1“ opisao kako je poslije pucnjeva, koje je inkriminisane prilike čuo na Crvenoj brani, dvojici Bošnjaka naloženo da tijelo dječaka bace u jamu, te da je vidio ranu na sljepoočnici dječaka, iz čega nesumnjivo proizilazi da je tijelo dječaka nakon što je ubijen bačeno u jamu, zajedno sa tijelima drugih, već ubijenih, Bošnjaka. S druge strane, svjedok M.K. je u iskazu opisao kako je inkriminisane prilike vidio vojnika (za kojeg je Vijeće utvrdilo da se radi o optuženom) kako podiže pušku i puca u dječaka, nakon čega je dječak odmah pao.

---

⁵² *Brđanin*, presuda Pretresnog vijeća, paragrafi 383-385; *Tadić*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf 240; Milorad Krnojelac, predmet br. IT-97-25-T, presuda Pretresnog vijeća od 15.03.2002. godine, paragraf 326.

⁵³ *Stakić*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf ¶ 939

⁵⁴ *Krnjelac*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf ¶ 327

262. Pritom je Vijeće pri odlučivanju imalo u vidu i materijalne dokaze optužbe na ovu okolnost, odnosno pismene nalaze vještaka dr. Rifata Kešetovića⁵⁵, kao i njegov usmeni iskaz na glavnom pretresu.

263. U tom smislu, u izvještaju vještaka dr. Rifata Kešetovića sačinjenog dana 22.10.2014. godine je na prvom mjestu naznačeno da se isti sastoji od ažuriranih podataka iz izvještaja dostavljenog Tužilaštvu od 29.10.2012. godine, urađenog po naredbi Tužilaštva od 11.07.2012. godine, a koji se odnosi na podatke zaključno sa danom 22.10.2014. godine. Predmet ovog izvještaja su, kako je to u nalazu navedeno, identifikovane osobe pronađene u primarnoj masovnoj grobnici Crvena brana, označenoj oznakom DAM u Petkovcima i sekundarnim masovnim grobnicama povezanim sa ovom grobnicom pronađenim u Liplju. U samom izvještaju je dalje naznačeno da su izvor podataka sumirani izvještaji Međunarodne komisije za nestale osobe i izvještaji stručnjaka MKSJ, koji su ekshumirali primarnu grobnicu u Petkovcima i grobnicu u Liplju. Nadalje, u izvještaju su potom izloženi dostupni podaci o ekshumaciji predmetnih grobnica, te je naznačeno da su DNK analizom primarne masovne grobnice u Petkovcima uspostavljene veze ove grobnice sa sekundarnim grobnicama, zbog čega su pojedini dijelovi tijela iste osobe pronađeni u različitim grobnicama, što svakako otežava identifikaciju svih osoba koje su pronađene u grobnicama.

264. Kako je to navedeno u ovom nalazu, Grobnica Crvene brane (DAM) ekshumirana je u Petkovcima 1998. godine od strane eksperata MKSJ i ista je označena kao uznemirena, većim dijelom ispražnjena, primarna grobnica, te je DNK analizom ustanovljeno da se tu nalaze ostaci najmanje 105 osoba čiji su ostali dijelovi skeleta u većini slučajeva (osim u tri slučaja) pronađeni i u drugim povezanim sekundarnim grobnicama. U grobnici Liplje 1, koja je ekshumirana 2001. godine je ekshumirano 299 posmrtnih ostataka, te je DNK analizom ustanovljeno da se nalaze ostaci najmanje 216 osoba, čiji su ostali dijelovi skeleta u 106 slučajeva pronađeni i u drugim povezanim

---

⁵⁵ T-11– Izvještaj vještaka medicinske struke dr.med.sci Rifata Kešetovića od 22.10.2014. godine sa prilogom Naredbe za izradu izvještaja vještaka, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 22.09.2014. godine, spiska korištenih izvornih izvještaja vještaka medicinske struke Dr.med.sci Rifata Kešetovića u tužilačkim brojevima: T20 0 KTRZ 0003329 12 i T20 0 KTRZ 0001920 11, Nacrta grobnice DAM, Zapisnika o uvrđivanju identiteta, Univerzitetskog kliničkog centra Tuzla, broj: 221/11 od 14.04.2011. godine, te prilogom 4 CD-a

grobnicama. Nadalje, u grobnici Liplje 2, označenoj kao sekundarna grobnica sa ispunom koja upućuje na primarnu grobnicu u Petkovcima, je ekshumirano 807 vreća sa posmrtnim ostacima, pa je DNK analizom ustanovljeno da se nalaze ostaci najmanje 210 osoba, čiji su ostali dijelovi skeleta u 85 slučajeva pronađeni i u drugim povezanim grobnicama. S tim u vezi, u grobnici Liplje 3, ekshumiranoj 2005. godine, je pronađeno 408 vreća sa posmrtnim ostacima, pri čemu je DNK analizom ustanovljeno da se nalaze ostaci najmanje 141 osobe, čiji su ostali dijelovi skeleta u 120 slučajeva pronađeni i u drugim povezanim grobnicama. Osim toga, u grobnici Liplje 4 je ekshumirano 384 vreća sa posmrtnim ostacima, te je DNK analizom ustanovljeno da se nalaze ostaci najmanje 309 osoba, čiji su dijelovi skeleta u 131 slučaju pronađeni i u drugim povezanim grobnicama. Na kraju, u grobnici Liplje 7 je ekshumirana 681 vreća sa posmrtnim ostacima, te je DNK analizom ustanovljeno da se nalaze ostaci najmanje 142 osobe, čiji su ostali dijelovi skeleta u 49 slučajeva pronađeni i u drugim povezanim grobnicama.

265. Prilikom saslušanja na glavnom pretresu, vještak je autorizovao izvještaje (odnosno sadržinski nalaze) od 29.10.2012. godine i 29.10.2014. godine, te je naveo da je ukupan broj osoba mlađih od 18 godina u pronađenim grobnicama oko 77. U 12 slučajeva nije poznato kome pripadaju pronađeni ostaci, jer nije došlo do poklapanja DNK profila izolovanih iz uzoraka kosti sa bazom krvi. Takođe, vještak je pojasnio da je od vremena sastavljanja prvog izvještaja urađeno nekoliko zvaničnih identifikacija žrtava, odnosno da je u vrijeme sastavljanja prvog izvještaja bilo 15 neidentifikovanih žrtava, a sada se radi o broju od 12 neidentifikovanih žrtava. Pritom su posmrtni ostaci, kako je to vještak dalje obrazložio, zbog prenošenja iz primarne u sekundarne grobnicu, koje se obično vrši teškim građevinskim mašinama, izuzetno izlomljeni, raščlanjeni, sa velikim brojem povreda, koje su nastale vjerovatno poslije smrti, te je u 115 slučajeva kao uzrok smrti utvrđeno strelna ozljeđivanje. Na kraju, vještak je zaključio da je bilo moguće utvrditi da je u masovnoj grobnici bilo lica od 15 godina i mlađih.

266. Nalaze i mišljenja ovog vještaka, kao i usmeni iskaz, Vijeće je prihvatilo kao objektivne, pouzdane i vjerodostojne, zasnovane na pravilima struke i nauke, pri čemu je Vijeće imalo u vidu da se radi o dugogodišnjem sudskom vještaku, specijaliziranom za oblast sudske medicine. Pritom je Vijeće cijeno da je u nalazima i mišljenjima ovog vještaka na detaljan način navedena metodologija korištena prilikom izrade istih, te su

iscrpno obrazloženi dostupni podaci o ekshumaciji predmetnih grobnica, izvršena je sudsko-medicinska i antropološka obrada, izloženi su zaključci u pogledu identifikacije osoba u grobnicama, a koje su okolnosti, posmatrane u međusobnoj povezanosti, opredijelile Vijeće da ovim nalazima i mišljenjima u cjelosti pokloni vjeru.

267. Zaključak o tome da je inkriminisane prilike lišeno života jedno mlđb. NN lice potkrepljuje i dokaz T-43 (Izveštaj o obdukciji ljudskih ostataka sa lokaliteta Brana, juni 1998. godine, dr.C.H. Lawrence), koji je sačinjen po provedenoj ekshumaciji na lokalitetu zvanom "Brana" u Petkovcima 1998. godine. U predmetnom izvještaju je naznačeno da je na osnovu antropološke analize ostataka, utvrđeno da je minimalni broj osoba prisutnih na lokalitetu brane procijenjen na 46, pri čemu su procjenu dobe izvršili antropolozi, pa su utvrdili da je od tih 46 osoba jedna osoba bila starosti između 13 i 18 godina života. Pritom od 15 osoba kod kojih se po pelvisu mogao odrediti pol, sve su bile muškog pola. Takođe, među dijelovima tijela pronađenim u grobnici ustanovljeno je 6 rana od vatrenog oružja, 2 "vjerovatne" rane iz vatrenog oružja, te 15 mogućih rana iz vatrenog oružja. Ovakav zaključak je izložen i u Rezimeu sudsko-medicinskog dokaznog materijala stratišta i masovne grobnice, sačinjenog od strane Deana Manninga, istražitelja MKSJ⁵⁶, što je svjedok Dean Manning i potvrdio prilikom saslušanja u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Vidcja Blagcjevića i Dragana Jokića*⁵⁷ (kojom prilikom je svjedok bio podvrgnut i unakrsnom ispitivanju).

268. U ovom kontekstu, Vijeće smatra neophodnim naglasiti da se navedenim dokaznim materijalom, pribavljenim u skladu sa Zakonom o ustupanju predmeta, koristilo samo u potkrepljujućem smislu, odnosno da su ovi dokazi samo predstavljali kontrolno sredstvo, na osnovu kojih je potvrđen zaključak o tome da je mlđb. NN lice inkriminisane prilike lišeno života.

269. Stoga, imajući u vidu i poteškoće prilikom utvrđivanja identiteta ubijenih lica u masovnim grobnicama, pritom cijeneći posebno iskaze svjedoka „SB-1“ i M.K. (u fazi

---

⁵⁶ T-40 – Rezime sudsko-medicinskog dokaznog materijala stratišta i masovne grobnice, Dean Manning-a, istražitelja MKSJ od 16.05.2000. godine (strana 38-45)

⁵⁷ T-38- Transkript suđenja pred MKSJ svjedoka Dean Manning u predmetu broj: IT-02-60-IT protiv Blagojević Vidoje i dr od 05.02.2004. godine

istrage u Tužilaštvu), te izložene dokaze objektivne prirode, ovi dokazi izloženi u međusobnoj povezanosti govore o tome da je inkriminisanog dana počinjeno ubistvo mldb. NN lica.

270. Dakle, Vijeće nalazi da je na strani oštećenog mldb. NN lica nesumnjivo nastupila smrtna posljedica, što je konstatovano iskazima saslušanih svjedoka, pri čemu je materijalnim dokazima potvrđeno da je u masovnoj grobnici na lokalitetu Crvene brane među ubijenim licima bilo i mldb. lica.

(b) Zaključak Vijeća o krivici optuženog za ubistvo mldb. NN dječaka

271. U ovom dijelu, a slijedom naprijed navedenih definicija i bitnih elemenata djela u osnovi zločina, Vijeće će prije nego pređe na obrazlaganje dokaza na temelju kojih je nesporno ustanovljena krivica optuženog za ubistvo mldb. NN dječaka, iznijeti prikaz događaja koji su prethodili ubistvu mldb. NN dječaka, kako bi se potpunije razumio kontekst u kome je izvršeno inkriminirano krivično djelo.

(i) Pogubljenja u “novoj” školi u Petkovicima i dalja događanja

272. Kako je to utvrđeno u presudama MKSJ, napad VRS-a na Srebrenicu je započeo dana 06.07. 1995. godine.

273. Kako to proizilazi iz dokaza izvedenih u toku ovog postupka⁵⁸, već ranije je naređeno uvođenje posebnih-najviših mjera borbene gotovosti za oružane snage, sve državne organe i organizacije, sva preduzeća i ustanove i cjelokupno stanovništvo. Istovremeno ovom naredbom je stipulisano da će navedeni subjekti svoje aktivnosti i ponašanje u cjelini prilagoditi zakonima za vrijeme neposredne ratne opasnosti, ovom naređenju i drugim naređenjima koja će slijediti. Takođe, ovom naredbom je naložena

obaveza organa ministarstva odbrane da uz pomoć MUP-a izvrše mobilizaciju cjelokupnog vojno – sposobnog stanovništva u Republici Srpskoj (RS), pri čemu mobilizacijom treba obavezno obuhvatiti sve muškarce, koji iz bilo kog razloga do sada nisu mobilisani, te je u djelatnostima koje nisu od posebnog interesa za odbranu potrebno angažovati žene, penzionere, invalide i druge koji nisu vojni obveznici. Osim toga, naredbom je naloženo da je potrebno izvršiti mobilizaciju studenata i nastavnika poslije završetka školske godine, od 01.07.1995. godine. Pritom, iz sadržaja Odluke o proglašenju ratnog stanja u opštini Srebrenica-Skelani, koja datira od 14.07.1995. godine⁵⁹, te stupa na snagu danom donošenja, proizilazi da je cilj proglašavanja ratnog stanja da se omogući: *“potpuno angažovanje ljudskih i materijalnih potencijala u odbrani Republike i konačna pobjeda nad neprijateljem”*.

274. Obim započete operacije naziva “Krivaja 95⁶⁰” je, kako to proizilazi iz sadržaja izvještaja vještaka Richarda Butlera⁶¹ proširen, tako da je akcija uključivala i “oslobađanje” grada Srebrenice, što je “uspješno” ostvareno do kasnog popodneva dana 11.07.1995. godine.

275. Vijeće je na osnovu provedenih dokaza u toku ovog postupka zaključilo da je u danima nakon “pada” Srebrenice, kako to označavaju svjedoci u svojim iskazima (posebno svjedoci “SB-5” i “SB-6”), određeni broj muškaraca civila bošnjačke nacionalnosti, nakon što su bili prisilno iseljeni iz svojih domova, krenuli preko šume, odnosno započeli marš s ciljem odlaska na teritoriju pod kontrolom ARBiH, bio zatočen u „novoju“ školi u Petkovcima, gdje su vršena pogubljenja, nakon čega je određeni broj civila „prebačen“, odnosno likvidiran na lokalitetu Crvene brane u Đulićima, opština Zvornik.

276. Ovakvo činjenično utvrđenje prije svega proizilazi iz saglasnih iskaza svjedoka „SB-5“ i „SB-6“ koji su bili zatočeni u „novoju“ školi u Petkovcima dana

---

⁵⁸ T-17- Naređenje Vlade Republike Srpske pov.broj: 01-1118/95 od 16.06.1995. godine

⁵⁹ T-14- Odluka o proglašenju ratnog stanja u opštini Srebrenica-Skelani, broj: 01-1372/95 od 14.07.1995. godine

⁶⁰ Plan VRS-a da se smanji površina srebreničke enklave i da se ona izoluje od obližnje muslimanske enklave Žepe (što proizilazi iz dokaza T-46- Izvještaj vještaka Richarda Butlera, Iskaz o vojnim događajima u Srebrenici (revizija), Operacija „Krivaja 95“ od 01.11.2002. godine)

14.07.1995. godine, te koji su preživjeli strijeljanje koje je uslijedilo nakon što su izvedeni iz prostorija škole, svezanih ruku. Iskazima ovih svjedoka Vijeće je poklonilo vjeru, s obzirom da se isti međusobno podudaraju u pogledu toka događaja nakon „pada“ Srebrenice, te zatočenja u „novoj“ školi u Petkovcima, kao i događaja koji su uslijedili nakon što su svjedoci preživjeli strijeljanje, te je stoga Vijeće iskaze ovih svjedoka cijenilo kao vjerodostojne, uvjerljive i tačne. Naime, iskazi ovih svjedoka su međusobno saglasni u pogledu naprijed navedenih činjenica, pri čemu su prema ocjeni Vijeća svjedoci, prije svega, jasno i nedvomislano iznosili svoja neposredna saznanja o događajima koje su preživjeli.

277. U tom smislu, svjedoci „SB-5“⁶² i „SB-6“⁶³ su u iskazima saglasno opisali kako su nakon napada na Srebrenicu morali napustiti to područje, te su krenuli šumom prema Tuzli. U daljem izlaganju svjedoci su naveli kako su išli sa muškarcima u koloni, koja je kolona brojala, prema njihovoj procjeni oko 10.-15.000 ljudi.

278. Ovakvo stanje stvari potvrđuje i Izvještaj vještaka Richarda Butlera, prema kome su Muslimani iz zauzete enklave postupili na dva načina. Počevši od večeri 10.07.1995. godine, između 10.000-15.000 Muslimana, većinom muškaraca, počelo se okupljati u sjeverozapadnom dijelu enklave, između sela Šušnjari i Jagličići, odakle su formirali dugu kolonu i započeli marš prema teritoriji pod muslimanskom kontrolom (što su učinili svjedoci „SB-5“ i „SB-6“), dok je druga veća grupa, uglavnom starijih muškaraca, žena i djece, počela se okupljati pred bazom Holandskog bataljona UN-a u Potočarima.

279. Svjedoci „SB-5“ i „SB-6“ su potom saglasno opisali kako su ih megafonom pozivali da se predaju, te da izađu iz šume, te se svjedok „SB-5“, prema vlastitom kazivanju, slučajno predao, negdje otprilike pored puta za Konjević Polje ili Bratunca srpskim vojnicima, dok se svjedok „SB-6“ sam predao sa ostalim muškarcima u mjestu Sandići.

---

⁶¹ T-46- Izvještaj vještaka Richarda Butlera, Iskaz o vojnim događajima u Srebrenici (revizija), Operacija „Krivaja 95“ od 01.11.2002. godine

⁶² Svjedok „SB-5“ je saslušan na glavnom pretresu dana 17.04.2015. godine

⁶³ Svjedok „SB-6“ je saslušan na glavnom pretresu dana 27.03.2015. godine

280. U veoma opsežnim i traumatičnim iskazima svjedoci su opisali dalja dešavanja, a koje će iskaze Vijeće u ovom kontekstu izložiti kako bi se potpunije razumio vremenski slijed događaja, koji je bitan radi utvrđivanja vremena izvršenja predmetnog krivičnog djela.

281. Tako iz iskaza svjedoka „SB-5“ proizilazi da je nakon predaje počelo vrijeđanje, maltretiranje, te su im naredili da u kolonama skrenu u livadu u selu Sandići, gdje su po naređenju ležali potrbuške, dok je svjedok u okolini mogao čuti pucnjavu i rafalnu paljbu. Potom su ih odveli kamionima prema Bratuncu, te su negdje u gradu Bratuncu prenoćili na kamionu do sljedećeg jutra (14.07.).

282. Nadalje, iz iskaza svjedoka „SB-6“ proizilazi da su ih po dolasku u Konjević Polje smjestili u objekat, koji svjedok označava kao centar, koji je bio pun ljudi, možda ih je bilo i do 2.000. Svi zatočenici su bili muškarci bošnjačke nacionalnosti. Potom su ih kamionom odvezli prema sportskom igralištu, tu je bilo oko 1.000.-1.500 ljudi, te im se tu lično obratio komandant Mladić. Ovaj događaj se, prema kazivanju svjedoka, desio 13.07.1995. godine, nekad predveče. Poslije Mladićevog govora, vojska ih je opet ukrcala u kamione, po procjeni svjedoka u kamionu je s njim bilo još 100-120 ljudi.

283. Iskazi svjedoka „SB-5“ i „SB-6“ su međusobno podudarni u pogledu činjenice da ih kamionima dana 14.07.1995. godine odvoze do škole u Petkovicima, gdje je bila prisutna vojska, odnosno uniformisana lica, koja su bila naoružana puškama. Ovakvo činjenično utvrđenje iz iskaza svjedoka, podudara se i sa sadržajem Izvještaja vještaka Richarda Butlera, u kome je navedeno da su tokom večeri 13.07.1995. godine autobusi i kamioni započeli prebacivanje muškaraca Muslimana (odvojenih u Potočarima i zarobljenih iz kolone) iz područja Bratunca u zatočeničke objekte u zoni 1. Zvorničke pješadijske brigade, pri čemu je jedan od zatočeničkih objekata bila i nova petkovačka škola u Petkovicima.

284. Kako to proizilazi iz sadržaja iskaza svjedoka „SB-5“ i „SB-6“, u školi su zatočenici bili smješteni u učionicama, te su postepeno u grupama izvođeni iz učionica. Iz saglasnog kazivanja ovih svjedoka dalje proizilazi da se u trenucima kad bi zatočenici izlazili iz učionica čula rafalna paljba, odnosno, kako je to svjedok „SB-6“ slikovito opisao, kada bi ljudi izašli iz učionica, ne bi se ni vraćali.

285. Činjenicu da je nakon "pada" Srebrenice određen broj zarobljenika, civila bošnjačke nacionalnosti, doveden u "novu" školu u Petkovcima, kao i da je određeni broj zarobljenika lišen života u ovim prostorijama, potvrdio je u svom iskazu i svjedok optužbe Milisav Mirković⁶⁴, koji je u inkriminisano vrijeme bio pripadnik VI bataljona. U iskazu je svjedok naveo da je zbog bolesti, po naredbi komandanta, ležao u novoj školi u Petkovcima, te da su u školu, prema daljem izlaganju svjedoka, dovedeni zarobljenici od strane uniformisanih lica, koji nisu bili pripadnici njegove jedinice, te su lica, za koje je on smatrao da su zarobljenici, smjestili u dvije učionice na spratu. S obzirom da je svjedok smatrao da ne treba biti na tom mjestu, jer je pored puta bila šahta za koju je bio zadužen, izašao je iz škole na udaljenosti od 100-120m. Potom je vidio kamione i autobuse na putu, te su svi stali na to mjesto. Svjedok se tu zadržao 3 do 4 sata, te je opisao kako se čula pucnjava iz pravca škole, pri čemu svjedok nije vidio ko puca, ali je pretpostavio "da su oni što su došli u što su do...do...dovezili, što su pratili". Učinilo mu se da je vidio leševe ispod šupe, koja je bila pored škole. Svjedok je poslije kroz medije saznao da su zarobljenici streljani, te se vratio u školu 2-3 dana poslije pucnjave, pri čemu je u školi bilo tragova pucnjave, kuršuma.

286. Činjenica da svjedok Milisav Mirković direktno ne navodi da su zarobljenici ubijani u "novoj" školi u Petkovcima ne znači da to nije istina, s obzirom da je iz iskaza svjedoka evidentno da na određeni način izbjegava to direktno potvrditi, moguće u cilju da se zaštiti od samoinkriminacije, pri čemu je očito da je i samom svjedoku bilo jasno šta će se dogoditi sa zarobljenicima, što je svjedok opisao riječima: "Pa ja sam jednostavno smatr'o da ne trebam tu".

287. Potvrda činjenice da su u novoj školi u Petkovcima, nakon "pada" Srebrenice bili zatočeni muškarci civili bošnjačke nacionalnosti posredno proizilazi i iz iskaza svjedoka Spomenka Miloševića, koji je u ratu bio mobilizovan i pripadao je VI bataljonu, I četi Zvorničke brigade. Prema kazivanju ovog svjedoka, u vrijeme oko "pada" Srebrenice bio je na liniji iznad Petkovaca, te ih je o "padu" Srebrenice obavijestio komandir Jovo Lazić i naredio da budu spremni na liniji i, da očekuju napad od strane Tuzle. Takođe,

---

⁶⁴ Svjedok Milisav Mirković je saslušan na glavnom pretresu 06.03.2015. godine

komandir im je rekao da je dovedeno Muslimana iz Srebrenice i smješteno u "novoj" školi u Petkovicima.

288. Osim toga, i svjedok Radenko Bašić⁶⁵, koji je u julu 1995. godine bio angažovan u 6.-tom bataljonu, na mjestu bezbjednosti u bataljonu, je u iskazu opisao posredna saznanja u vezi zatočenja Bošnjaka u novoj školi u Petkovicima, kao i u vezi ubijanja navedenih lica koje je potom uslijedilo. Svjedok je u tom kontekstu naveo da mu je Ostoja Stanišić prenio da je autobusima dovedena grupa ljudi (uglavnom Muslimana) iz Srebrenice, te da se čeka neka razmjena, pri čemu je svjedoku poznato da su ti ljudi dovedeni u novu školu. Svjedok nije vidio te ljude, pri čemu je naveče čuo neku pucjavu, nakon čega je otišao do nove škole, ali mu zadužene osobe nisu dale da priđe. Kroz žagor ljudi svjedok je mogao zaključiti da je bilo puno lica u školi. Osim toga, svjedok je vidio ispred te škole jednu šupu, gdje je bilo leševa.

289. I svjedok Ratko Josipović, koji je u julu 1995. godine bio raspoređen u jedinici 1. čete VI bataljona ("Brnjička četa") na funkciji komandira voda, je na posredan način potvrdio zatočenje lica u "novoj" školi u Petkovicima. U tom smislu, svjedok je pojasnio je da su oko Petrovdana (12.7.) bili na liniji, u borbenoj pripravnosti. Komandir čete Jovo Lazić je javio da je Srebrenica "pala", te da je potrebno da svjedok obavijesti ljude da svi ostanu na liniji, da je mobilno stanje, da niko ide kući, te da su "dovukli neke ljude u novu školu" sa autobusima. Tada je svjedok mislio da se radi o zarobljenicima, vojnim licima koji su dovedeni u školu u Petkovicima. Jovo Lazić je pričao svjedoku da su došli "neki ljudi sa strane", te "da ima vojske" koja čuva zarobljenike u školi, pri čemu Jovo nije tražio od svjedoka da ide u Petkovce. Svjedok nije kasnije čuo šta je bilo sa zatvorenima u Petkovicima, ali je na televiziji kasnije javljeno da su pobijeni na brani, odnosno ispod brane, pri čemu svjedoku nije poznato ko je pobio zatvorenike.

290. Dodatno i svjedok "SB-1"⁶⁶ je u iskazu saglasno potvrdio da je u julu 1995. godine (tačnije 12.07.1995. godine), s obzirom da je bio smješten u jednoj kući u Đulićima, udaljenoj oko 20m od ceste, vidio 6-8 autobusa koji su išli prema Petkovicima. Poslije je svjedok čuo da su u autobusima Bošnjaci iz Srebrenice, što je saznao od

---

⁶⁵ Svjedok Radenko Bašić je saslušan na glavnom pretresu dana 27.02.2015. godine

⁶⁶ Svjedok „SB-1“ je saslušan na glavnom pretresu dana 09.01.2015. godine

Drage Jovića (nadimka "Pjano"), koji mu je inače uvijek govorio šta se dešava, te mu je prenio da su te osobe smještene u "novoj" školi u Petkovicima.

291. Iskazi svjedoka "SB-5" i "SB-6" su međusobno konzistentni u pogledu činjenice da im je, nakon što su izvedeni iz učinioca nove škole, naređeno da skinu odjeću, te su im ruke zavezane na leđima. U tom trenutku svjedok "SB-6" je, kako je to opisao u iskazu, znao da ih vode da ih negdje pobiju. Nakon što su vojnici ispunili učinioce sa ljudima kojima su bile povezane ruke, naredili su im da izlaze jedan za drugim napolje, te su po silasku niz stepenice mogli vidjeti mrtve ljude. Potom su ih zatvorili u kamion, koji je bio parkiran pored škole, te su za vrijeme boravka u kamionu počeli da pucaju. Sve ovo se, kako su to svjedoci "SB-6" i "SB-5" saglasno opisali, dešava oko ponoći 14/15.07.1995. godine.

292. Nakon što su se vozili makadamskim putem (što je svjedok "SB-5" zaključio zbog toga što se kamion tresao prilikom vožnje) zaustavili su se na jednom mjestu, gdje su dobili naređenje da po petorica iskaču iz kamiona, te je tada krenulo sa rafalnom pucnjavom. Iskazi ovih svjedoka su međusobno podudarni i u pogledu činjenice da su po zaustavljanju kamiona, odnosno izlaska iz kamiona, mogli vidjeti leševe ljudi koji su prethodno bili pobijeni.

293. Svjedoci "SB-5" i "SB-6" su saglasno naveli da su preživjeli navedeni događaj, zbog toga što su vojnici mislili da su mrtvi, pri čemu su potvrdili da su vojnici i dalje izvodili ljude i ubijali ih. Prema kazivanju svjedoka "SB-6", kada je opet došao do svijesti, vidio je tijela pobijenih ljudi pored sebe, što govori o masovnom karakteru navedenih pogubljenja, a što je svjedok opisao na sljedeći način:

" Odmah čim smo ustali znači mi smo morali da gazimo po tim tijelima leševima sve sa leša na leš znači nisi mog'o uopšte nogom stati da nema tijela, znači to je sve bilo puno polje⁶⁷."

294. Svjedoci "SB-5" i "SB-6" su u iskazima dalje saglasno naveli da su ležali nepomično sve dok nije prestala pucnjava, te dok se kamioni nisu udaljili. U međuvremenu su, kako su to ovi svjedoci saglasno opisali u iskazima, čuo zvuk vozila, te

---

⁶⁷ Transkript sa nastavka glavnog pretresa od 27.03.2015. godine, str.28

su po približavanju istog, hodajući, odnosno pužući po leševima mrtvih ljudi, upali u kanal.

295. Prilikom opisivanja tog vozila koje se približavalo, svjedok "SB-6" je naveo da se radilo o nekoj prikolici, traktoru ili utovarivaču, da se čulo lupanje, te da nisu mogli vidjeti šta je u pitanju, ali su zaključili da se radi o vozilu koje je došlo da pokupi tijela, zbog čega je i rekao svjedoku "SB-5" da bježe. Činjenica da ovo vozilo svjedok "SB-5" označava kao kamion ne dovodi u pitanje međusobnu saglasnost i istinitost njihovih kazivanja, s obzirom da se radi o perifernoj razlici u iskazima. Pritom su svjedoci saglasno opisali da se čulo "lupanje" u tom vozilu, pri čemu je svjedok "SB-5" dodao da su, tek nakon što su upali u kanal, čuli da se počelo sa pucnjavom.

296. Budući da je svjedok "SB-5", kako su to ovi svjedoci saglasno naveli u iskazima, bio teže ranjen i trpio je bolove, zbog čega mu je svjedok "SB-6" pružio pomoć, nakon čega mu je svjedok "SB-5" zaspao u krilu, Vijeće primjećuje da je svjedok "SB-6" u svom iskazu na detaljniji način opisao šta se potom dešavalo, te mjesto na kome su se našli, zbog čega se Vijeće pri utvrđivanju činjenica u tom kontekstu "oslonilo" na iskaz svjedoka "SB-6".

297. Naime, iz iskaza svjedoka "SB-6" proizilazi da je mjesto na kome su vršena masovna pogubljenja zatvorenih Bošnjaka bio lokalitet brane. S tim u vezi, svjedok "SB-6" je opisao mjesto na kome su se kamioni zaustavljali, te iz kog kamiona su potom izlazili zarobljenici kao prostor osvijetljen reflektorima. Svjedok "SB-6" je dalje opisao kako su gazeći preko tijela vidjeli sa strane ispod brane neku šumu, te se sjeća da se radilo o čvrstom terenu, nasipu, odnosno jednom velikom platou. U tom smislu, svjedok "SB-6" je opisao:

„Pa mi smo pošli lijevo od tog platoa znači tih leševa, bila je trava neka velika, nismo znali gdje idemo ali smo udarili odmah na jedan veliki beton, kanal...vid'li smo da ima neka voda. Tako a ja sam još bio vezanih ruku. I bili smo bos. I pošto je taj bio visok zid tog betona kanala...nismo mogli da se spustimo u kanal, odlučili smo se spustiti jedno sto metara niže kanalu...gdje smo dobili malo niži taj dio betona i ušli smo u taj kanal. **Vid'li smo da je crvena neka mutna voda, dosta mulja u sebi**“⁶⁸.

---

⁶⁸ Transkript sa nastavka pretresa od 27.03.2015. godine, str.29

298. Iz naprijed navedenog opisa svjedoka „SB-6“, Vijeće nesumnjivo nalazi da se radilo o lokalitetu Crvene brane, a na kojem lokalitetu su takođe vršena pogubljenja zatvorenih Bošnjaka iz Srebrenice, muškog pola, što u svojim iskazima na posredan način potvrđuju i svjedoci Spomenko Milošević, Radenko Bašić, „SB-1“ i M.K..

299. Budući da je tada bio mrak, svjedoci „SB-5“ i „SB-6“ su tu, kako to proizilazi iz njihovih podudarnih iskaza, ostali do ujutru, te su se tu predstavili jedan drugom. Dok su bili u kanalu, kako je to svjedok „SB-5“ opisao, opet je počela rafalna pucnjava, što svjedok nije mogao vidjeti, već je čuo, s obzirom da se radilo o udaljenosti od 100-150m iznad njih.

300. Da je prilikom ukopavanja tijela Bošnjaka korištena teška mehanizacija, kao i jedan traktor kojim su prevožena tijela ubijenih Bošnjaka, te da su vršene egzekucije i na lokalitetu brane, proizilazi prije svega iz saglasnih iskaza svjedoka „SB-5“ i „SB-6“ u dijelu u kojem im je poznato, kao i iz iskaza svjedoka „SB-4“, koji je kritične prilike upravljao utovarivačem, te iskaza svjedoka „SB-1“ i M.K., koji će biti izloženi u dijelu ispunjenosti inkriminacije koja se optuženom stavlja na teret.

301. Prema kazivanju svjedoka „SB-5“, čuo se rad mašina, odnosno kako utovarivač, koja mu je mašina poznata, nešto „tovari i istresa“, te se čulo kako se traktor „pali“ i negdje odlazi, što se čulo kad je počelo da sviće narednog jutra.

302. Nadalje, svjedok „SB-6“ je opisao da su na Brani, nakon što je počelo da se „razviđuje“: „*vid'li tamo s lijeve strane negdje svjetla gore, kerove one čuju da laju, znači da ima tu naroda, negdje živi blizu. ..*“, što dodatno potkrepljuje zaključak Vijeća da se radilo o lokalitetu Crvene brane, s obzirom da je mala udaljenost između brane i mjesta Đulići.

303. Potom je svjedok „SB-6“ opisao da su se popeli nekih 100 metara, te da su vidjeli leševe, kao i jedan veliki traktor sa prikolicom i utovarivač. Utovarivač je tovario leševe na traktor, pa se vraćao za nekih 15-20 minuta. Po procjeni svjedoka, tu je bilo oko 1.000-1.500 leševa. Koliko je mogao da vidi, utovarivač je tovario na traktor, koji je potom vozio negdje, ali se traktor brzo vraćao prazan. Cijelo vrijeme je svjedok viđao leševe na platou, ali se njihov broj smanjivao.

304. Prema kazivanju svjedoka "SB-6", traktor je bio crvene boje, dok je utovarivač bio otprilike žute boje. Tada tu nisu vidjeli nikakva vozila, nego su vidjeli vojsku i 5-6 ljudi koji su se tu kretali, te ljude koji su tu radili. Pokušavali su da napuste to mjesto, te su gore iznad vidjeli jednu veliku mašinu, koju je svjedok opisao kao buldožer. Radilo se o rudarskoj mašini, koju nazivaju „devetka“, ili „sedmica“, koja na sebi ima nož ispred i nož pozadi koji može da rovi, da kopa, odnosno naprijed ima kašiku. Taj buldožer se tada nalazio iznad platoa. Buldožer nije radio za vrijeme dok je svjedok bio prisutan, nego je mašina stajala iznad platoa, a utovarivač je sve vrijeme radio i tovario tijela. Tu je bila i stražarska kućica, te su mogli vidjeti vidjeti čuvara, koji se sa puškom kretao tim putem, a što je potvrdio i svjedok „SB-5“ u svom iskazu.

305. Iz iskaza svjedoka „SB-6“ dalje proizilazi da je ta mašina sve vrijeme radila, tovarila i na traktor istovarala tijela, te ih je taj traktor odvezio. To je bilo 15-og jula, još se čula pucnjava. Nisu se dugo zadržali, jer su odlučili napustiti taj dio, pa su se opet morali vratiti pored kanala i preći makadamski put, gdje su ih dovezli. Sa suprotne strane su ugledali bošnjačko selo, gdje su kuće izgorjele, pa su tamo otišli da probaju naći vode i hrane. Kada su došli do tih kuća, gdje su ostali do predvečernjih sati 15-tog jula, opet su cijeli dan mogli da gledaju kako utovarivač tovari, a traktor negdje odvozi tijela, pri čemu se čula pucnjava i galama. Pucnjava koja se događala je, prema procjeni svjedoka, bila na platou, odnosno, prema mišljenju svjedoka, bilo je još živih ljudi koji su bili ranjeni, pa su ih vjerovatno „dotucali sa kraćim rafalima“.

306. Da se radilo o lokalitetu Crvene brane u mjestu Đulići, opština Zvornik proizilazi i iz navoda svjedoka "SB-6", koji je u iskazu naveo da se traktor sa izlaza odakle je dolazio put kretao lijevo, odnosno desno kad dolaze iz pravca škole, pri čemu mu tada nije bilo poznato gdje bi se traktor eventualno zaustavljao. Međutim, kad su izašli gore, ugledali su neko jezero, te je tada svjedok zaključio da se radilo o brani u jedinici Fabrike glinice u Zvorniku.

307. Svjedok „SB-5“ je u iskazu opisao da po svitanju nisu mogli vidjeti plato, jer je plato, gdje su bili leševi, bio viši od dijela kanala, gdje su oni bili. Potom je svjedok opisao kako ga je svjedok „SB-6“ podigao uz kanal, te je svjedok puzio. Nakon što su prošli kroz ogromnu travu, prešli su na drugu stranu, odnosno drugi brijeg, što je trajalo satima. U tom trenutku svjedok „SB-6“ je otišao da traži jabuke i gljive, te je svjedok

„SB-5“ ostao da leži pod drvetom, kad ga na jednom „SB-6“ zove da vidi nešto, te je u tom momentu svjedok čuo buku, rad mašina i tada vidi mjesto gdje se odvijalo strijeljanje.

308. Taj trenutak svjedok „SB-5“ opisuje na sljedeći način:

„Svjedok: Pa vidimo, ja sam vidio rovokopač koji pardno nije rovokopač, utovarivač sa koji je onaj veliki utovarivač žu...žute boje žuto crne više više žute na točkovima i tovari veliki broj tih...ogroman broj tih tijela koje je pokrivalo površinu znači kupi ta tijela. I utovara u nešto, ne sjećam se u što i odvozi negdje. Ja u tom momentu nisam vidio gdje ih odvozi, znači samo mašinu sam vidio koja tovari i i na to...na to vozilo, da li je kamion, da li (*nejasno*) ne znam ali u tom momentu sam bio u jako teškim uslovima i ovaj š...preživjeli on je on je puno više vidio, ja sam ja sam ležao i i u užasnim bolovima bio⁶⁹“.

309. Korištenje teške mehanizacije na lokalitetu Crvene brane, radi ukopavanje tijela u iskopanu grobnicu na platou, je u svom iskazu potvrdio i svjedok „SB-4⁷⁰“.

310. Svjedok „SB-4“ je na prvom mjestu opisao da je u julu 1995. godine, oko 12.7. bio na radnoj obavezi, koju je obavljao u Ulicama, a koja se obaveza sastojala u eksploataciji gline za Fabriku crijepa u Karakaju. Prilikom obavljanja navedene obaveze, svjedok je koristio žuti utovarivač OLT 220 DE, koji je bio u vlasništvu firme Kamenolom. Utovarivač je svjedok opisao kao mašinu sa utovarnom kašikom, radilo se o točkašu, kome se kašika nalazila naprijed, a najčešće je služila za utovar. Pritom je Vijeće cijenilo da je navedeni opis utovarivača saglasan sa izgledom utovarivača, koji svjedoci „SB-5“ i „SB-6“ vide na lokalitetu Crvene brane.

311. U daljem izlaganju svjedok je opisao da je peti dan kada je bio na eksploataciji gline, prvo dobio instrukciju da mašina treba da ide u inženjersku jedinicu u Karakaju, Omladinsko naselje, po čemu je i postupio, da bi mu po dolasku u Omladinsko naselje 2-3 vojnika rekli da mašina mora pod hitno za Petkovce, te da se javi u komandu, koja je udaljena oko 10-tak km. Postupajući po navedenoj instrukciji, svjedok je otišao do komande u Petkovcima, te je je tamo zatekao 2-3 uniformisana vojnika, za koje pretpostavlja da su oficiri. Svjedok im se predstavio, te su mu rekli mu da treba otići na raskršće gdje će mu vojnici pokazati šta da radi, što je i uradio, shvatajući to kao naredbu.

---

⁶⁹ Transkript od 17.04.2015. godine, str.20

Potom je svjedok došao na to mjesto, gdje je zatekao uniformisane i naoružane vojnike. Svjedok je potom po njihovoj instrukciji skrenuo makadamskim putem, te je došao na branu, odnosno na plato, ispod koga je zidani bedem, pa opet plato, pa opet zidani bedem, te je svjedok bio na tom srednjem dijelu.

312. Prilikom dolaska na branu te prilike, kako je to svjedok plastično opisao: „*zemlja je gojela od silne pucnjave*“, te su radili minobacači, tenkovi, puške, mitraljezi, pa je kao posljedicu svega toga svjedok osjećao strah. Pri određivanju vremenskog perioda kada je došao na branu sa mašinom, svjedok je pojasnio da je to moglo biti 15.-17.07.1995. godine.

313. Iz iskaza svjedoka „SB-4“ u izloženom dijelu, Vijeće nesumnjivo zaključuje da se plato Crvene brane u inkriminisanom periodu nalazio u zoni odgovornosti 6. bataljona Zvorničke brigade, s obzirom da je svjedok išao s utovarivačem u komandu u Petkovcima-komandu 6. bataljona Zvorničke brigade, gdje je dobio instrukcije za dalje postupanje-odlazak na branu.

314. Dalje je svjedok „SB-4“ u iskazu opisao kako je po dolasku na plato sa mašinom vidio desetak vojnika po obodima i okolo sa puškama, vidio je i jednu mašinu, koje se u prijašnjim izjavama nije mogao sjetiti, te otprilike tridesetak leševa, koji su bili okrenuti potrbuške prema grudobranu, prema kosini brane. Jedan od prisutnih vojnika, koga nije mogao opisati, jer su svi bili uniformisani, mu je naredio da iskopa rupu, nije mogao vidjeti ko je nadređeni, jer su svi nešto govorili. Svjedok je razumio da je ratno stanje, te da ako ne postupi po naredbi, kako je to objasnio: „*dobićeš pušku*“.

315. Opisujući kako su ti leševi izgledali, svjedok „SB-4“ je naveo da su bili prljavi, pocijepani, nije primijetio da je bilo leševa bez odjeće. Svjedok je na udaljenosti 1-1,5 m od tih leševa počeo kopati rupu, kasnije je saznao da su to bili leševi Bošnjaka koji su izginuli. Prema kazivanju svjedoka, osjetio se veliki smrad od leševa, letjele su muhe, kako je to svjedok objasnio „*nisi mog'o disati*“, te nije mogao ni „*zagledati*“, „*jer si od smrada morao zatvoriti usta*“, te nije ni mogao raditi kako treba.

---

⁷⁰ Svjedok „SB-4“ je saslušan na glavnom pretresu dana 27.02.2015. godine

316. Svjedok „SB-4“ je opisujući dimenzije rupe koju je iskopao, naveo da je bila dužine nekih 10-20 metara, a širine nekih 1-1,5m, pri čemu je tlo kamenito, pa je utrošio možda sat-dva vremena za kopanje rupe. Nakon što je iskopao rupu, sklonio se sa mašinom i poznato mu je da je onda došao traktor crvene boje sa kabinom, sa par ljudi na traktoru. Traktor je imao prikolicu, te je došao istim putem odakle je i svjedok došao, te je na traktoru svjedok isto vidio par leševa i neke ljude-civile na traktoru. Traktor je došao blizu te rupe koju je svjedok iskopao, te su ti civili istovarali leševe sa traktora. I leševe sa nasipa su civili ubacili prije toga. Prema kazivanju svjedoka, traktor se vraćao nekoliko puta, pri čemu nije primijetio da li su civili otišli sa traktorom ili ne, možda se to ponovilo dva-tri puta. Svaki put se traktor vraćao sa leševima, te su civili istovarali leševe, pri čemu svjedoku nije poznato gdje je traktor kupio leševe.

317. Dakle, iz iskaza svjedoka „SB-4“ proizilazi da su crvenim traktorom, što je saglasno iskazima svjedoka „SB-5“ i „SB-6“ u relevantnom dijelu, prevožena tijela ubijenih Bošnjaka sa mjesta ispod brane do iskopane grobnice na platou, a koja su tijela na traktor utovarali, a potom istovarali i ubacivali u iskopanu grobnicu civili.

318. Pored toga, svjedok „SB-4“ je u iskazu naveo kako je po dolasku na navedeni lokalitet vidio i drugu „mašinu“, koju je svjedok opisao na sljedeći način: „*skip žute bcje*“, „*Pa to ti je ono ima utovarnu kašiku naprjed a pozadi kao rovokopač*“, pri čemu je svjedok identifikovao vozača navedene „mašine“ kao svjedoka „SB-7“, koga je otprije poznavao. Prema kazivanju svjedoka, inkriminisane prilike je ta „mašina“ stajala, odnosno nije radila, s obzirom da je svjedok „SB-7“ rekao da je mašina u kvaru, odnosno da se u međuvremenu pokvarila i da on ne može raditi radove. Kazivanje svjedoka „SB-4“ u ovom dijelu je podudarno i kazivanju svjedoka „SB-6“, koji je, kako je naprijed navedeno, naveo da je inkriminisane prilike vidio i „mašinu“ koja može da rovi, da kopa, odnosno naprijed ima kašiku, a koja nije radila te prilike.

319. Upotreba mehanizacije na licu mjesta proizilazi i iz dnevne zapovijesti komandira čete Zorana Jevtića za dan 14.07.1995. godine⁷¹, iz koje je vidljivo da će straža u krugu čete I magacina u Glinici vršiti po rasporedu komandira straže, te da se

---

⁷¹ **T-23-** Dnevne zapovijesti Inženjeričke čete Zvorničke brigade u periodu od 06.07.1995. godine do 08.09.1995. godine

slobodni dani koriste po obavljenom rasporedu uz odobrenje komandira čete, pri čemu se svi vozači i rukovaoci obavezuju da omogućuje kontrolu i uvid u izvršeni pregled prije upotrebe i tehnički pregled. U dnevnoj zapovijesti za naredni dan je naznačeno da se slobodni dani koriste samo uz odobrenje komandira čete i načelnika inženjerije, pri čemu je kao jedan od zadataka naznačeno: pod rednim brojevima 6. i 7. rad ULT-a u Petkovicima, te rad rovokopača u Petkovicima.

320. Dakle, iz naprijed navedenih iskaza svjedoka, kao i materijalnog dokaza, njihovom ocjenom u međusobnoj povezanosti, evidentno je da su u danima koji su prethodili inkriminisanom događaju, kao i na sam dan inkriminisanog događaja, vršena masovna pogubljenja zatvorenih Bošnjaka iz Srebrenice, te da je prilikom ukopavanja tijela ubijenih Bošnjaka korišten rovokopač, kao i druga teška mehanizacija (utovarivač), te traktor, kojim su prevožena tijela ubijenih Bošnjaka.

(c) **Zaključak Vijeća o krivici optuženog**

321. Prije svega, Vijeće napominje da je slijedom provedenih dokaza utvrdilo da se inkriminisani događaj-ubistvo mladb.NN dječaka na platou Crvene brane desio dana 15.07.1995. godine.

322. Ovo utvrđenje proizilazi iz šihne liste Fabrike Glinice Birač za jul 1995. godine (u dijelu koji se odnosi na svjedoka Radovana Đokića⁷²), imajući u vidu da je utvrđeno da je Radovan Đokić, koji je prema iskazu svjedoka "SB-1" bio prisutan tom događaju, u to vrijeme obavljao dužnost radnika obezbjeđenja u stražarskoj kućici na brani, kao i iz iskaza svjedoka „SB-5“ i „SB-6“, koji su u svojim iskazima pružili precizne vremenske odrednice dešavanja nakon „pada“ Srebrenice. Ovi svjedoci su tako naveli da su u „novoj“ školi u Petkovicima bili zatočeni dana 14.07.1995. godine, nakon čega su ih doveli na lokalitet Crvene brane, gdje su se dešavala pogubljenja zatvorenih Bošnjaka, što su isti preživjeli, pa su dana 15.07.1995. godine pratili dalja dešavanja na brani, koja

---

⁷² Dio dokaza T-48

dešavanja se u odlučnom dijelu podudaraju sa opisom neposrednih očevidaca ubistva mladb. NN lica.

323. Uvjerenje Vijeća o krivici optuženog za ubistvo mladb. NN dječaka, na lokalitetu Crvene brane, na način kako je to činjenično opisano u izreci presude, utemeljeno je prvenstveno na iskazima očevidaca- svjedoka „SB-1“ i M.K.(pri čemu se misli na iskaz iz istrage, dat u Tužilaštvu BiH), a koje iskaze je Sud našao istinitim i uvjerljivim, s obzirom da isti, posmatrano u međusobnoj interakciji, objašnjavaju kako se inkriminirani događaj desio, te govore o učešću optuženog u predmetnom događaju, pri čemu drugi provedeni dokazi nisu doveli u pitanje ovakav zaključak Vijeća.

324. Iako je Vijeće imalo u vidu da je svjedok M.K.na glavnom pretresu u potpunosti izmijenio iskaz u pogledu odlučnih činjenica u odnosu na iskaz iz istrage u Tužilaštvu, Vijeće je istovremeno cijeno da ovaj svjedok za izmjenu iskaza nije dao logično i razumno obrazloženje, već je naprotiv obrazloženje svjedoka za izmjenu iskaza u tom dijelu bilo kontradiktorno, te je sadržalo logičke manjkavosti.

325. Tako je svjedok M.K.na nastavcima pretresa održanim na dane 23.01.2015. i 06.02.2015. godine prilikom saslušanja naveo da se ne sjeća sadržaja svoje izjave date u Tužilaštvu dana 18.09.2014. godine, što je prema ocjeni Vijeća praktički nemoguće, osim ako na strani svjedoka postoji potpuna amnezija (što isti nije dokazao), s obzirom da je na glavnom pretresu pred ovim Sudom saslušan samo 4 mjeseca nakon davanja izjave u Tužilaštvu.

326. Pritom je svjedok M.K.objasnio: *“ja se sjećam da sam da sam reko da nikad ne mogu biti svjedok, nit ću biti. Samo ako moram”*, odnosno *“ne mogu biti svjedok”*, što sasvim izvjesno govori o neprijateljskom stavu svjedoka prilikom iznošenja iskaza. Prema ocjeni Vijeća, za ovog svjedoka je itekako bila traumatična činjenica da se sasluša pred Sudom, odnosno da mora iznijeti svoja neposredna saznanja, koja prema njegovom uvjerenju, mogu ugroziti njegovu sigurnost i sigurnost vlastite porodice (što je svjedok i apostrofirao prilikom saslušanja u fazi istrage).

327. U iskazu na glavnom pretresu svjedok M.K.je, prema nalazu ovog Vijeća, bio kontradiktoran i neuvjerljiv. Tako je svjedok M.K.prvo naveo da se ne sjeća da li mu je u Tužilaštvu pročitana izjava, da bi potom potvrdio da mu je čitana izjava i da nije

imao primjedbi. Objašnjavajući razloge zbog čega je treći put dolazio do tužioca da "demantuje" raniju izjavu, svjedok M.K. je naznačio: *"Demantujem zato što nisam znao šta sam sve reko i šta me čeka"*, što govori o tome da je pomenuti svjedok odlučio "demantovati" navedeni iskaz svjestan izvjesnosti sudskog postupka, kao i obaveze svjedočenja na glavnom pretresu.

328. U daljem izlaganju, svjedok M.K. je naveo da je u julu 1995. godine bio na Nišićkoj visoravni 45 dana, budući da je pripadao Zvorničko-kladanjskoj četi, pri čemu se nije mogao izjasniti o datumu kada se vratio sa linije, s obzirom da je odmah otišao na Boškoviće. Odgovarajući na pitanje tužioca kada je Srebrenica "pala", svjedok je naveo da se ne sjeća niti datuma kada je pala, niti ga to zanima. Osim toga, na pitanje da li kada ide u Boškoviće prolazi blizu brane, svjedok M.K. je odgovorio da mu nije poznato da li je brana blizu, odnosno da je "gore u brdu", te je dodao *"ne zanima me uopšte brana"*. Potom je svjedok opisao branu, odnosno činjenicu da je ista bila od glinice, da bi potom ustvrdio da je bio na brani (što je tvrdio u fazi istrage).

329. Iako je svjedok M.K. prilikom neposrednog saslušanja ostavio mogućnost da je poslije Petrovdana posjećivao punca, dodao je da se *"to vrijeme ja se ne sjećam ničega"*, kao i da se ne sjeća da li je u tom periodu bio kod punca, pritom apostrofirajući protek vremena. Svjedok se nije mogao izjasniti ko je puncu donosio lijekove, navodeći da "nema pojma". Na pitanje tužioca da li je ikog zatekao kod punca, svjedok je odgovorio da nije, te je objasnio da je ranije govorio drugačije, jer nije *"bio pri sebi"*, *"ja sam bio tada izgubljen, ja ne znam ni šta sam radio"*. Svjedok se nije mogao prisjetiti da je kod punca zatekao jedno lice- medicinskog tehničara, što je tvrdio u istrazi, pri čemu nije se mogao prisjetiti da li je tada prolazio pored brane, odnosno da li je nešto vidio na platou brane, uključujući i ubistvo dječaka.

330. Na upit tužioca koliko je izjava svjedok davao, isti je odgovorio da je davao tri izjave, pri čemu je treći put dolazio da demantuje ranije izjave, što nije logično, kada se ima u vidu tvrdnja svjedoka da se ne sjeća ranijih iskaza. Naime, da se svjedok uistinu nije sjećao sadržaja navedenih iskaza, prema ocjeni ovog Vijeća, ne bi dolazio u Tužilaštvo neposredno poslije davanja iskaza s iznenadnom željom da iste iskaze opovrgne. Prilikom saslušanja, svjedok je samo potvrdio navode iz ranijih iskaza, koji se odnose na činjenicu da je sreo jednog čovjeka iz Živkovine, koji mu je rekao da

ubijaju Muslimane. Obrazlažući razlog svom kazivanju u Tužilaštvu, svjedok je naveo da je osjećao strah, ali da je mislio da mu je "...porodica zaštićena". Takođe, iako je svjedok M.K.u iskazu naveo da je prilikom saslušanja u istrazi bio "pod stresom", te je dodao da ima dokaz da je išao doktoru i da se liječi, Vijeće nalazi da su ove tvrdnje svjedoka ostale nepotkrijepljene bilo kakvim relevantnim nalazom medicinske ustanove, uključujući i tvrdnje svjedoka da je "zaglavio" u bolnici u Sokocu i da je dan-danas pod terapijom.

331. Na kraju saslušanja na pretresu dana 23.01.2015. godine svjedok je zaključio da "se ne sjećam ničega", te da "šta god rekli je potrebno ja sam potpisao", koje tvrdnje svjedoka je ovo Vijeće našlo paušalnim, imajući u vidu već obrazloženu dokumentaciju u dijelu presude koji se odnosi na procesne odluke, kada je u pitanju zakonitost pribavljanja zapisnika o saslušanju svjedoka M.K.u Tužilaštvu. Osim toga, prilikom preslušavanja audio zapisnika o saslušanju pomenutog svjedoka u Tužilaštvu na ročištu održanom 06.02.2015. godine, na upit tužioca svjedoku može li nakon preslušanog snimka sada reći šta je tačno, svjedok je odgovorio nezainteresirano riječima: "isto ko da nisam ni slušao. Nit me zanima".

332. Posebno indikativno za ocjenu iskaza svjedoka M.K. je da je isti na glavnom pretresu odustao od već ranije određenih mjera zaštite (koje su se sastojale o dodjeli pseudonima, odnosno zaštiti identiteta ovog svjedoka), te da je na pitanje tužioca na glavnom pretresu izbjegavao dati konkretne odgovore, navodeći pritom da se sjeća izjave koju je dao SIPA-i, ali ne i izjave u Tužilaštvu BiH (koju je dao 9 dana kasnije), a u kojoj je opisao sve njemu poznate detalje o inkriminisanom događaju, koji se u odlučnom dijelu podudaraju sa iskazom svjedoka "SB-1". Razlozi za ovakav odgovor, sjećanje iskaza iz SIPA-e, ali zaboravljanje iskaza iz Tužilaštva, prema ocjeni ovog Vijeća leže u činjenici što u SIPA-i svjedok zbog straha nije ispričao detalje inkriminisanog događaja na brani, dok je to učinio u Tužilaštvu.

333. Pritom, Vijeće je sa posebnom pažnjom cijenilo iskaz svjedoka M.K.dat u Tužilaštvu BiH (kako pismeni zapisnik o saslušanju svjedoka, tako i audio zapisnik), a kojom prilikom je svjedok objasnio da u SIPA-i nije ispričao detalje oko inkriminisanog događaja na brani (ubistvo mladb. NN dječaka), jer je htio izbjeci da dolazi na Sud radi svjedočenja, pri čemu je svjedok tokom saslušanja u Tužilaštvu izrazio strah

riječima: *“ubiće te ovo-ono, naći će te, ubiće te, ti kcji su pravili ubistva, ako odem na Sud naći će te posl,je”*, iz čega jasno slijede motivi zbog kojih svjedok M.K.u SIPA-i, prilikom prvog saslušanja, nije ispričao njemu poznate detalje oko inkriminisanog događaja.

334. Dodatno, ono što je ovo Vijeće opredijelilo da pokloni vjeru iskazu svjedoka M.K.datom u Tužilaštvu u pogledu odlučnih činjenica, a ne iskazu na pretresu je činjenica da je isti iskaz saglasan izjavi svjedoka “SB-1”, kojem je Vijeće poklonilo vjeru i koji je pred Sudom na odlučan, siguran i uvjerljiv način naveo sve što mu je o predmetu poznato, što će biti obrazloženo u daljem dijelu ove presude.

335. Pri navedenom stanju stvari, Vijeće je iskaz svjedoka M.K.dat na glavnom pretresu cijenilo nevjerodostojnim, imajući u vidu držanje svjedoka pred Sudom, njegove emocionalne reakcije tokom svjedočenja, uz naprijed navedeni izostanak razumnog i uvjerljivog obrazloženja o reteriranju u odnosu na iskaz u Tužilaštvu, te je stoga Vijeće kao vjerodostojno prihvatilo njegovo kazivanje u istrazi prilikom saslušanja u Tužilaštvu.

336. Stoga, Vijeće će u ovom kontekstu sadržajno izložiti iskaze svjedoka “SB-1” i M.K.(iz faze istrage u Tužilaštvu), koji su međusobno saglasni u odlučnim činjenicama, zbog čega im je Vijeće i poklonilo vjeru, pri čemu Vijeće primjećuje da su ovi iskaza puni detalja, koje svjedoci nikako nisu mogli „iskontruisati“, što ukazuje da isti govore istinu, te da ne terete neosnovano optuženog.

337. Naime, svjedoci „SB-1“ i M.K. (u iskazu iz Tužilaštva) su saglasno naveli da su se prije inkriminisanog događaja nalazili u kući punca svjedoka Kucalovića, te da su zajedno otišli na plato Crvene brane, jer ih je interesovalo šta se tamo dešava.

338. U tom smislu, iz iskaza svjedoka “SB-1” proizilazi da je dan poslije Petrovdana (12.07.1995. godine) oko 11-12h išao kod jednog čovjeka da mu izmjeri pritisak, jer je inače po struci bio medicinski tehničar. Kuća tog čovjeka je od svjedokove udaljena nekih 150m, a put pored kuće tog čovjeka vodi ka brani, koja je udaljena od te kuće nekih 500-600m. U toj kući, svjedok “SB-1” je zatekao čovjeka kome je došao i njegovog zeta, koga označava kao svjedokaM.K., pri čemu svjedok nije mogao potvrditi je li bilo još ljudi u toj kući te prilike.

339. Budući da ga je interesovalo šta se dešava na brani, jer se čula pucnjava, pitao je M.K. da odu gore (što je svjedok opisao riječima: *“samo sam mu rek'o bi li iš'o da vidimo gori šta je to bilo*), na šta je M.K. pristao, te su krenuli nenaoružani i u civilu. Pojašnjavajući zašto je M.K. krenuo s njim te prilike, svjedok je naveo da je to, prema njegovom mišljenju, iz razloga što je prijatelj sa njegovim puncem, te što je ranije svjedok išao njegovom puncu, mjerio mu pritisak i davao tablete za izmokravanje, a što prema ocjeni Vijeća govori da je svjedok M.K., uprkos tome što nije odranije poznavao svjedoka “SB-1”, imao u njega povjerenje, zbog činjenice da je pružao pomoć njegovom puncu.

340. Kazivanje svjedoka “SB-1” u ovom dijelu potvrđuje i svjedok M.K., koji je u iskazu u Tužilaštvu naveo da se nakon naprijed pomenutog razgovora sa starijim čovjekom, uputio prema punčevoj kući, koja je od mjesta gdje je sreo tog čovjeka udaljena oko 300-400 m, te koja se nalazi na desnoj strani kad se ide prema brani. Po dolasku u punčevu kuću, zatekao je punca i svoju suprugu, bilo je još nekih žena i svjedok “SB-1”, kojeg nije odranije poznavao. Koliko je svjedoku poznato, “SB-1” je bio rodom iz Brnjice, te je po zanimanju bio medicinski tehničar, a tada je bio crn, srednjeg rasta, te je poslije radio u bolnici u Zvorniku, pri čemu je moguće da je svjedok “SB-1” puncu nabavio lijekove.

341. Dok je svjedok M.K. bio u punčevoj kući, između prisutnih se pričalo da se Muslimani ubijaju i da se voze gore na branu na plato, te je svjedoka zanimalo šta se dešava (kako je to svjedok slikovito opisao na audio zapisniku- *“ne da mi đavo mira”*), zbog čega je uniformisan, ali bez oružja, otišao sa svjedokom “SB-1” na plato. Da je uistinu svjedok M.K. dolazio do punca te prilike potvrđuje i detalj koji je svjedok iznio prilikom saslušanja u Tužilaštvu, koji je zabilježen na audio snimku, a iz kojeg prozilazi da je na poseban upit tužitelja da li mu je punac bio bolestan tokom jula 1995. godine i da li ga je iko od komšija obilazio, svjedok izjavio da je tada bio najbolesniji, budući da je umro u oktobru, te da je sa svim komšijama punac bio “dobar”, odnosno da su ga svi voljeli.

342. Svjedok “SB-1” u iskazu na detaljan način potom i opisuje način na koji su došli na plato brane, što svjedok M.K. nije opisao u svom iskazu, nego je odmah “prešao” na dešavanja na brani, zbog čega se Vijeće u ovom dijelu oslonilo na iskaz svjedoka

“SB-1”, jer je nelogično da su odmah “stvorili” na licu mjesta, nego su na neki način morali doći do brane.

343. Tako je svjedok “SB-1” opisao da je na putu ka brani, kod kuće Tomislava Josipovića, nekih 50m od kuće od koje su krenuli stajao traktor. Traktor je, prema kazivanju svjedoka, vozio Duško Nikolić (radi se o Dušanu Nikoliću), koji je inače bio izbjeglica iz Brnjice, a radilo se o muslimanskom traktoru. Nakon što su pitali Duška gdje ide, Duško je odgovorio da kupi sijeno više brane, pa im je na njihovu molbu, odobrio da idu s njima. Iako se svjedok “SB-1” prvo prilikom saslušanja nije mogao prisjetiti da li je Jovo Lazić, koga je poznao i prije rata, bio na traktoru ili ga je zatekao na brani, na kraju je zaključio da je Jovo Lazić bio u prikolici traktora. Svjedok je pojasnio da se popeo kod Duška na traktor na mjesto suvozača, a da se M.K.popeo na prikolicu, gdje je sjedio i Jovo, te da nije bilo kabine u traktoru. Jovo je svjedoku rekao da uzme flašu rakije od njega, da se ne bi razbila, a rakiju su nosila licima koja su već bila na brani.

344. Iskazu svjedoka “SB-1” u ovom dijelu Vijeće je poklonilo vjeru, imajući u vidu da isti na uvjerljiv način iznosi niz detalja koji mu ne bi mogli biti poznati da je “iskontruisao” predmetni događaj (činjenicu da su išli traktorom do brane, poziciju svih lica na traktoru, činjenicu da je Jovo Lazić svjedoku dao rakiju da se ne bi razbila), pri čemu dokazi odbrane u ovom dijelu (iskaz svjedoka Dušana Nikolića) nije doveo u pitanje tako utvrđeno stanje stvari, što će biti obrazloženo u dijelu presude koji se tiče dokaza odbrane.

345. Dalji slijed dešavanja po dolasku na lokalitet Crvene brane su u svojim iskazima opisali i svjedok “SB-1” i M.K., a iz čijih iskaza saglasno proizilazi da su na lokalitetu Crvene brane prisustvovali korištenju teške mehanizacije prilikom ukopavanja tijela Bošnjaka do iskopane grobnice na platou, koja tijela su na traktor, koji je prevezio tijela do iskopane grobnice, utovarali 4-5 zatvorenih muškaraca Bošnjaka, a među kojima je bio i mlđb. NN dječak, starosti oko 15 godina.

346. Svjedok “SB-1” je u tom smislu naveo da je u trenutku kada dolaze traktorom do povelike jame na platou (koju je kako to ovo Vijeće nalazi iskopao svjedok “SB-4” sa rovokopačem), niže platoa vidio oko 50-70 pobijenih Muslimana. Traktor je došao do platoa, gdje su sišli sa traktora. Po dolasku na plato, svjedok je prvo rakiju

spustio na plato blizu jame, gdje je bila hrpa kamenja, te je onda vidio žuti bager, sa bageristom, koga nikad prije, ni poslije nije vidio. Bagerista je zgrtao tijela u blizini jame, te je u blizini jame vidio ukupno 300-350 leševa. Svjedok je tu vidio leševe muškaraca, a nije vidio leševa žena, iako je kasnije čuo da su ubili i jednu djevojku koja je rekla – “*ako ćete njega ubiti, ubijte i mene*”, što lično nije vidio. Duško Nikolić je te prilike dobio zadatak od bageriste da “dovlači” odozgo sve na donjem platou, što je morao poslušati, iako se protivio, pa je prevlačio leševe do jame. Svjedok je dalje pojasnio da je samo Dušan Nikolić te prilike dobio zadatak, odnosno da M.K. i on te prilike nisu dobili zadatke, te da je Dušan ostao, nakon što su svjedok M.K. i on otišli, da prevlači tijela ubijenih.

347. Prema kazivanju svjedoka “SB-1”, tu su bila prisutna i četiri Muslimana, koji su dole tovarili, istovarali tijela i bacali u jamu, što im je naredio bagerista. Prema mišljenju svjedoka, to su bili zarobljenici dovedeni iz Srebrenice, u gornjem dijelu dijela nisu imali odjeće, pri čemu se svjedok nije mogao sjetiti odjeće koje su nosili u donjem dijelu tijela. Ta četiri Muslimana su u to vrijeme, po procjeni svjedoka “SB-1” imali od 25 -35 godina života. Pored ove četvorice, svjedok je vidio i dječaka, koji je sjedio blizu platoa, a koga je opisao kao “pomršavog i visokog”. Dječak je, prema kazivanju svjedoka “SB-1” na nogama imao adidas patike, a gore je imao neku majicu

348. Odlučne navode iz iskaza svjedoka “SB-1” je potvrdio svjedok M.K., koji je u iskazu naveo da je po dolasko na plato brane, vidio “gomilu” tijela, koja su bila poredana jedna pored drugog i iskopanu jamu, kao i bagere. Prema kazivanju svjedoka, plato je bio dužine oko 6-7 m, pri čemu je svjedok iznio da je bilo par tijela jedno na drugom čitavom dužinom. Bager koji je bio tu te prilike je, prema iskazu ovog svjedoka, bio narandžaste boje i imao je naprijed kašiku, stajao je i nije bio upaljen. Svjedok M.K. je dalje opisao da su “SB-1” i on prišli iskopanoj jami, u kojoj je vidio tijela, pri čemu se nije mogao izjasniti koliko je tijela bilo, jer je to za njega bio šok, od kojeg je bio izgubljen, te se prepao.

349. Na platou su, prema kazivanju svjedoka M.K., bila još 4 Muslimana, koji su na sebi imali SNB hlače i koliko se svjedok mogao sjetiti bili su bos, te nisu imali gornjeg dijela odjeće. Među njima je svjedok M.K., prema vlastitom iskazu, primijetio još jednog mladog dječaka, koji je mogao imati oko 16 do 17 godina. Iako svjedok nije mogao

precizirati kako je dječak bio obučen, potvrdio je da je dječak bio u civilnoj odjeći.

350. Svjedok M.K. je potom opisao kako su Muslimani po naređenju uniformisanih lica iz odjeće ubijenih vadili razne stvari iz džepova, pri čemu se svjedok prilikom saslušanja prisjetio da je jedan od Muslimana prilikom pretresanja leševa rekao vojniku da je na lešu stari sat, pa je jedan od vojnika rekao: " *skidaj sve stvari, vadi iz džepova*". Pritom je svjedok dodao da su stvari odlagali pored jame. Ovaj detalj u odlučnom dijelu korespondira iskazu svjedoka "SB-6" koji je naveo da je s pozicije u kojoj je u inkriminisano vrijeme bio vidio da su pretresana tijela, što je dodatno opredijelilo Vijeće da iskazu svjedoka M.K., sačinjenom u Tužilaštvu pokloni vjeru, s obzirom da takvi detalji nisu mogli biti poznati licu koje nije prisustvovalo navedenom događaju.

351. Iskazi svjedoka "SB-1" i M.K. su međusobno podudarni i u pogledu činjenice da je dječaku bila ponuđena cigara, koju je dječak uzeo i pripalio.

352. Prilikom saslušanja na ovu okolnost, svjedok "SB-1" je naveo da je pitao dječaka da li puši, te da je dječak rekao da puši "kad ima". Potom je svjedok, kako je to opisao u iskazu, dječaku dao cigaru, koju je ovaj pripalio. Dječak mu je rekao da je iz Srebrenice, pri čemu svjedok nije pitao dječaka za ime, ali mu je dječak na upit rekao da je rođen 1980. godine. Prema kazivanju svjedoka "SB-1", M.K. je tada stajao blizu svjedoka, te je vjerovatno vidio da je svjedok dao dječaku cigaru, što je svjedok M.K. i potvrdio, navodeći da je neko od njih dvojice dječaku dao cigaretu, koju je dječak uzeo i ispušio

353. Osim toga, prilikom saslušanja u Tužilaštvu svjedok M.K. je iznio i detalj da, iako je uniformisanim licima rekao da puste dječaka, neko od tih uniformisanih lica, koje ne poznaje, su mu odgovorili pitanjem: " *što će sa vjaskom, što nije išao sa ženama i djecom*", te da ga ne može pustiti, jer će sve odati.

354. Pritom, Vijeće konstatuje da je branilac u završnoj riječi naglašavao činjenicu da svjedok "SB-4", suprotno iskazima svjedoka "SB-1" i M.K., nije mogao precizirati starost civila koji su bili prisutni na brani te prilike. Iako je tačno da svjedok "SB-4" nije mogao precizirati koliko su godina imali civili, te nikoga nije posebno zapazio po mladosti, starosti, što je opisao riječima : „ *Pa ne znam, eto oko možda 25...tri'es godina...ako će 35...otkud znam*", Vijeće ne nalazi da ta činjenica dovodi u pitanje

činjenično utvrđenje da je te prilike bio prisutan mladb. NN dječak starosti od oko 15 godina.

355. U tom smislu, Vijeće primjećuje da je i sam svjedok "SB-4" u iskazu naveo: : „Pa 'nako mlađi su oni bili ali ne mogu ja sad reći 15 mu godina, 20 mu godina...nisam mu bio na babinama “, što znači da se isti svjedok nije decidno odredio u pogledu starosti civila, pri čemu je potvrdio da se radilo o mlađim licima. Pritom, pri ocjeni iskaza ovog svjedoka u tom kontekstu neophodno je imati u vidu da je isti upravljao utovarivačem, što mu je objektivno onemogućivalo da zapaža sve detalje, što je i sam svjedok u iskazu objasnio riječima: „al' Vam još jednom kažem, nezgodno je to bilo i vratiti smrad...muva u oko u nos...(nejasno) nisi mog'o mnogo ni gledati “. Iz naprijed navedenog jasno proizilazi da su svjedoci "SB-1" i M.K.po prirodi stvari inkriminisane prilike bili u boljoj mogućnosti da zapažaju detalje, kao što je starost civila, zbog čega je iskazima ovih svjedoka Vijeće i poklonilo vjeru.

356. Osim toga, Vijeće zapaža da je i sam svjedok „SB-4“ u iskazu opisao situaciju, koja mu se desila inkriminisane prilike, a koja je ga po ocjeni ovog Vijeća i zbog doživljenog straha onemogućavala da tačno zapaža sve detalje. Tako je u iskazu svjedok opisao da se u jednom momentu pojavilo vozilo tam na livadi niže, te je svjedok izašao iz utovarivača. Budući da je tu bila litica od zidanog kamena, svjedok se stmoglavio. Dok je sletio odozgo, počeli su mu "psovati majku" i govoriti da su ga mogli ubiti. Budući da je svjedok bio u civilu, rekli su mu da se vrati nazad, da ulazi u „mašinu“, nakon čega su mu opet „psovali majku“. Svjedok se uplašio, te više nije izlazio iz mašine, nije imao od koga da traži gorivo. U daljem izlaganju, svjedok je pojasnio da više nije ni izlazio iz utovarivača, odnosno da nije smio izlaziti, jer je bila potegnuta puška na njega, umalo nije bio ubijen, te se nelagodno osjećao. Imajući u vidu navedeno, Vijeće se pri utvrđivanju detalja, kao što su broj drugih lica koja su prisustvovala inkriminisanom događaju, njihove starosti i dobi, kako je naprijed navedeno, oslonilo na iskaze svjedoka "SB-1" i M.K., posmatrano u međusobnoj povezanosti.

357. Prilikom opisivanja lica koja su te prilike bila prisutna na brani (osim zatvorenih muškaraca Bošnjaka i lica koja su upravljala mehanizacijom), iskazi svjedoka „SB-1“ i M.K.se razlikuju, ali ta činjenica ne dovodi u pitanje istinitost njihovih iskaza, iz

razloga koji će biti dalje navedeni .

358. Naime, svjedok „SB-1“ je naveo da je te prilike osim bageriste, te zatvorenih Bošnjaka, vidio Jovu Lazića (koji je bio u SNB pantalonama, te je gore imao civilnu odjeću), koji je u inkrimisano vrijeme, kako to ovo Vijeće nalazi, bio komandir 1. pješadijske čete 6. pješadijskog bataljona Vojske Srpske Republike⁷³, još dvojicu ljudi iz Tršića i Radovana Đokića, kao i optuženog.

359. Prema iskazu svjedoka „SB-1“, optuženi je te prilike nosio zelenu majicu dugih rukava, čini mu se da je u pitanju pulover ili nešto slično, te je imao plave farmerke. Nakon toga, svjedok je precizirao da je optuženi nosio sivo-maslinastu majicu. Iako svjedok „SB-1“ nije sa apsolutnom sigurnošću mogao tvrditi kako je optuženi bio obučen, dodao je da nije ni zapažao toliko kako je ko obučen, odnosno da nije mislio da će mu to trebati da to detaljno zabilježi ili zapamti, koje obrazloženje Vijeće nalazi sasvim logičnim i razumljivim, imajući u vidu vrlo traumatični i potresni događaj kome je svjedok prisustvovao (zakopavanje leševa civila, ubistvo mladb. NN dječaka).

360. Na istinitost kazivanja svjedoka „SB-1“, odnosno činjenicu da isti ne tereti neosnovano optuženog, ukazuje i to da je isti u iskazu opisao da ranije nije viđao optuženog da nosi oružje, odnosno da ga je samo te prilike vidio sa puškom. Kada je u pitanju naoružanje koje je optuženi te prilike nosio, svjedok „SB-1“ je precizirao da se radilo o papovki (poluautomatskoj puški) ili M48, pri čemu su obje duge cijevi, pa stoga međusobno liče.

361. Prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoku „SB-1“ je predložen i iskaz koji je davao u SIPA-i 12.03.2009. godine, u kojoj je, kako je to branilac naveo, svjedok rekao da je optuženi nosio automatsku pušku, na što je svjedok potom na pretresu naveo da je, prema njegovom mišljenju, u pitanju bila papovka. Nadalje, nakon što je svjedoku „SB-1“ prezentovana izjava koju je davao u SIPA-i 02.07.2014. godine, u kojoj je, kako je to branilac naveo, svjedok rekao da se ne sjeća kako je optuženi bio obučen te prilike, svjedok se izjasnio da nije siguran kako je optuženi bio obučen, što je i tada rekao.

---

⁷³ Što prije svega proizilazi iz sadržaja materijalnih dokaza optužbe T-19 (Naredba Komadanta I Zvorničke brigade, pov.br. 06/68 od 08.07.1995. godine) i T-21 (Spisak Komande VI pješadijskog bataljona I Zvorničke brigade)

Vijeće primjećuje da navedene izjave iz faze istrage nisu ni uložene u dokazni materijal odbrane u skladu sa odredbom člana 273. stav 1. ZKP BiH, zbog čega Vijeće nije ni razmotrilo navode iz tih iskaza, prezentovane na pretresu, pri čemu je Vijeće u izreci presude preciziralo da se radi o vojničkoj puški, iz razloga koji će biti dalje obrazloženi.

362. Pojašnjavajući ulogu Jove Lazića u ovom događaju, svjedok „SB-1“ je naveo da je Jovo te prilike razgovarao sa bageristom, govoreći *“šta radite”*, pa mu je bagerista rekao da *“mora prevući i ubaciti dole”*. Jovo se tu, kako je svjedok pojasnio, “ništa nije pitao”, što govori o tome da svjedok „SB-1“ na potpuno iskren i uvjerljiv način objašnjava predmetni događaj. Ovo kazivanje svjedoka “SB-1” o prisustvu Jove Lazića inkriminisanom događaju, Vijeće je dovelo u vezu i sa sadržajem materijalnog dokaza T-22⁷⁴, u kome je naznačeno da je na dane 14. i 15.07.1995. godine Jovo Lazić evidentiran na izvršavanju borbenih zadataka I čete, pri čemu u samoj evidenciji nije naznačeno u čemu su se ti zadaci sastojali. Pritom, Vijeće je cijenilo da je u inkriminisanom vrijeme bilo povećano stanje borbene gotovosti, kao i da je brana bila blizu komande u „staroj“ školi u Petkovicima, koje sve činjenice govore u prilog teze da je Jovo Lazić bio prisutan te prilike.

363. Nasuprot tome, prema kazivanju svjedoka M.K., isti je te prilike vidio 3-4 maskirna vojnika, od kojih nijednog nije poznavao. Iako je svjedok M.K. naveo da Jovu Lazića, koga je odranije poznavao, nije vidio na platou te prilike, Vijeće je našlo, slijedom iskaza svjedoka „SB-1“ da je Jovo Lazić bio prisutan. Motiv da svjedok M.K. ne „smješta“ Jovu Lazića na mjesto inkriminisanog događaja je, prema ocjeni ovog Vijeća, vjerovatno iz razloga da čuva njegov ugled, odnosno iz poštovanja prema umrlom, s obzirom da je Jovo Lazić (koji je preminuo⁷⁵), kako je to svjedok M.K. naveo, ženin tetak.

364. Dakle, iako je evidentno da svjedoci „SB-1“ i M.K. različito opisuju koliko je lica bilo prisutno tom događaju, Vijeće ne nalazi da se radi o razlici koja dovodi u pitanje ispunjenost odlučnih činjenica u konkretnom predmetu. Osim toga, Vijeće nalazi da je potrebno imati u vidu i protek vremena od kada se kritični događaj desio, te da je u

---

⁷⁴ T-22- Pregled angažovanja ljudstva I čete za mjesec juli 1995. godine

⁷⁵ Što proizilazi iz dokaza T-32- Podnesak Opštine Zvornik, Administrativne službe, Matične službe Zvornik, broj: 07-20-2-2545/14 od 16.10.2014. godine sa prilogom Izvoda iz matične knjige umrlih opštine Zvornik na ime Jovo Lazić, broj: 07/1-202.1-1796/14 od 16.10.2014. godine I Kartonom lične karte na ime Jovo Lazić, u kome stoji da je Jovo Lazić preminuo dana 14.10.2008. godine

skladu sa tim i sjećanje svjedoka zasigurno pretrpjelo određene promjene, odnosno da postoji nemogućnost pamćenja svih detalja i okolnosti koje su postojale u vrijeme kada su krivičnopravne radnje izvršene, pogotovo onih koje su manje bitne poput ove.

365. Slijedom iskaza svjedoka "SB-1" M.K., Vijeće je utvrdilo i način na koji se dogodio objektivni učin predmetnog djela, odnosno da je u jednom trenutku optuženi prišao NN dječaku, koji se nalazio pored iskopane grobnice i istom se obratio s riječima govoreći mu „*slobodan si, možeš ići*“, nakon čega je dječak krenuo u pravcu obližnje šume, da bi potom optuženi u namjeri da ga liši života, odmah krenuo za njim, te kada su se udaljili na oko 20 metara od iskopane grobnice, idući iza NN dječaka pucanjem iz vojničke puške u pravcu dječakove glave istog liši života, a potom se vratio do iskopane grobnice, kom prilikom, kada ga je Jovo Lazić pitao „*što ga ubi*“, rekao da je dječak htio da bježi, pa da je pucao.

366. Potom je, kako Vijeće nalazi, a što proizilazi iz iskaza svjedoka „SB-1“, jedan od NN pripadnika VRS-a odmah naredio dvojici zatvorenih Bošnjaka da tijelo dječaka koje je ležalo na zemlji donesu i ubace u iskopanu grobnicu, a što su oni i učinili, donijeli tijelo dječaka i ubacili ga u iskopanu grobnicu, zajedno sa tijelima strijeljanih Bošnjaka.

367. Prema kazivanju svjedoka "SB-1" te prilike nije konzumirao rakiju, niti je to učinio optuženi, pri čemu je moguće da je Jovo Lazić konzumirao rakiju, ali prvo je data bageristi, te je uzimao i Jovo. Radovan Đokić, koji je malo stariji od svjedoka, te je u inkriminisano vrijeme pripadao petkovačkoj jedinici, je konzumirao rakiju, te je, kako je to svjedok "SB-1" zaključio u iskazu, vjerovatno vidio cijeli događaj. U jednom trenutku, kako je to svjedok "SB-1" opisao u iskazu, neko je pitao za rakiju i svjedok je otišao da je donese, te je dodao nekom rakiju, pri čemu se ne sjeća kome, ali uglavnom su je oni dodali bageristi.

368. Iako je branilac u završnoj riječi apostrofirao navode iz iskaza svjedoka „SB-4“, iz čijeg iskaza, prema stavu branioca, proizilazi da je jedino on imao rakiju te prilike, Vijeće ne nalazi da takva tvrdnja nema uporište u iskaz svjedoka „SB-4“, kada se on posmatra integralno, kao cjelina.

369. Naime, iz iskaza svjedoka „SB-4“ na ovu okolnost proizilazi da mu je prethodno Cvijan Jović, nakon doručka ubacio flašu rakije „da mu se nađe“, te je

ta flaša bila u mašini. Nakon što je svjedok parkirao mašinu da vidi hoće li doći gorivo koje je tražio, potegnuo je jedanput-dvaput iz boce rakije i jedan od tih vojnika je prišao i odnio tu flašu. Na pitanje branioca optuženog, svjedok je naveo da niko drugi nije donio rakiju, te da je kod njega u mašini bila rakija, pa je svjedok potegnuo jedanput-dvaput iz boce rakije. Svjedok nije vidio da je neko drugi donio rakiju i da se druga rakija nosila osim te, pri čemu je na pitanje branioca da li je siguran u to, svjedok odgovorio : „*što su mcje oči 'vidile...'*“, „*u tome prvome krugu da je ne znam*“.

370. Dalje, na pitanje tužioca da li je neko mogao donijeti rakiju, a da to svjedok nije vidio, svjedok je naveo: „*Pa...otkud ja znam, možda mog'o je i...i...svugdje donesu...svugdje rakiju da se ne vidi...ali ja nisam vidio jedino ta mcja flaša...*“. Svjedok poslije toga nije vidio flašu, pri čemu je na pitanje ko je čuvao flašu, svjedok naveo da je ista „*pukla*“, što znači da je brzo popijena. Pritom je svjedok pojasnio da „*nije zagledao*“, možda su i pili vodu, što on ne zna, jer nije došao tu da „*snima*“. Takođe, na pitanje da li je imao dobar pregled iz kabine, svjedok je odgovorio da „*ima poprilično pregleda ali može da se desi da je mrtvi ugao*“.

371. Iz naprijed navedenog jasno proizilazi da ni svjedok „SB-4“, suprotno stavu branioca, nije isključio mogućnost da je u upotrebi te prilike bila i druga flaša rakije, osim njegove, pri čemu prema prirodi stvari, u trenutku kada svjedok „SB-4“ upravlja utovarivačem ne može primijetiti koja lica konzumiraju rakiju, odnosno radi li se o drugoj rakiji, a što svjedok, u konačnici, prema vlastitom kazivanju, „*nije zagledao*“.

372. Nadalje, iz iskaza svjedoka „SB-1“ dalje proizilazi da je u trenutku kada je otišao po rakiju bio okrenut leđima. Nakon 3-4 minute od trenutka kad je otišao po rakiju čuo je 1-2 pucnja, što nije vidio i kad je prišao vidio je kako iz pravda odakle je čuo pucanj ide optuženi i nosi pušku Papovku ili M48, pri čemu je svjedok precizirao da je prije u pitanju bila papovka.

373. Od mjesta gdje je svjedok „SB-1“ stajao u tom trenutku optuženi je, prema kazivanju svjedoka, bio udaljen 20m. Svjedok je vrlo decidno naveo da u trenutku kad odlazi po rakiju, ostaju Jovo Lazić, Radovan Đokić, dječak i optuženi. Dječak je tada sjedio, a optuženi je stajao na udaljenosti od dječaka 3-5m, pri čemu je svjedok dao dječaku cigaru, prije nego što je otišao po rakiju. Jovo Lazić je bio udaljen i malo više od

dječaka, a Radovan Đokić je bio tu iza optuženog.

374. Kada je svjedok čuo pucanj, te se okrenuo, Jovo Lazić i Radovan Đokić su bili na istom mjestu kao u momentu kada je svjedok krenuo po rakiju, dječaka nije bilo, a optuženi je išao iz pravca odakle se čuo pucanj, sa puškom koju je nosio uspravno u ruci, pri čemu je cijev bila okrenuta u zrak. Opisujući mjesto odakle se optuženi vraća nakon što je svjedok čuo pucnjeve, svjedok je naveo da je optuženi bio „*na platou samo tamo da je oko 25 metara od ove jame. Tamo je još ležalo ljudi Muslimana kcji su pobijeni*“.

375. Svjedok je potom vrlo ilustrativno opisao kako je nakon toga Jovo Lazić pitao optuženog „*što ga ubi, znaš da je on treb'o za mene da radi*“, psovao mu mater, pa je ošamario optuženog i rekao mu da će dobiti još večeras. Optuženi je na to odgovorio Jovi da je dječak počeo da bježi.

376. Sa mjesta odakle je svjedok dolazio, dok razgovaraju optuženi i Jovo Lazić, svjedok nije vidio tijelo dječaka, jer je bilo podaleko, odnosno bilo je pored tijela pobijenih lica. Svjedok „SB-1“ je u daljem izlaganju opisao da je dječak ubijen 20 m od mjesta gdje je jama, pri čemu je svjedok bio udaljen 10m od jame. Prema zaključku svjedoka „SB-1“, M.K. je mogao vidjeti ubistvo dječaka, jer je ostao tamo gdje je stajao (udaljen od dječaka nekih 5-6m), za vrijeme dok je svjedok otišao po flašu rakije.

377. Iako je svjedok „SB-1“ opisao da u trenutku kad je čuo pucnjeve nije vidio tijelo dječaka, vrlo je jasno opisao okolnosti, na osnovu kojih je zaključio da je dječak ubijen. Svjedočeći na ovu okolnost, svjedok je naveo da je kasnije rečeno onima što su utovarali tijela da idu donijeti dječaka, pa je u tom trenutku vidio na lešu ranu u predjelu sljepoočnice. Potom su tijelo dječaka dva Muslimana bacila u jamu, što je svjedoku bilo grozno, te ga je uhvatila mučnica, zbog čega se tu nije zadržao ni još 5 minuta, pa je sa M.K. otišao kući.

378. Način na koji se desilo ubistvo mladb. NN lica je u svom iskazu vrlo jasno opisao svjedok M.K., navodeći da se jedan od vojnika te prilike obratio dječaku i rekao da je slobodan i da može da ide. Prema kazivanju svjedoka M.K., taj vojnik je bio u maskirnoj uniformi i držao je automatsku pušku, bio je mlad, odnosno imao je oko 20-tak

godina, te je bio crnog tena i tamnije kose.

379. Nakon toga dječak je krenuo prema šumici, te je zatim vojnik, kako je svjedok naveo, odmah krenuo za dječakom. Potom je svjedok vidio kako vojnik podiže pušku i puca u dječaka, te je dječak odmah pao. Svjedok se u iskazu nije mogao odrediti oko činjenice da li je bilo jedan ili više pucnjeva, niti da li je svjedok „SB-1“ krenuo s njim, jer mu je bila muka od tih događanja, zbog čega je odmah otišao sa platoa do punčeve kuće. Kada je napustio plato brane, odnosno kada je gotovo stigao do ceste prije punčeve kuće, svjedok je čuo jedan rafal iz pravca brane, te je stoga zaključio da je moguće da su ubili još onu četvoricu Muslimana koji su ostali tu.

380. Ovakvo kazivanje svjedoka M.K., činjenicu da je ubijen dječak, odnosno da je moguće da su potom ubili i 4 Bošnjaka koji su utovarali i istovarali leševe, u svom iskazu na posredan način potvrđuje i svjedok „SB-4“, koji je na pitanje tužioca šta se desilo sa civilima odgovorio:

„Svjedok: Oni su jedno dva do tri dolaska toga traktora ovaj ja sam 'nako u mašini, 'skuhinjio se i ovi su ljudi tamo slagali šta ja znam i čuo sam da se pucalo tap tap tap više nisam vidio tih ni ljudi...e sad šta je bilo s njima... Tužilac: Dobro, polako, kad kažete tap tap tap...na što mislite? Svjedok: Pa pucnjava valjda, zna se šta je tap tap tap .“

381. Iako svjedok „SB-4“ nije vidio ubistvo za vrijeme boravka na brani, osim što je čuo „tap-tap“, posredno je zaključio da je neko od prisutnih civila lišen života, što je pojasnio na sljedeći način: „*al' oni su stajali tu u tom jednome tap tap je...*“, „*ali...međutim šta je bilo...s njih kasnije ne znam*“.

382. Kada se iskazi svjedoka „SB-1“ i M.K.dovedu u međusobnu vezu iz istih nesumnjivo prozilazi da je optuženi lišio života mlđb. NN lice te prilike na naprijed navedeni način. Naime, iskazi navedenih svjedoka tvore svojevrsni mozaik, pri čemu je svjedoku M.K.na ovu okolnost poznato više detalja od svjedoka „SB-1“, koji je prema vlastitom kazivanju u trenutku kada je ispaljen pucanj prema mlđb. dječaku bio okrenut, zbog čega nije mogao vidjeti neposredno ubistvo, nego to posredno zaključiti na osnovu činjenice da vidi optuženog kako se vraća iz pravca odakle je čuo pucanj, zbog čega je prirodno i razumljivo da je svjedoku M.K. poznato više detalja od svjedoka „SB-1“.

383. Iskazi ovih svjedoka ne ostavljaju mjesta drugoj mogućnosti od one da je optuženi izvršilac predmetnog krivičnog djela. Naime, svjedok M.K., kako je naprijed navedeno, vidi da mladi vojnik (koga ne poznaje) ide u pravcu dječaka sa puškom i puca prema njemu, a onda se svjedok "SB-1" okreće nakon pucnjeva i vidi da su Jovo Lazić i Radovan Đokić na istom mjestu kao u momentu kada je svjedok krenuo po rakiju, da dječaka nema, a da optuženi ide iz pravca odakle je čuo pucanj, sa puškom koju je nosio uspravno u ruci, pri čemu je cijev bila okrenuta u zrak. Osim toga, rečenica koju je Jovo Lazić, prema kazivanju svjedoka „SB-1“ uputio optuženom nakon izvršenja djela: „što ga ubi“, govori o tome da i Jovo Lazić vidi da je optuženi ubio dječaka.

384. Dakle, naprijed navedene činjenice posmatrane u međusobnoj vezi tvore tako čvrst i zatvoren krug utvrđenih činjenica koje u svojoj ukupnosti ne mogu dovesti do drugog zaključka od onog da je optuženi izvršilac predmetnog krivičnog djela.

385. Iako je na glavnom pretresu svjedok "SB-1" naveo da je bilo još nekih osoba ka šumi, što prema vlastitom kazivanju, nije spominjao u istrazi, Vijeće nije smatralo ovu činjenicu relevantnom za donošenje drugačije odluke.

386. Naime, sam svjedok je objasnio da se te činjenice sjetio prije mjesec dana, odnosno da je nekako "kroz maglu" vidio neke osobe, te da je zaključio da je u širem obezbjeđenju prostora bilo lica koja nije poznavao, ali na te okolnosti nije ni pitan. Ta lica, za koja mu nije poznato da li su bila naoružana su od dječaka bili na udaljenosti od otprilike 20m, a od svjedoka 45m. Mjesto gdje su te osobe bile svjedok je opisao na sljedeći način: "*malo je kao podignuto đe je ta šuma i đe su oni bili iza šume*⁷⁶", pri čemu je dodao da ne zna šta su ti ljudi radili, odnosno da li su se krili ili su čuvali, jer su bili dosta daleko od njega. Takođe, svjedok je objasnio da je vidio na brijegu iznad brane jednu stražarsku kućicu, odnosno čuvara, koga nije mogao opisati, zbog toga što je čuvar bio gore, a što je saglasno sa kazivanjem svjedoka "SB-5" i "SB-6".

387. Razmatrajući ove navode iz iskaza svjedoka „SB-1“, Vijeće ne nalazi da isti, suprotno tvrdnjama odbrane, ne govore o tome da je neko od lica iz šireg obezbjeđanja prostora lišilo života mladb. NN lice, imajući u vidu naprijed navedeni zaključak Vijeća o

---

⁷⁶ Transkript sa nastavka pretresa od 09.01.2015. godine, str.79

tome da je optuženi izvršilac djela, a posebno cijeneći da je svjedok M.K.u iskazu decidno naveo da je mladi vojnik, koji je bio prisutan te prilike, pošao za dječakom, te je pucao u njega.

388. Međutim, ovi navodi iz iskaza svjedoka „SB-1“, prema ocjeni ovog Vijeća nesumnjivo govore o volji svjedoka za istinom, pri čemu je za ocjenu dispozicije svjedoka da da istinit iskaz odlučujuća, prema nalazu ovog Vijeća, njegova sposobnost za tačno opažanje, te volja svjedoka za istinom. Dakle, vidljivo je da svjedok „SB-1“ ne želi neosnovano teretiti optuženog, jer je opisao da je posredno zaključio da je optuženi ubio dječaka, dok bi nasuprot tome da je lagao mogao samo reći da je neposredno vidio ubistvo dječaka, te ne bi onda iznosio detalje o tome da je vidio neka lica na širem obezbjeđenju prostora. Stoga, upravo naprijed navedene okolnosti su dodatno opredijelile Vijeće da iskazu svjedoka „SB-1“ pokloni vjeru.

389. U ovom kontekstu, neosnovanim se ukazuju prigovori odbrane kojima se tvrdi da se presuda ne može zasnivati na iskazu svjedoka „SB-1“, s obzirom da je isti, prema tvrdnji odbrane, zaštićeni svjedok. U tom smislu, Vijeće primjećuje da u skladu sa odredbom 23. Zakona o zaštiti svjedoka, Sud ne može zasnivati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na dokazima pribavljenim u skladu sa članom 11. ili čl. 14. do 22. ovog zakona. Međutim, u konkretnom slučaju radi se o svjedoku pod mjerama zaštite, a ne zaštićenom svjedoku, što bi, slijedom odredbe iz člana 23. Zakona o zaštiti svjedoka, onemogućilo da se na takvom iskazu presuda u odlučujućem dijelu zasniva presuda, što, međutim, ovdje nije slučaj. Pritom Vijeće cijeni da je svjedok „SB-1“ uvjerljivo, objektivno i nepristrasno opisao predmetni događaj, pri čemu je njegov iskaz doveden u vezu sa drugim dokazima provedenim u toku postupka, pa je tek nakon toga izveden zaključak da li je neka činjenica dokazana.

390. Pri ocjeni iskaza svjedoka „SB-1“ i M.K., prema ocjeni ovog Vijeća, nužno je imati u vidu da su se našli u situaciji koja nije svakodnevna, te su nesumnjivo bili pod uticajem stresa, straha, zbunjenosti, zbog čega su i opažali određene činjenice na drugačije način, pri čemu su njihovi iskazi saglasni u pogledu odlučnih činjenica.

391. Pri tome, potpuno je razumljivo, u izvjesnoj mjeri, očekivati protivrječnosti i nedosljednosti od svjedoka koji su i sami preživjeli traumu, kao posljedicu događaja o

kojima je traženo da svjedoče, posebno kada su se ti događaji odigrali mnogo godina prije nego što se oni zapravo pojavljuju na Sudu. Realno je i izvjesno da svjedoci nekog događaja primijete drugačije detalje, pa da se i tako njihovi iskazi u određenim detaljima razlikuju, odnosno da neko ponudi više ili manje informacija.

392. Dakle, što se tiče manjih nedosljednosti u iskazima svjedoka „SB-1“ i M.K. (u smislu koje je naoružanje imalo to lice koje je ubilo dječaka, koju odjeću je to lice nosilo, te koliko je lica bilo tada prisutno na brani), ovo Vijeće saglasno stavu MKSJ u predmetu *Furundžija*, nalazi da od lica koja su preživjela takva traumatična iskustva *“nije razumno očekivati da se sjećaju sitnih detalja događaja kao što su datum ili vrijeme. Takođe nije razumno očekivati da se sjećaju svakog pojedinačnog elementa kompliciranog i traumatičnog redosljeda događaja. U stvari, nedosljednosti mogu pod određenim okolnostima ukazivati na istinitost i na činjenicu da na svjedoke nije uticano.”*

393. Naime, iz iskaza ovih svjedoka na glavnom pretresu, kao i iz iskaza svjedoka M.K., se moglo zaključiti o dubini psihičke traume koju su svjedoci preživjeli kao posljedicu navedenog događaja, kao i o intenzitetu straha koji su osjećali netom prije svjedočenja.

394. U tom smislu, svjedok “SB-1” je naveo da je po dolasku kući poslije inkriminisanog događaja počeo plakati, bilo mu je žao, osjećao se kao da je njegovo dijete ubijeno, što je vjerovatno, prema ocjeni ovog Vijeća, iz razloga što je dječaka, zbog njegovih godina, svjedok upoređivao sa svojim sinom. Osim toga, svjedok „SB-1“ je na pretresu uvjerljivo opisao kako je osjećao strah prije davanja iskaza, odnosno da je njegov sin plakao prije davanja iskaza, što je činio i svjedok dan prije davanja iskaza. Uprkos tome, svjedok je pristupio na Sud, da bi iznio svoja neposredna saznanja o inkriminisanom događaju, što takođe govori o njegovoj volji za istinom.

395. Osim toga, svjedok M.K. je u iskazu u Tužilaštvu opisao da je vidio ubistvo na brani, a da to tome nije pričao istražiteljima u SIPA-i da ga ne bi pozivali na Sud radi ispitivanja šta je vidio. Koliko je sam inkriminisan događaj uticao na svjedoka M.K. govori i činjenica o kojoj svjedok govori u svom iskazu u Tužilaštvu, a to je da o ovom događaju ni s kim nije pričao, pa ni s ženom, te da je taj događaj za njega predstavljao šok i da se prepao. Takođe, na pitanje tužioca svjedoku prilikom saslušanja u Tužilaštvu da li je

osjećao strah da priča o ovom događaju, svjedok je potvrdio da je osjećao strah, te je dodao: *“ubiće te ovo-ono, naći će te, ubiće te, ti kcji su pravili ubistva, ako odem na Sud naći će te posl,je, ubiće te, ja da znam.”*

396. Upravo dubina te psihičke traume na strani svjedoka M.K. je i uticala da isti odstupi od svog iskaza u Tužilaštvu, svjestan činjenice da treba biti neposredno saslušan pred Sudom, što bi za njega vjerovatno predstavljalo ponovnu traumatizaciju, te bi, prema vlastitom uvjerenju svjedoka, ugrozilo njegovu sigurnost i sigurnost njegove porodice. Činjenica da svjedok M.K.nakon svega 3 dana od davanja iskaza u Tužilaštvu telefonskim putem kontaktira tužioca da bi izmijenio iskaz govori o tome u kakvom strahu svjedok M.K. i dan-danas živi.

397. Da je svjedok M.K. u fazi istrage u Tužilaštvu istinito iznosio iskaz govori i činjenica da je svjedok (što je zabilježeno na audio zapisnik) na pitanje tužioca : *“Imate li još šta dodati u vezi paragrafa 17., rekli ste da niste prije rekli jer ste se bcjali istrage na sudu?”*, odgovorio: *“ Ja. Ja kako znam tako sam vidio i rekao sam”*. Osim toga, svjedok M.K. je prilikom navedenog saslušanja, što je zabilježeno na audio zapisnik⁷⁷, naveo: *„Jedino ja pred sudom što sam znao i što sam vidio, ja sam rekao 1000% istinu i sad ako na sud idem to stcji da nemam ništa da dodam“*.

398. Konačno, pred ovim Sudom je saslušan i svjedok optužbe Brane Stevanović⁷⁸, koji je bio pripadnik VRS-a, 1. bataljon. Cijeneći iskaz ovog svjedoka u njegovoj ukupnosti, Vijeće nalazi da isti nije relevantan sa aspekta utvrđivanja odlučnih činjenica u ovom predmetu. Naime, sam svjedok je naveo da je u tom periodu bio pogođen pogibijom brata, te da je bio u “nekom posebnom stanju”. Osim toga, kada se posmatra iskaz ovog svjedoka u svojoj ukupnosti, jasno je da svjedok nema, odnosno u iskazu nije pružio, relevantna posredna, ni neposredna saznanja o inkriminisanom događaju. Međutim, Vijeće primjećuje da je iz sadržaja iskaza istog svjedoka vidljiv i njegov negativni odnos prema prethodnim događajima u Srebrenici, opisanim u ovoj presudi, pa je tako svjedok na pitanje kada je „pala“ Srebrenica, odgovorio da je čuo priče, te dodao: *“da li je pala šta e znači...da li je pala da li je oslobođena ja to ne*

---

⁷⁷ Sekvenca audio snimka saslušanja svjedoka M.K.u Tužilaštvu 02:31:51

⁷⁸ Svjedok je saslušan na glavnom pretresu dana 20.02.2015. godine.

znam". Naposljetku, pomenuti svjedok je naveo da mu se poslije rata obraćala međunarodna organizacija, pa su ga zamolili da ide na branu Crvenog mulja, gdje su mu rekli da imaju "kost", što implicira da postoje leševi ubijenih lica, te svjedok nije htio da ide, jer je imao "drugog posla", te nije htio da ga "zloupotrijebe za nešto drugo".

(i) **Identifikacija optuženog kao izvršioca djela ubistva**

399. Da je upravo optuženi lice koje je inkriminisane prilike na lokalitetu Crvene brane pucalo mlđb.NN dječaku u glavu, nakon što mu je prethodno rekao da je slobodan i da može ići, proizilazi iz iskaza svjedoka „SB-1“, koji je na pretresu jasno i nedvosmisleno identificirao optuženog kao lice koje je bilo prisutno te prilike na platou Crvene brane, odnosno lice za koje je svjedok posredno zaključio da je lišilo života mlđb. NN lice. Ovakav zaključak Vijeća u pogledu identifikacije optuženog kao izvršioca ovog krivičnog djela potkrepljen je i iskazom svjedoka M.K., u dijelu u kojem je isti svjedok opisao fizički izgled koje je lišilo života mlđb.NN lice.

400. Naime, iz iskaza svjedoka „SB-1“ proizilazi da je isti otprije poznavao optuženog, kao i njegovu familiju, te da je u inkriminisano vrijeme optuženi živio blizu svjedoka (kako je to svjedok pojasnio u Đulićima, „samo valo naviše“), zbog čega je svjedoku nesumnjivo bio poznat identitet optuženog, te nije mogao „pomiješati“ optuženog sa nekom drugom osobom.

401. Pritom je svjedok „SB-1“, prema ocjeni Vijeća, kroz čitavo svjedočenje na vrlo uvjerljiv i nedvosmislen način identificirao optuženog kao lice koje je kritične prilike vidio sa puškom, s položajem uspravno u ruci, cijev okrenuta prema zraku, a koje se vraća s mjesta odakle je čuo pucanj, odnosno lice za koje je posredno zaključio da je lišilo života mlđb. NN dječaka.

402. Pritom, Vijeće nalazi da iz iskaza svjedoka „SB-1“, kako je to naprijed navedeno, jasno proizilazi da je ovaj svjedok nakon što se okrenuo i vidio optuženog kako ide iz pravca pucnjeva, čuo da Jovo Lazić govori optuženom „što ga ubi, znaš da je on treb'o za mene da radi“, nakon čega je Jovo Lazić optuženom psovao mater, pa je ošamario optuženog i rekao mu da će dobiti još večeras, da bi potom, optuženi, prema kazivanju svjedoka, rekao Jovi Laziću da je „on počeo da tježi, pa je ga ubio“. Dakle,

na osnovu navedene rečenice koju je Jovo Lazić uputio optuženom, te optuženi Jovi Laziću, posmatrano u vezi sa činjenicom da vidi optuženog kako dolazi iz pravca odakle je čuo pucanj, svjedok „SB-1“ je zaključio da je optuženi ubio dječaka, te njegov iskaz ne ostavlja mjesta drugoj mogućnosti osim one da je upravo optuženi, čiji mu je identitet ranije poznat, izvršilac predmetnog krivičnog djela.

403. Iz iskaza svjedoka „SB-1“ dalje proizilazi da je svjedok M.K. mogao vidjeti ubistvo, a što je pomenuti svjedok i potvrdio (činjenicu da se desilo ubistvo na način pobliže opisan u izreci ove presude).

404. Činjenica da svjedok M.K. nije označio da je optuženi počinio ubistvo na opisani način ne dovodi u pitanje ispunjenost odlučnih činjenica u pogledu identifikacije optuženog kao izvršioca djela, s obzirom da ovom svjedoku nije ni bio otprije poznat optuženi.

405. Međutim, pri odlučivanju Vijeće je imalo u vidu da je svjedok M.K. kao izvršioca predmetnog krivičnog djela označio crnog mladića, starosti oko 20-tak godina, a što se podudara sa opisom fizičkog izgleda optuženog (mlad, pomršav, povišok, crn) u inkriminisano vrijeme od strane svjedoka „SB-1“. Stoga, posmatrano u međusobnoj povezanosti ovi dokazi ne ostavljaju nikakvu drugu mogućnost osim da je samo optuženi i niko drugi mogao biti izvršilac predmetnog krivičnog djela.

406. Iako iz iskaza svjedoka „SB-1“ i M.K. proizilazi da isti na drugačiji način opisuju odjeću koju je nosilo lice koje je ubilo dječaka, u kojoj je Vijeće utvrdilo da je optuženi bio obučen, Vijeće ne nalazi da ta razlika u njihovim iskazima govori suprotno zaključku o identifikaciji optuženog kao izvršioca djela.

407. Naime, ove razlike nisu tog karaktera da bi govorile o nepouzdanosti iskaza ovih svjedoka, s obzirom da su sivo-maslinasta majica (što navodi svjedok „SB-1“) i maskirna uniforma (što navodi svjedok M.K.) vrlo sličnih boja. Pritom, Vijeće primjećuje da je zbog osjećaja intenzivnog straha na strani svjedoka M.K. svjedok „SB-1“ ipak bio u boljoj situaciji da zapaža odjeću optuženog, pri čemu mu je svakako odranije bio poznat optuženi.

408. Dodatno, pozitivni zaključak o identifikaciji optuženog kao izvršioca djela ne

umanjuje ni činjenica da svjedoci „SB-1“ i M.K. na različit način opisuju naoružanje osobe koja je lišila života mladb. NN lice, s obzirom da se ne radi o velikim odstupanjima. Naime, svjedok M.K. je naveo da je to lice držalo automatsku pušku, dok je svjedok „SB-1“ naveo da je optuženi naveo da je u pitanju bila papovka ili M48 (prije papovka), s obzirom da isti svjedoci saglasno navode da je to lice bilo naoružano, a pri čemu svjedoci po struci nisu vojni eksperti, koji bi morali poznavati svaku vrstu naoružanja .

409. Suprotno stavu odbrane, činjenica da je svjedok „SB-1“ naveo da je optuženi u vrijeme izvršenja djela išao u Vojnu akademiju, odnosno da je došao na raspust sa Vojne akademije u Beogradu, a da iz dokaza odbrane ⁷⁹ proizilazi da je optuženi bio od 01.09.1995. godine polaznik Vojne akademije Vojske Jugoslavije u Beogradu ne dovodi u pitanje pozitivan zaključak ovog Vijeća o identifikaciji optuženog kao izvršioca djela.

410. Naime, iz pomenutog dokaza odbrane proizilazi da je optuženi od 01.09.1995. godine bio polaznik Vojne akademije u Beogradu, te imajući u vidu da se inkriminisano djelo dešava mjesec i po dana prije (15.07.1995. godine), moguće je da je već u vrijeme izvršenja djela optuženi predao potrebnu dokumentaciju za upis u Vojnu akademiju u Beogradu, s obzirom da je općepoznato da upis u određenu visokoškolsku ustanovu, kao i svaku obrazovnu ustanovu, zahtijeva dostavljanje propisane dokumentacije, te provjeru ispunjenosti uslova prijavljenog kandidata za upis. Imajući u vidu navedeno, sasvim je moguće da je u svijesti svjedoka „SB-1“, kao lica starije životne dobi, optuženi već bio polaznik Vojne akademije u Beogradu ljeta prije nego što je to zvanično konstatovano.

411. Osim toga, sama činjenica da je svjedoku „SB-1“ poznato da je optuženi pohađao Vojnu akademiju u Beogradu govori o tome da na strani ovog svjedoka ne postoji apsolutno nikakva nedoumica u pogledu identiteta optuženog.

---

⁷⁹ **0-2** Ovjerena kopija Diplome o stečenom visokom obrazovanju na ime Srećko Bošković, Vojne akademije Vojske Jugoslavije, redni broj iz evidencije o izdatim diplomama: 8447, Beograd, 30.10.1999. godine

(ii) **Provedeni dokazi i teze odbrane, kao i rezultati provođenja radnje suočenja**

412. Iako je odbrana optuženog saslušanjem svjedoka odbrane (Dušana Nikolića, Radovana Đokića) i uložnim materijalnim dokazima nastojala tokom glavnog pretresa osporiti dokaze optužbe, a posebno kredibilitet svjedoka „SB-1“, Vijeće nalazi da isti svjedoci, kao ni uloženi materijalni dokazi nisu doveli u pitanje pouzdanost i uvjerljivost dokaza optužbe, kao ni istinitost kazivanja svjedoka „SB-1“. Upravo suprotno, prilikom provedene radnje suočenja svjedoka „SB-1“ sa svjedocima odbrane Dušanom Nikolićem i Radovanom Đokićem, Sud se dodatno uvjerio o istinosti kazivanja svjedoka „SB-1“, dok su nasuprot tome iskazi svjedoka odbrane u odlučnim dijelovima bili neuvjerljivi, sračunati isključivo na izbjegavanje eventualne vlastite odgovornosti, te paušalno diskreditovanje kredibiliteta svjedoka „SB-1“.

413. S tim u vezi, Vijeće će na ovom mjestu izložiti razloge zbog kojih je našlo da dokazi odbrane nisu u konkretnom slučaju po svom kvalitetu i sadržaju doveli u pitanje provedene dokaze optužbe.

414. Odbrana je pokušala da ospori kredibilitet svjedoka „SB-1“ i istinitost njegovog kazivanja kroz saslušanje svjedoka Dušana Nikolića, čiji iskaz po ocjeni ovog Vijeća nije doveo u pitanje kazivanje svjedoka „SB-1“, a iz razloga koji će biti navedeni u daljem obrazloženju, pri čemu Vijeće na prvom mjestu nalazi potrebnim sadržinski interpretirati u relevantnom dijelu iskaz svjedoka odbrane Dušana Nikolića.

415. Svjedok odbrane Dušan Nikolić⁸⁰ je u iskazu naveo da je u vrijeme inkriminisanog događaja imao 17 godina života, te da se nakon što su protjerani iz mjesta Gornja Višća, opština Brnjica, naselio u Zvorniku. Kada je došao u Zvornik, „vodio se“ da živi u Đulićima (sa roditeljima), ali je faktički živio sa sestrom u Zvorniku. Razlog zbog kog je bio kod sestre je svjedok pojasnio činjenicom da su ga roditelji sklanjali od ratnih dejstava. Povremeno je dolazio kod roditelja sa sestrom, najčešće vikendom preko dana. U to vrijeme je išao u školu u Karakaju, „završio je za

---

⁸⁰ Svjedok Dušan Nikolić je saslušan na glavnom pretresu dana 22.05.2015. godine

autoelektričara“ 1996. godine. Otac je tada bio na liniji, a majka, s kojom je bila i baba, je radila oko domaćinstva. Na pitanje branioca da li je bio pripadnik vojske u periodu rata, svjedok je odgovorio: „kako će biti“, te je pojasnio da je išao u školu. Pritom je svjedok dodao da je u oktobru 1996. godine otišao u vojsku poslije škole, a da je vozački ispit za „C“ kategoriju polagao u avgustu 1996. godine.

416. Svjedok Dušan Nikolić je potvrdio da su u porodici imali poljoprivredne mašine, odnosno da je otac prije rata u Brnjici imao traktor i da su po dolasku u Đuliće u kući čovjeka kod koga su boravili našli isti takav traktor, iste marke. Traktor je bio crven, imao je prikolicu, te je bio kod kuće u vrijeme rata. Prema kazivanju svjedoka, „po pričama“ je bilo korištenja traktora, vojska je dolazila i uzimala traktor, pri čemu svjedoku nije poznato ko je sve koristio traktor. Dalje je svjedok opisao da je moguće da se dešavalo, kad je otac bio na liniji, da neki rođak uzme traktor, jer su radili oko poljoprivrede. Iako svjedok nije mogao precizirati da li je neko iz sela uzimao traktor, ostavio je mogućnost da su traktor uzimali brat ili bratić, te da su ga vraćali poslije u toku dana.

417. Dalje je svjedok naveo da je bilo još 5-6 traktora u selu. U julu mjesecu 1995. godine svjedok nije upravljao traktorom, to je radio možda poslije vojske, i to „malo“, budući da mu se to nije sviđalo. Svjedok je negirao da je radio s ocem na traktoru u selu u inkriminisano vrijeme, kao što je i negirao da se u očevom traktoru vozio za vrijeme jula 1995. godine, te je svjedok decidno tvrdio da nije nikoga vozio u tom traktoru 1995. godine. Poslije vojske je možda jednom-dvaput proveo traktor i „to je to“. Svjedok je dalje opisao da, iako sada orijentaciono zna gdje se nalazi brana Crvenog mulja (zbog činjenice da je počeo raditi u „Glinici“), nikad nije vidio branu, a kamoli 1995. godine.

418. U iskazu je svjedok Dušan Nikolić potvrdio da poznaje svjedoka „SB-1“, ali površno, pri čemu se družio sa sinom svjedoka „SB-1“ do svoje ženidbe 1999. godine. Prema navodima ovog svjedoka, više se ne družio sa sinom svjedoka „SB-1“, odnosno počeo je da ga izbjegava, jer je počeo da krade, a sada se nalazi u zatvoru. Za svadbu je sin svjedoka „SB-1“ počeo nešto da „brblja“, te ga je svjedok išamarao i istjerao ispred kuće. Poslije toga nije imao kontakte sa svjedokom „SB-1“, sretali su se na putu, te ga je „SB-1“ gledao „poprijeko“. Sa svjedokom „SB-1“ nije u konfliktu, ali mu taj čovjek „od tada

nije rekao dobar dan“.

419. Svjedok Dušan Nikolić je u iskazu dalje potvrdio da poznaje optuženog, još dok su išli u školu, misli da je optuženi pohađao četvrti, kada je on pohađao drugi razred srednje škole. U daljem izlaganju, svjedok je ustvrdio da je viđao optuženog sa starijim sinom „SB-1“, pri čemu mu je poznato da je i taj sin svjedoka „SB-1“ takođe bio u zatvoru. Na pitanje da li se optuženi prestao družiti sa starijim sinom „SB-1“, svjedok je odgovorio da su se tada svi sa njima prestali družiti, te da se „SB-1“ ljutio sam na sebe i na sve druge, a da svjedok „SB-1“ ni sa kim ne priča, pa ni sa rođenim bratom.

420. U julu 1995. godine nije ništa čuo oko dolaska zarobljenika na područje Petkovaca, bio je tada momčić, trajala je škola, igrali su fudbala, „tražile se ojevcjčice“, te ga to nije interesovalo. Poslije je kroz medije stekao određena saznanja o tome. Svjedok je dalje ustvrdio da nije išao u školu u julu, ali je čitavo vrijeme rata i dejstava bio u Zvorniku, te nije povezan sa vožnjom traktora.

421. Kada bi odlazio u Đuliće, nije bilo priča o pucnjavi, pri čemu je svjedok dodao: „*svadba se napravi u selu, pa se puca a ne...*“. Granate su, kako je svjedok opisao, „padale“ po Zvorniku, a za Đuliće mu nije poznato, ali zna da je bilo pucnjave, zbog čega ga je i majka tjerala u Zvornik. U daljem iskazu, svjedok je objasnio da „*ne zna da li je za 4 godine rata prenoćio 2 noći u Đulićima*“.

422. Ocjenom iskaza ovog svjedoka, Vijeće nalazi da je isti, kako je naprijed navedeno, očigledno usmjeren na osporavanje kredibiliteta svjedoka „SB-1“, te istinitosti njenog kazivanja u segmentu iskaza u kojem je svjedok „SB-1“ naveo da je Dušan Nikolić inkriminisane prilike vozio traktor. Prije svega, Vijeće primjećuje da je svjedok Dušan Nikolić kroz iskaz kontunuirano i kategorički odbacivao mogućnost da je u julu 1995. godine vozio traktor, kao i da je išao na branu, što je po ocjeni ovog Vijeća bilo vrlo simptomatično za ocjenu njegovog kredibiliteta.

423. Naime, očito je da svjedok Dušan Nikolić na ovaj način nastoji da se na svojevrsan način zaštiti od samoinkriminacije, s obzirom da mu je očito poznato da je traktor inkriminisane prilike prevezio tijela ubijenih Bošnjaka do iskopane grobnice u jami na lokalitetu Crvene brane. Osim toga, iako je svjedok vrlo simptomatično tvrdio da u toku rata nije bio u Đulićima, nego u Zvorniku, te da nije koristio traktor, sam

svjedok je potom navodio lica za koja je moguće da su u toku rata uzimala traktor, što mu ne bi moglo biti poznato da nije bio u Đulićima, kod roditelja.

424. Dodatno, Vijeće konstatuje da je i sam svjedok „SB-1“ prilikom opisivanja traktora s kojim je otišao na branu sa svjedokom Dušanom Nikolićem naveo da se radilo o „muslimanskom traktoru“, pri čemu je svjedok Dušan Nikolić u iskazu opisao da su traktor zatekli po dolasku u kuću u Đulićima, što nesumnjivo govori o tome da svjedok „SB-1“ govori istinu – da je Dušan Nikolić upravljao traktorom te prilike, odnosno da istinu ne govori svjedok Dušan Nikolić, koji je zainteresiran da u pogledu te činjenice umanjí ili isključi svoju eventualnu krivičnu odgovornost.

425. Pritom, Vijeće nalazi da svjedok Dušan Nikolić na određeni način nastoji i da diskredituje kredibilitet svjedoka „SB-1“ kroz uvođenje određenih motiva navodne mržnje svjedoka „SB-1“ prema njemu, koji se ogledaju u navodnoj svađi svjedoka sa sinom „SB-1“, koji je sada, prema navodima svjedoka Nikolića, u zatvoru.

426. U tom smislu, Vijeće nalazi da priroda eventualne zavade sina svjedoka „SB-1“ i svjedoka Dušana Nikolića nije relevantna za ovaj krivični postupak, niti utvrđivanje odlučnih činjenica u ovom predmetu. Odnosi između sina svjedoka „SB-1“ i svjedoka Dušana Nikolića, odnosno eventualna narušenost istih, prema ocjeni Vijeća, u ovom konkretnom slučaju ne utiču na sposobnost svjedoka „SB-1“ za tačno opažanje, te volju svjedoka za istinom.

427. Osim toga, o volji svjedoka „SB-1“ za istinito kazivanje govori i činjenica da isti suštinski i ne tereti svjedoka Dušana Nikolića za neko protivpravno postupanje, već samo navodi da je ovaj svjedok po dolasku na branu morao postupati po naređenju za prevoženje tijela ubijenih Bošnjaka, a da je pritom svjedok Dušan Nikolić na branu došao s drugom namjerom (da prenosi sijeno), te da je pokušao to odbiti.

428. Iako je branilac nastojao dovesti u pitanje istinitost navoda svjedoka „SB-1“, putem tvrdnje svjedoka „SB-4“ da je traktorom upravljalo starije lice, Vijeće cijeni da branilac opet fragmentirano, na način kako mu to odgovara posmatra iskaz svjedoka „SB-4“. Naime, na pitanje tužioca ko je vozio traktor, svjedok „SB-4“ je odgovorio da ne zna („otkud ja znam“), čini mu se da je u pitanju bio stariji i neuredni čovjek, ali ni sada ne zna o kome se radi. Prema kazivanju svjedoka, čovjek koji je upravljao

traktorom i vraćao se s njim je svaki put bio isti, čini mu se da je imao bradu, ali nije mogao pružiti detaljan opis tog lica. Iako je svjedok „SB-4“ pritom negirao mogućnost da je lice ispod 20 godina upravljalo traktorom, što bi automatski isključilo da je Dušan Nikolić upravljao traktorom, Vijeće ne nalazi da može pokloniti vjeru ovakvoj tvrdnji, imajući u vidu već naprijed opisane poteškoće svjedoka „SB-4“ u zapažanju, koje se ogledaju u činjenici da je osjećao strah nakon što su mu psovali mater, zbog čega nije izlazio iz utovarivača, da su svuda letile muhe, da se osjetio jak smrad, te da mu taj posao nije bio nimalo ugodan.

429. Osim toga, Vijeće primjećuje da je svjedok „SB-4“ u stanovitoj mjeri upoznat sa ovim krivičnim postupkom i inkriminacijama koje se optuženom stavljaju na teret. Naime, prilikom saslušanja na glavnom pretresu svjedok je na predočenoj fotografiji prepoznao optuženog, za kojeg je naveo da je ovakav čovjek ili sličan njemu dolazio na utovar oko 2006.-2008. godine, jer je radio u jednoj firmi kao vozač, pri čemu je dodao (bez posebnog upita od strane tužioca) : „*A što se tiče jame ja njega nisam poznav'o do ove situacije, dok mi n,je dolazio*⁸¹“. Naprijed navedeno kazivanje svjedoka, koje nije bilo ničim isprovocirano, prema ocjeni Vijeća govori i da se radi o svjedoku na čijem se kazivanju ne može zasnivati odluka ovog Vijeća u pogledu odlučnih činjenica.

430. Ni iskaz svjedoka odbrane Radovana Đokića nije doveo u pitanje ispunjenost odlučnih činjenica koje se tiču pojedinačne inkriminacije koja se optuženom stavljaju na teret.

431. Naime, svjedok odbrane Radovan Đokić⁸² je u iskazu prvo naveo da nije bio mobilisan tokom rata, s obzirom da je imao dokument koji je potvrđivao da nije sposoban za vojsku. Svjedok je dalje pojasnio da se zaposlio u Glinici 1993. godine, otprilike u osmom-devetom mjesecu, gdje je radio na kapiji. U Glinici je radio nekih 5-6 mjeseci, pri čemu je na pitanje branioca šta je radio tokom jula 1995. godine, svjedok odgovorio da je radio u Glinici. Potom je svjedok na ponovno pitanje branioca da li je 1994. ili 1995. godine radio u Glinici odgovorio da je 1994. godine radio u Glinici, a da je 1995. godine radio „do

---

⁸¹ Transkript od 27.02.2015. godine, str.37

⁸² Svjedok odbrane Radovan Đokić je saslušan na glavnom pretresu dana 22.05.2015. godine

pola“, odnosno da su ih „digli odatle“, te su „drugi došli“, pa su oni (misli na radnike) otišli kućama.

432. Prema kazivanju ovog svjedoka, nije mu poznato gdje se nalazi brana Crvenog mulja, niti ga to interesuje, što je isto rekao i istražiteljima, pri čemu je svjedok dodao da brana pripada firmi Glinica. Svjedok je naveo da nema saznanja kada je „pala“ Srebrenica, te je dodao da mu nije poznato da su zarobljenici dovođeni u Petkovce, u koje mjesto nije nikad ni otišao. Prilikom saslušanja, svjedok je negirao mogućnost da je bio na brani Crvenog mulja tokom jula 1995. godine, odnosno mogućnost da je sa svjedokom „SB-1“ bio na brani. Prema navodima ovog svjedoka, u toku rata nije imao potrebe da poslovno iz Glinice ide na branu.

433. Svjedok je prvo na upit branioca da li poznaje svjedoka „SB-1“, odgovorio *„n.jesam ga vidio ali čuo sam za r.jega još...“*, da bi onda na ponovni upit branioca da li poznaje svjedoka svjedoka „SB-1“ odgovorio da ga je poznavao, odnosno da su se vidjeli kod Brnjice možda dva puta. Pritom je svjedoku poznato da je prije „SB-1“ radio kao bolničar, kad je upoznao svjedoka „SB-1“ ovaj mu je rekao da je doktor, pa je svjedok konstatovao : *„kakav doktor“*. Opisujući svjedoka „SB-1“, svjedok Radovan Đokić je naveo : *„taj čovjek niđi ne ide, nikuda, niti se i s kim družī“*.

434. Nakon što je svjedoku od strane tužioca prezentovana knjiga dežurstava na pretresu, isti je potvrdio da vidi svoje ime za jul 1995. godine- kolona brana Crvenog mulja, ali je dalje naveo da to nije njegov potpis, iako je potvrdio da vidi svoje ime. Iako je svjedok potvrdio da poznaje Mirku Jovića i Neđu Savića, čija se imena nalaze u pomenutoj knjizi dežurstava, dodao je da je on radio u Glinici, a da mu nije poznato gdje su ta lica radila. Na pitanje tužioca odakle njegovo ime na listama, svjedok je neprecizno odgovorio: *„on mene pita na svakim listama“*, te je pojasnio da je listu pisao onaj koji je bio zadužen, te je zaključio da je za to bio zadužen neki Bošković. Svjedok je dalje pojasnio da je Živan Bošković bio komandir straže, pri čemu svjedoku nije poznato da li je to lice bilo zaduženo za branu. Iz iskaza svjedoka dalje proizilazi da mu nije poznato da li je na brani postojalo stražarsko mjesto, ali mu je poznato da su bile portirnice u Zvorniku, u Karakaju i u Glinici.

435. Odgovarajući na pitanje tužioca otkud njegovo ime kao osobe koja je

dežurala na brani u julu, avgustu i septembru, svjedok je naveo da je knjiga „išla“ na 6 mjesta gdje su bili stražari, pri čemu je svjedok potvrdio da je knjiga u to vrijeme postojala. Međutim, svjedok je u daljem iskazu ustvrdio da mu nije poznato da li je bila portirnica, odnosno stražarsko mjesto na brani. Kako proizilazi iz sadržaja iskaza ovog svjedoka, radili su prvu smjenu i drugu, te su smjene trajale 12 sati, pa je svjedok potom bio slobodan, te je odmarao 24 sata nakon smjene od 12 sati.

436. Osim toga, svjedok je u iskazu naveo da u julu 1995. godine nije bio na novoj vagi, nego da je bio kod kuće, pri čemu je dodao da je „*možda neko piso mene mjesto drugoga*“. Međutim, svjedok je potom potvrdio da je bilo preko 30 izbjeglica „*razbacanih*“ po glinici, te da je bilo 4-5 stražarskih mjesta, kao i da je kapija broj 46 bila glavna, te da je on ulazio na „*čtvorku*“. Potom je na pitanje da li je bila portirnica na brani, svjedok Radovan Đokić naveo da mu to nije poznato, jer gore nije išao, da bi onda na pitanje tužioca ustanovio da u julu 1995. godine „*n.jesam bio niđe*“. Na ponovno pitanje tužioca kako je onda stajalo da je upisan u knjizi dežurstava i za osmi i za deveti mjesec, svjedok je odgovorio: „*A more mene pisati iz toga 'tudekan...kad ja n.jesam bio...kad su došli druge...mi smo napustili te brane ja sam u penziji bio kad je ispred (nejasno) ima ka'e drugi da rade..*⁸³.“ Zatim je svjedok naveo da je u penziji bio kod kuće, odnosno da je „*sve ovo*“ napustio u ratu 1995. godine, pa je onda na još jedno pitanje tužioca otkud njegovo ime u evidenciji za jul 1995. godine, odgovorio: „*nemam pcjma*“, te je svjedok objasnio da je to mogao svako upisati, pri čemu je dodao: „*nema onoga upiše i onog drugog*“.

437. Osim toga, svjedok je u iskazu naveo da je 1995. godine u Đulićima bilo „*mirno, mogao sam spavati napo.ju*“, te „*n.jesam čuo nikakvog pucar.ja*“, što prema ocjeni ovog Vijeća ne odgovara već naprijed opisanoj ratnoj situaciji. Vezano za njegov angažman u Glinici, svjedok je naveo da nije imao radnu knjižicu, odnosno da je to „*radio onako*“, da bi onda dodao da se radilo o radnoj obavezi.

438. U dodatnom ispitivanju od strane člana vijeća, svjedok je naveo da je radio u Glinici do 1994. godine, te je napustio kada je Živan, njegov šef, vidio njegovu radnu knjižicu i rekao mu da ima sposobnijih od njega i da se „*rata smirilo*“, te da može ići kući.

Dalje je svjedok na pitanje člana vijeća koliko je u Glinici bilo portirskih mjesta, odgovorio da je bilo možda nekih 8 mjesta, te da je svako imao svoj telefon, bila su vanjska mjesta oko kruga, u jednoj smjeni dođe 8 ljudi. Uvijek se, prema navodima svjedoka, radilo na jednom portirskom mjestu, gdje su dolazili obroci.

439. Prema ocjeni ovog Vijeća, svjedočki iskaz svjedoka Radovana Đokića je bio neuvjerljiv, nekonzistentan u nekoliko segmenata (u pogledu činjenica da li je u inkriminisano vrijeme radio u Glinici ili je prestao 1994. godine, ranijeg poznanstva sa svjedokom „SB-1“ i dr.), te se na takvom iskazu ne može zasnivati odluka ovog Vijeća u pogledu odlučnih činjenica u konkretnom predmetu, niti su istim iskazom osporena činjenična utvrđenja koja proizilaze iz dokaza optužbe.

440. Odbrana je pokušala osnažiti navode iz iskaza svjedoka Radovana Đokića i ulaganjem materijalnih dokaza O-5⁸⁴, te O-6⁸⁵. Međutim, Vijeće ne nalazi da ovi akti, odnosno odluke govore o tome da svjedok Radovan Đokić nije radio u Fabrici Glinice u inkriminisano vrijeme. Naime, iz dokaza O-5⁸⁶ proizilazi da je svjedok Radovan Đokić raspoređen na radnu obavezu u „Birač holding“ d.d. Zvornik, počevši od 20.08.1993. godine, pri čemu nije naznačeno kada radna obaveza prestaje. Nadalje, iz dokaza O-6⁸⁷ slijedi da je između preduzeća „Birač holding“ d.d. Zvornik i lica Radovana Đokića zaključen ugovor o privremenom obavljanju posla na mjestu radnik obezbjeđenja na period od 60 dana, počev od 02.03.-02.05.1994. godine. Činjenica da je u istim aktima kao navedeno preduzeće naznačeno preduzeće „Birač“ – Holding d.d. Zvornik, a ne Fabrika glinice „Birač“ A.D. Zvornik (koja je dostavila dokumentaciju uloženu kao dokaz T-48) ne znači da se radi o drugoj firmi, s obzirom da je iz dopisa Fabrike glinice „Birač“ A.D. Zvornik od 09.07.2009. godine evidentno da je u ovom preduzeću izvršena vlasnička transformacija, usljed čega su izvršene i mnoge personalne promjene. Iako iz navedenog ugovora od 22.03.1994. godine (dokaz O-6) slijedi da je prestanak obavljanja

---

⁸³ Transkript sa nastavka pretresa od 22.05.2015. godine, str.59

⁸⁴ O-5 Rješenje o rasporedu na radnu obavezu Ministarstva odbrane, Odsjek odbrane Zvornik, broj: 52-12/94 od 29.01.1994. godine

⁸⁵ O-6 Ugovor o privremenom obavljanju posla zaključen dana 22.03.1994. godine u Zvorniku između preduzeća „Birač“ – Holding d.d. Zvornik i Radovana Đokića

⁸⁶ O-5 Rješenje o rasporedu na radnu obavezu Ministarstva odbrane, Odsjek odbrane Zvornik, broj: 52-12/94 od 29.01.1994. godine

poslova 02.05.1994. godine, to ne znači da svjedok Radovan Đokić nije zaključio nove ugovore o privremenom obavljanju poslove/ugovore o djelu, posebno imajući u vidu već naprijed obrazloženo stanje borbene gotovosti i potrebu angažovanja svog stanovništva.

441. Pritom, Vijeće cijeni da je i iskaz svjedoka odbrane Radovana Đokića usmjeren na umanjene ili isključenje eventualne krivične odgovornosti. Nadalje, Vijeće naglašava da nije poklonilo vjeru iskazu ovog svjedoka, imajući u vidu da je isti suprotan iskazu svjedoka „SB-1“, kao i materijalnom dokazu optužbe T-48 - Dostava podataka po Dopisu Tužilaštva BiH broj: KTN-RZ 19/08 od 02.07.2009. godine Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik i šihtnom listom.

442. Naime, iz navedenog dokaza objektivne prirode proizilazi da je u šihtarici za jul 1995. godine pod rednim brojem 8. naznačeno lice Radovan Đokić na radnom mjestu: “brana c-mulja”, te je za dan 14.07.1995. godine naznačeno “S”, te je za dan 15.07.1995. godine naznačena napomena: “12”, što, uvažavajući objašnjenje svjedoka Radovana Đokića sadržano u njegovom iskazu, znači da je svjedok bio slobodan dana 14.07.1995. godine, a da je 15.07.1995. godine radio smjenu od 12 sati, što nesumnjivo govori o tome da je svjedok Radovan Đokić dana 15.07.1995. godine radio smjenu na Brani Crvenog mulja na stražarskom mjestu, kao radnik obezbjeđenja.

443. Osim toga, iz dokaza T48 (u dijelu koji se odnosi na Spisak radnika koji su bili radno angažovani u periodu od 01.07.1995.-31.12.1995. godine na brani Crvenog mulja) proizilazi da je kao radnik angažovan po osnovu ugovora o djelu naznačen i Radovan Đokić, na radnom mjestu radnik obezbjeđenja, u periodu 02.02.1995.-02.12.1995. godine, dakle u vrijeme dešavanja inkriminisanog događaja, zbog čega je logično zašto je svjedok “SB-1” vidio svjedoka Radovana Đokića na brani inkriminisanog dana.

444. Na kraju, da je iskaz svjedoka „SB-1“, posmatran u cjelini i po svom kvalitetu vjerodostojniji nego iskazi svjedoka odbrane Dušana Nikolića i Radovana Đokića je po ocjeni ovog Vijeća pokazala i provedena radnja suočenja navedenih svjedoka.

---

⁸⁷ 0-6 Ugovor o privremenom obavljanju posla zaključen dana 22.03.1994. godine u Zvorniku između preduzaća „Birač“ – Holding d.d. Zvornik i Radovana Đokića

445. Tako je prilikom suočenja svjedoka „SB-1“ i Dušana Nikolića, svjedok „SB-1“ potvrdio da poznaje Dušana Nikolića, te je naveo da je sa ovim svjedokom išao traktorom na Crvenu branu inkriminisanog dana. Pritom je svjedok „SB-1“ naveo da je i Rajkov zet (koji to može potvrditi) bio s njim kad su sjeli u traktor pored Tojine kuće, te je svjedok Dušan Nikolić išao da kupi sijeno. Ovakvo stanje stvari je negirao svjedok odbrane Dušan Nikolić, koji je dodao da ne zna koji je razlog takvom kazivanju svjedoka „SB-1“, te da ga je na traktoru mogao vidjeti samo od 1998. godine. Na pitanje svjedoka Dušana Nikolića da li ga je Rajkov zet vidio, svjedok „SB-1“ je ostao ustrajan u tvrdnji da su s njim išli na branu, što je svjedok Dušan Nikolić opet negirao, te naveo: „*to je samo tvrcja mržnja prema meni neka*”⁸⁸. Svjedok „SB-1“ je dalje na izričit upit svjedoka Dušana Nikolića da li ga mrzi zbog sina svjedoka „SB-1“ i činjenice da je isti išamaran na svadbi svjedoka Nikolića, naveo da to nije razlog takvog njegovog kazivanja.

446. Prilikom suočenja svjedoka „SB-1“ i Radovana Đokića na glavnom pretresu, svjedok „SB-1“ je naveo da možda svjedok Radovan Đokić nije bio tu kad su ubijani Muslimani, ali je bio tu kada je svjedok došao na branu sa traktorom, odnosno zatekao ga je po dolasku. Pritom je svjedok „SB-1“ naveo da se ne sjeća da li je Radovan Đokić imao pušku, ali je dodao da je isti bio u nekoj maskirnoj uniformi. Svjedok Radovan Đokić je na to odgovorio da nije imao pušku, niti je bio tu, te da ima „dokument“ koji to može potvrditi, pri čemu je zaključio da je svjedok „SB-1“ uvijek lagao. Takođe, svjedok „SB-1“ je naveo da Rajkov zet može potvrditi da je svjedok Radovan Đokić bio na brani te prilike, na šta je svjedok Đokić naveo: „*haj ako bude., neka bude*“. Na kraju svjedok „SB-1“ je naveo da mu je dužnost bila da se zna istina, te da neće da laže, kao i da nikad nije lagao.

447. Iz naprijed navedenog, jasno je da je svjedok „SB-1“ prilikom provođenja radnje suočenja bio dosljedan u svom ranijem kazivanju, a da je svjedok Dušan Nikolić nasuprot tome nastojao da ponovnim uvođenjem motiva mržnje na strani svjedoka svjedoka „SB-1“ ospori njegov kredibilitet, što nije uspio, kao što ni svjedok Radovan Đokić nije uspio kroz svoj svjedočki iskaz dovesti u pitanje istinitost kazivanja svjedoka „SB-1“. Pritom, Vijeće primjećuje da se i svjedok odbrane Radovan Đokić prilikom

---

⁸⁸ Transkript sa nastavka pretresa od 29.05.2015. godine, str.13

saslušanja "služio" metodom osporavanja ličnosti svjedoka "SB-1", pa je tako paušalno naveo da je svjedok "SB-1" uvijek lagao, koje tvrdnje su ostale u domenu apstrakcija.

448. Na kraju, iako je jedna od teza odbrane bila da je optuženi išao u školu u vrijeme izvršenja krivičnog djela, zbog čega nije mogao izvršiti isto, Vijeće nalazi da suprotno stanje stvari proizilazi upravo iz dokaza odbrane.

449. Tako iz dokaza odbrane O-1⁸⁹ proizilazi da je optuženi završio obrazovanje za tehničara školske 1994./1995. godine, kada je i završio završni (IV) razred), odnosno godinu obrazovanja, te je navedeno svjedočanstvo izdato dana 20.06.1995. godine. Iz navedenog jasno proizilazi da, suprotno navodima odbrane, u vrijeme izvršenja krivičnog djela (jul 1995. godine), optuženi nije pohađao školu, niti je imao status učenika. Pritom je općepoznata činjenica da se redovna nastava u srednjim školama ne održava za vrijeme jula mjeseca, s obzirom da je u to vrijeme raspust.

VII. ZAKLJUČAK

450. Vijeće je svestranom ocjenom svih provedenih dokaza utvrdilo da su se u radnjama optuženog stekla sva bitna obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

451. Vijeće je zaključilo, da je optuženi, počinio krivično djelo za koje je oglašen krivim, postupajući sa direktnim umišljajem, svjesno i voljno, sa spoznajom o karakteru preduzetih radnji, na koji način je postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava kršeći odredbu člana 3. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine. Prema ocjeni ovog Vijeća, optuženi je u počinjenju ove inkriminacije u potpunosti bio svjestan izvjesnosti nastupanja smrti oštećenog mladb.NN lica, te je nastupanje te zabranjene posljedice i htio, s obzirom da je postupao u

---

⁸⁹ O-1- Ovjereni kopija Svjedočanstva o završenom obrazovanju Tehničkog školskog centra u Zvorniku za školsku 1994/1995 godinu na ime Srećko Bošković, zaveden pod djelovodnim brojem 255/1 i u matičnu knjigu pod brojem 612/4 dana 20.06.1995. godine

takvim okolnostima, koje mu omogućavaju dominaciju nad žrtvom, koja je nemoćna pružiti otpor.

452. U ovom kontekstu, Vijeće naglašava da je u odnosu na optužni akt, načinilo neke manje izmjene, prilagodivši isti rezultatima dokaznog postupka, pri čemu je vodilo računa o objektivnom identitetu djela. Prema ocjeni Vijeća, u konkretnom slučaju se radi o izmjeni činjenica koje ne mijenjaju identitet djela, te izmjena ovih okolnosti ne predstavlja prekoračenje optužbe, već samo tačnije određivanje krivičnog djela za koje se sudi, odnosno činjenični opis djela predmetnog krivičnog djela je učinjen preciznijim, a pri čemu se ne radi o izmjeni odlučnih činjenica, niti izmjeni kojom je optuženi doveden u nepovoljniji položaj.

453. U tom smislu, Vijeće je preciziralo vrijeme izvršenja ovog krivičnog djela, navodeći da se umjesto "14. ili 15.07.1995. godine", kako je to stajalo u potvrđenoj optužnici radi o danu 15.07.1995. godine, koje utvrđenje proizilazi iz šihne liste Fabrike Glinice Birač za jul 1995. godine (u dijelu koji se odnosi na svjedoka Radovana Đokića), kao i iz iskaza svjedoka „SB-5“ i „SB-6“, koji su u svojim iskazima pružili precizne vremenske odrednice dešavanja nakon „pada“ Srebrenice. Pritom, Vijeće je u izreci presude preciziralo i starost oštećenog mladb.NN lica, na način da je navelo da se umjesto lica „starosti ne više od 15 godina“, navelo da je lice „starosti oko 15 godina“, što saglasno proizilazi kada se iskazi svjedoka „SB-1“ i M.K. na ovu okolnost dovedu u međusobnu vezu. Nadalje, Vijeće je preciziralo u izreci presude i odjeću u kojoj je optuženi bio obučen u vrijeme izvršenja djela, nalazeći da se umjesto „uniforme VRS-a“, kako je to navedeno u potvrđenoj optužnici radilo o "sivo-maslinastoj majici i plavim farmerkama", kako je to svjedok „SB-1“, neposredni očevidavac događaja naveo na glavnom pretresu. Pored toga, Vijeće je uskladilo sa rezultatima dokaznog postupka, odnosno iskazima očevidaca događaja, činjenicu koje je naružanje optuženi nosio inkriminisane prilike, zaključujući da u suštini svjedoci nisu bili sigurni oko vrste naoružanja, što na kraju nisu ni dužni znati, s obzirom da se ne radi o vojnim ekspertima. Za potrebe ove presude Vijeće je upotrijebilo termin „vojnička puška“, koji termin obuhvata sve vrste pušaka koje su svjedoci očevici označili u svojim iskazima. Dodatno, Vijeće je preciziralo i upit Jove Lazića optuženom nakon izvršenja djela, cijeneći da iz provedenih dokaza (iskaza svjedoka „SB-1“) slijedi da je svjedok „SB-1“ pitao optuženog

„što ga ubi“, a ne „gdje je dječak i što ga ubi“.

454. Vijeće je prilikom donošenja presude cijenilo i druge dokaze provedene na glavnom pretresu, međutim, isti nisu posebno obrazlagani, jer nisu na odlučujući način utjecali na konačno utvrđeno činjenično stanje i zaključke do kojih je Vijeće došlo na temelju dokaza, čiju detaljnu ocjenu je dalo u presudi.

VIII. ODLUKA O KAZNI

455. Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne optuženom, polazeći od opće svrhe kažnjavanja propisane članom 33.⁹⁰ KZ SFRJ i slijedeći pravila za odmjeravanje kazne predviđena članom 41.⁹¹ KZ SFRJ, pritom imajući u vidu zakonski okvir kazne propisane za ovo krivično djelo, cijenilo i uzelo u obzir sve relevantne okolnosti i optuženom izreklo kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina.

456. Tako je Vijeće pri odlučivanju naročito cijenilo težinu krivičnog djela, odnosno jačinu ugrožavanja i povrede zaštićenog dobra i stepen odgovornosti optuženog. Težina krivičnog djela za koje se optuženi tereti uvijek je određivana na osnovu djelovanja na žrtvu ili na lica povezana sa krivičnim djelom i najbližu rodbinu. Težina se utvrđuje *in personam*, a ne u smislu univerzalnih posljedica.

457. Vijeće smatra da su posljedice djela teške, s obzirom da je kao posljedica navedenog djela lišeno života jedno mladb. lice, koje se nalazilo “na početku života”, koji je život naglo prekinut, pri čemu je navedeni događaj uzrokovao duboke psihičke traume kod očevidaca pomenutog događaja (svjedoka “SB-1” i M.K.).

458. U odnosu na stepen krivične odgovornosti, Vijeće je utvrdilo da je optuženi postupao sa direktnim umišljajem, odnosno da je bio svjestan da svojim postupanjem čini krivično djelo i htio je njegovo izvršenje.

459. Takođe, Vijeće je pri odlučivanju cijenilo pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja i povrede zaštićenog dobra, kao i okolnosti pod kojim je djelo

---

⁹⁰ Član 33. KZ SFRJ (svrha kažnjavanja)

⁹¹ Član 41. KZ SFRJ (opšta pravila odmjeravanja kazne)

učinjeno. Pri odlučivanju o visini kazne Vijeće je imalo u vidu i raniji život optuženog, njegove osobne prilike, te držanje u toku ovog postupka.

460. U pogledu odluke o kazni, Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne optuženom vodilo računa o svim olakšavajućim i otežavajućim okolnostima, te svrsi kažnjavanja, pa je tako od olakšavajućih okolnosti cijenjeno da je optuženi otac dvoje mladb. djece iz dva braka, da je ranije neosuđivan⁹², te da je u vrijeme izvršenja ovog krivičnog djela imao 20 godina života, odnosno da je bio mlađe punoljetno lice. S druge strane, od otežavajućih okolnosti Vijeće je cijenilo bezobzirnost optuženog u izvršenju krivičnog djela za koje je oglašen krivim, na koji način je lišio života mladb. NN lice, odnosno iskoristio nemoć i nezaštićenost tog lica, pri čemu provedeni dokazi ukazuju da je optuženi navedenu radnju izvršio bez ikakve potrebe, odnosno iz svojevrzne obijesti. Ovo posebno imajući u vidu da iz izvedenih dokaza proizilazi da je Jovo Lazić, komandir 1. pješadijske čete 6. bataljona pitao optuženog nakon izvršenja djela: „*što ga ubi*“, pri čemu je Jovo dodao da je dječak trebao da radi za njega, te je potom optuženom „psovao mater“, što ukazuje da ni Jovo Lazić, kao vojno lice, nije bio saglasan sa ovakvim postupanjem optuženog, koje je bilo lišeno osjećaja humanosti.

461. Pritom, Vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu da prema pravilima međunarodnog humanitarnog prava djeca uživaju posebnu zaštitu u neprijateljstvima, te se s njima mora postupati s posebnom pažnjom i pripada im posebna zaštita, te da je optuženi u konkretnom slučaju postupio suprotno ovoj obavezi, izvršavanjem čina nasilja, putem lišavanja života mladb. djeteta.

462. Dakle, Vijeće je na osnovu svih provedenih dokaza došlo do nesumnjivog zaključka da je optuženi umišljajno ostvario sva bitna obilježja djela za koje je oglašen krivim, a koje je počinio na način opisan u izreci presude, te nalazi da je izrečena kazna zatvora u trajanju od 10 (deset) godina srazmjerna težini počinjenog djela i nastupjelim posljedicama, te da će se istom ostvariti svrha kažnjavanja, kao i da je njena visina u srazmjeri sa naprijed navedenim okolnostima na strani optuženog.

---

⁹² Što proizilazi iz dokaza **T-30**- Izvod iz kaznene i operativne evidencije Ministarstva unutrašnjih poslova Policijske uprave Živinice, Odjeljenja kriminalističke policije, broj: ... od 08.07.2014. godine

IX. ODLUKA O URAČUNAVANJU LIŠENJA SLOBODE

463. Vrijeme koje je optuženi bio lišen slobode u vezi sa ovim krivičnim djelom u periodu od 15.09.2014.-17.09.2014. godine je ovom presudom uračunato u izrečenu kaznu zatvora.

X. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

464. Konačno, Vijeće je našlo opravdanim osloboditi optuženog obaveze naknade troškova ovog krivičnog postupka, s obzirom da je optuženi lošeg imovnog stanja.

465. U tom smislu, imajući u vidu loše imovno stanje optuženog, kao i da je ovom presudom nepravosnažno osuđen na višegodišnju kaznu zatvora, što znači da će u narednom periodu biti objektivno spriječen da ostvaruje zaradu, te cijeneći da su u dosadašnjem toku postupka i troškovi zastupanja putem branioca po službenoj dužnosti, plaćani iz budžetskih sredstava Suda, obavezivanjem optuženog na plaćanje troškova krivičnog postupka bi, prema ocjeni Suda, bilo dovedeno u pitanje njegovo izdržavanje, zbog čega je Vijeće, primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH, donijelo odluku o oslobađanju optuženog od obaveze naknade troškova krivičnog postupka.

ZAPISNIČAR:

Pravna savjetnica-asistentica

Sanja Salčić-Sabljica

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Zoran Božić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba vijeću Apelacionog odjeljenja Suda BiH u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog otpravka iste.

XI. ANEKS

A. IZVEDENI DOKAZI

1. Saslušani svjedoci Tužilaštva

*	Datum	Svjedok	Napomena
1.	09.01.2015.	„SB-1“	
2.	16.01.2015.	Spomenko Milošević	
3.	23.01.2015.	M.K.	
	Nastavak svjedočenja 06.02.2015. godine		
4.	20.02.2015.	Ratko Jospipović	
5.	20.02.2015.	Brano Stevanović	
6.	27.02.2015.	„SB-4“	
7.	27.02.2015.	Radenko Bašić	
8.	06.03.2015.	Milisav Mirković	
9.	27.03.2015.	„SB-6“	
10.	17.04.2015.	„SB-5“	

	REPLIKA		
11.	29.05.2015.	Suočenje svjedoka optužbe „SB-1“, te svjedoka odbrane Radovana Đokića i Dušana Nikolića	

2. Saslušani vještaci Tužilaštva

*	Datum	Vještak	Napomena
1.	08.05.2015.	Rifat Kešetović	

3. Materijalni dokazi Tužilaštva

T-1– Dvije fotografije sa lica mjesta sa oznakom 9954 i 9952, koje su prezentovane svjedok SB-1

T-2– Fotografija sa 12 lica na kojoj je svjedok SB-1 prepoznao Jovu Lazića i Srećka Boškovića

T-3– set od 12 fotog. predočavane svjedoku Milošević Spomenku na pretresu dana 16.1.2015. godine

T-4- evidencija prisustva ljudstva 1. čete na izvršavanju borbenih zadataka za juli 1995. godine, haška ovjera 00743658-00743663

T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka M.K., Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 18.07.2014. godine, sa prilogom audio zapisa prilikom davanja navedneog iskaza u Tužilaštva BiH, Zapisnik o saslušanju svjedoka M.K., Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: 16-04/2-6-04-2-348/14 od 09.07.2014. godine sa pilogom audio zapisa prilikom davanja navedenog iskaza, Službene zabilješke Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 21.07.2014. godine i od 22.07.2014. godine, Službena zabilješka Odjela za istrage i podršku svjedocima Tužilaštva Bosne i Hercegovine od 23.07.2014. godine, Izvještaj o postupanju po naredbama Tužilaštva BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: P-16-04-04-2-466-9/14 od 31.07.2014. godine

T-6- Fotografije prezentirane na nastavku glavnog pretresa održanog dana 20.02.2015. godine svjedoku Ratku Josipović

T-7- Fotografija prezentirana na nastavku glavnog pretresa održanog dana 20.02.2015. godine svjedoku Ratku Josipović na kojoj je ucrtao gdje se nalazila njegova kuća

T-8- Fotografije prezentirane svjedoka SB – 4

T-9 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Milisava Mirkovića, Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: 17-04/2-6-04-2-629/09 od 08.07.2009. godine, sa prilogom Nalaza i mišljenja spcijaliste i Uputnice Spacijalisti, kao i fotografije koja je na glavnom pretresu 06.03.2015. godine prezentirana svjedoku

T-10- Fotografije numerisane od 1-10 i Fotodokumentacija, Centra službi bezbjednosti Tuzla, broj: 20/02-2-9-291/95 od 21.08.1995. godine, koje je identifikovao svjedok SB-6 na nastavku glavnog pretresa dana 27.03.2015. godine

T-11- Izvještaj vještaka medicinske struke dr.med.sci Rifata Kešetovića od 22.10.2014. godine sa prilogom Naredbe za izradu izvještaja vještaka, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 22.09.2014. godine, spiska korištenih izvornih izvještaja vještaka medicinske struke Dr.med.sci Rifata Kešetovića u tužilačkim brojevima: T20 0 KTRZ

0003329 12 i T20 0 KTRZ 0001920 11, Nacrta grobnice DAM, Zapisnika o uvrđivanju identiteta, Univerzitetskog kliničkog centra Tuzla, broj: 221/11 od 14.04.2011. godine, te prilogom 4 CD-a

T-12- Odluka o proglašenju stanja R BiH, Službeni list R BiH, broj 7, strana 234 od 20.06.1992. godine

T-13- Odluka o ukidanju ratnog stanja Predsjedništva R BiH, Službeni list R BiH, godina IV, broj 50 od 28.12.1995. godine

T-14- Odluka o proglašenju ratnog stanja u opštini Srebrenica-Skelani, broj: 01-1372/95 od 14.07.1995. godine

T-15- Direktiva za dalja dejstva op.br. 7/1, Glavnog štaba Vojske Republike Srpske DT br. 02/2-15 od 31.03.1995. godine

T-16- Direktiva za dalja dejstva op.br. 4 Glavnog štaba Vojske Republike Srpske, str.pov.br. 02/5-210 od 19.11.1992. godine

T-17- Naređenje Vlade Republike Srpske pov.broj: 01-1118/95 od 16.06.1995. godine

T-18- Propisi o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama SFRJ

T-19- Naredba Komadanta I Zvorničke brigade, pov.br. 06/68 od 08.07.1995. godine

T-20- Naređenje za Opštu mobilizaciju u opštini Srebrenica

T-21- Spisak Komande VI pješadijskog bataljona I Zvorničke brigade

T-22- Pregled angažovanja ljudstva I čete za mjesec juli 1995. godine

T-23- Dnevne zapovijesti Inženjerske čete Zvorničke brigade u periodu od 06.07.1995. godine do 08.09.1995. godine

T-24- Dopis Fabrike glinice "Birač" A.D. Zvornik, broj: 08-090709/08 od 09.07.2009. godine sa prilogom Evidencije Knjige dežurstva na brani

T-25- Dopis Opštine Zvornik, Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu, broj: 06-831-2-11/14 od 11.07.2014. godine

T-26- Matični karton na ime Srećko Bošković

T-27- Jedinični karton na ime Srećko Bošković

T-28- Dopis Opštine Zvornik, Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu, broj: 06-052-42/14 od 20.02.2014. godine

T-29- Dopis Republike Srbije, Tužilaštva za ratne zločine, Beograd MP broj 57/14 od 01.09.2014. godine sa prilogom Izveštaja o postupanju Ministarstva unutrašnjih poslova, Direkcije policije, Uprave kriminalističke policije, Službe za otkrivanje ratnih zločina 03/4-7, broj: 205-59021/14-3 od 20.08.2014. godine

T-30- Izvod iz kaznene i operativne evidencije Ministarstva unutrašnjih poslova Policijske uprave Živinice, Odjeljenja kriminalističke policije, broj: 08-05/06-1-04.7-2-7708/14 od 08.07.2014. godine

T-31- Dopis Ministarstva odbrane BiH, broj: 13-04-1-112-4/13 od 20.08.2014. godine

T-32- Podnesak Opštine Zvornik, Administrativne službe, Matične službe Zvornik, broj: 07-20-2-2545/14 od 16.10.2014. godine sa prilogom Izvoda iz matične knjige umrlih opštine Zvornik na ime Jovo Lazić, broj: 07/1-202.1-1796/14 od 16.10.2014. godine I Kartonom lične karte na ime Jovo Lazić

T-33- Dopis Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0007773 13 od 25.09.2014. godine

T-34- 4 fotografije Crvene brane u selu Đulići sačinjen od strane MKSJ, označena

kao 0040-9952; 00409950; 0040-9954; 0040-9957

T-35- Fotografija Crvene brane, satelitski snimak sačinjen 05.07.1995. godine i 27.05.1995. godine, ERN br: R041-0646

T-36- Fotografija Crvene brane, satelitski snimak sačinjen dana 07.09. i 27.09.1995. godine

T-37- Fotografija iskopanog leša na Brani iz masovne grobnice, ERN br: 011900054, oznake DAM 028 Grave one

T-38- Transkript suđenja pred MKSJ svjedoka Dean Manning u predmetu broj: IT-02-60-IT protiv Blagojević Vidoje i dr od 05.02.2004. godine

T-39 – Transkript sa suđenja pred MKSJ svjedoka Dean Manning u predmetu broj: IT-02-60-IT protiv Blagojević Vidoje i dr. od 06.02.2004. godine

T-40 – Rezime sudsko-medicinskog dokaznog materijala stratišta i masovne grobnice, Dean Menning-a, istražitelja MKSJ od 16.05.2000. godine (stran 38-45)

T-41 – Transkript sa suđenje pred MKSJ svjedoka Jean-Rene-Ruez u predmetu protiv Blagojević Vidoje i dr, broj: IT-02-60-T od 19.05.2003. godine sa prilogom 10 fotografija i transkriptom na engleskom jeziku

T-42 – Izjava Jean-Rene-Ruez od 22.02.2001. godine

T-43- Izvještaj o obdukciji ljudskih ostataka sa lokaliteta Brane, juni 1998. godine, dr.C.H. Lawrence, patolog specijalista sa prilogom istog na engleskom jeziku

T-44- Izvještaj o obdukciji ljudskih ostataka sa lokaliteta Liplje 2, oktobar 1998. Godine, dr.C.H: Lawrence, patolog specijalista sa prilogom istog na engleskom jeziku

T-45- Izvještaj Richard Wright od 12.05.1999. godine, Ekshumacije

provedene u Istočnoj Bosni tokom 1998. godine sa prilogom Izvještaja MKSJ za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriju bivše Jugoslavije

T-46- Izvještaj vještaka Richarda Butlera, Iskaz o vojnim događajima u Srebrenici (revizija), Operacija „Krivaja 95“ od 01.11.2002. godine

T-47- Zapisnik o pokazivanju svjedoka SB-1 (Crvena Brana), broj: 17-04/2-6-04-2-319/09 od 24.03.2009. godine uz CD video snimak

T-48- Zapisnik o saslušanju svjedoka Radovana Đokić, Tužilaštva BiH, broj: KTN-RZ-19/08 od 20.08.2009. godine sa prilogom šihne liste i Tmaskripta saslušanja svjdoka Radovana Đokića u Tužilaštvu BiH dana 20.08.2009. godine I Odgovora po dopisu Tužilaštva Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik, Sektor Oi K poslova od 09.07.2009. godine sa prilogom Rješenja o rasporedu na poslove Save Ivanovića, “Energoinvesta”-Holidng, Fabrike “Birač” Zvornik, broj: 654/95 od 10.05.1995. godine, Uvjerenja na ime Savo Jovanović Ministarstva odbrane Republike Srpske, Odsjek Zvornik, broj: 2165 od 05.08.1996. godine Rješenje za Živana Boškovića Društvenog preduzeća za proizvodnju I preradu glinice i alumosilikata “Birač” Zvornik, Uvjerenja na ime Živan Bošković Ministarstva odbrane Republike Srpske, broj: 04-831-2150/96 od 02.08.1996. godine, Spisak radnik koji su bili radon angažovani u periodu od 01.07.1995. godine do 31.12.1995. godine nab rani Crvenog Mulja, Informacija Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik od 09.07.2009. godine, Dostava podataka po Dopisu TBiH broj: KTN-RZ 19/08 od 02.07.2009. godine Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik i šihtnom listom, Podneska TBiH, broj: KTN-RZ 19/08 od 02.07.2009. godine, Dostava podataka Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik, broj: 02-090709/09 od 09.07.2009. godine, Odsjeka Ministarstva odbrane Zvornik od 15.06.1995. godine sa Spiskom radnika v/o u stalnom random odnosu, Spiskom radnika ograničeno sposobnih u stalnom radnom odnosu, Spiskom odstalih radnika u stalnom random odnosu i Spiskom ostalih radnika angažovanih po Ugovoru, te Podnesak Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik, broj: 08-240409/02 od 24.04.2009. godine i Podneska Fabrike glinice “Birač” AD Zvornik, broj: 08-030409/04 od 03.04.2009. godine

4. Saslušani svjedoci odbrane optuženog

*	Datum	Svjedok	Napomena
1.	22.05.2015.	Dušan Nikolić	
2.	22.05.2015.	Radovan Đokić	Potpisao pouku za svjedoka Kod Z-7

5. Materijalni dokazi odbrane optuženog

O-1- Ovjerena kopija Svjedočanstva o završenom obrazovanju Tehničkog školskog centra u Zvorniku za školsku 1994/1995 godinu na ime Srećko Bošković, zaveden pod djelovodnim brojem ... i u matičnu knjigu pod brojem ...dana 20.06.1995. godine

O-2- Ovjerena kopija Diplome o stečenom visokom obrazovanju na ime Srećko Bošković, Vojen akademije Vojske Jugoslavije, redni broj iz evidencije o izdatim diplomama:..., Beograd, 30.10.1999. godine

O-3- Zapisnik o saslušanju svjedoka Dušana Nikolića, Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: 17-04/2-6-04-2-637/09 od 15.07.2009. godine

O-4- Zapisnik o saslušanju svjedoka Radovana Đokić, Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: KTN-RZ-19/08 od 20.08.2009. godine sa prilogom Transkripta saslušanja svjedoka u Tužilaštvu BiH od 20.08.2009. godine i šihne liste

O-5- Rješenje o rasporedu na radnu obavezu Ministarstva odbrane, Odsjek odbrane Zvornik, broj: 52-12/94 od 29.01.1994. godine

O-6- Ugovor o privremenom obavljanju posla zaključen dana 22.03.1994. godine u Zvorniku između preduzaća „Birač“ – Holding d.d. Zvornik i Radovana Đokića